د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي:

پښتو کتابښود

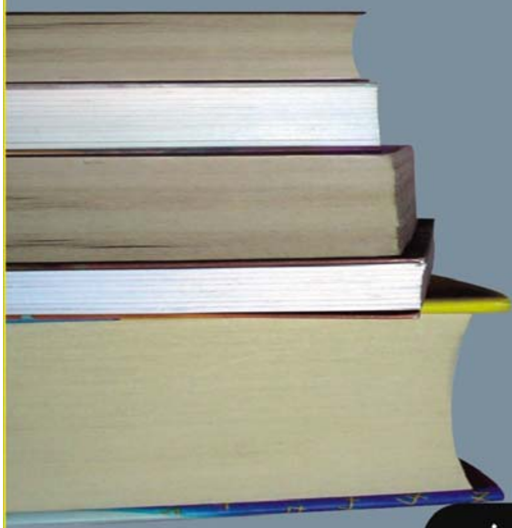

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ ل کال

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي
د پنځوسو (۱۳۲۳-۱۳۷۳) کلونو

پښتو کتابښود

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود
لیکوال:	پوهیالی محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۷۲ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د لیکوال	
پرله پسې نومره:	(۹)
د خپرندوی	
پرله پسې نومره:	(۹)
کمپوزر:	ضیاءالرحمن ضیاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	ددې اثر د دویم چاپ په اړه څو ټکي	۱
۲	څو خبرې او د لیکوال پېژندګلوي	۲
۳	ددې اثر اړتیاوې، نیمګړتیاوې او بریاوې	۱۱
۴	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي لنډه تاریخچه	۱۵
۵	ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ کړي کتابونه	۲۵
۶	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استادان او د...	۲۹
۷	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغان او د...	۷۸
۸	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو مونوګرافونه	۱۲۲
۹	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۲۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې اثر د دویم چاپ په اړه څو ټکي

دا اثـر مـا پـر ۱۳۷۳ل کـال د کابـل پوهنتـون د ژبـو او ادبیـاتو پوهنځي، د پنځوسمې کلیزې په ویاړ لیکلی و، هغه وخت کابل کې سخت جنګونه وو، پوهنتون په واقعیت کې تړلی و او یوازې په کابل ښار کې شپږ اووه ځله له یوه ځایه بل ځای ته مهاجر شوی و. درې کاله وروسته د دې زمینه برابره شوه، چې دا اثر چاپ کړم، هغه وخت په ټول کابل کې یو کمپیوټر هم نه و، چې ما پرې دا اثر کمپوز کړی وای، نو ځکه مې له ګران ورور او خوږ ژبي شاعر صدیق الله بدر څخه هیله وکړه چې که دا راته په خپلو مبارکو ګوتو ولیکي، بدر چې زما د فرهنګي مبارزې یو پخوانی ملګری او د سختې ورځې یار دی، په ورین تندي یې زما غوښتنه ومنله، دا اثر یې د څو میاشتو په بهیر کې خطاطي کړ، هغه هم یوازې د ثواب په بدل کې، دا کتاب درې کاله له ما سره پاتې شو، ځکه چې مالي لګښت ورته نه برابرېده، بیا مې د همدې پوهنځي له خپل یو ټولګیوال (احمدالله) څخه هیله وکړه چې دا کتاب چاپ کړي، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اقتصاد ښه و، په تاجکستان او نورو هېوادونو کې يې تجارت هم کاوه، هغه هم زما خبره په خلاصې تنډې ومنله. کله چې مې کتاب پېښور ته يوور، نو له نورو کاغذونو سره مې په يوه ځانګړې پلاستيکي کڅوړه کې خوندي کېښود، څو ورځې راسره په ګل حاجي پلازا کې و، له ځان سره به مې ګرځاوه، ددې اثر همدا يوازينۍ خطاطي شوې نسخه راسره وه، هغه کاغذونه چې بدر ورڅخه دا کتاب خطاطي کړی و، هغه متفرقه کاغذونه وو، ډېر منظم نه وو او د همدې څو کلونو په بهير کې مې له لاسه وتي وو.

پر هغه ورځ چې مې دا اثر له ګل حاجي پلازا څخه قصه خوانۍ کې دانش چاپخونې ته ورووړ، نو سخته ګرمي هم وه، ددې ترڅنګ ما سره نورې کڅوړې هم وې، چې نور ناچاپ کتابونه او يادښتونه هم په کې وو. ګل حاجي پلازا کې مې يوه سيوري ته پر کټاره ډډه لګولې وه، کله چې تلم نو کڅوړې مې ځان سره واخيستې، موټر کې کېناستم، ((ګوره قبرستان)) ته لا نه وم رسېدلی چې زړه کې مې څه ټکه پرېوته، ما ويل راځه دا کڅوړې وګوره، نه چې څه شی پاتې نه وي، کله چې مې کڅوړې راجګې کړې، لږ سپکې رابښکاره شوې، دننه مې ولټولې اخوا دېخوا مې ښې واړولې، هر څومره چې ګورم کتاب نه شته، زړه مې ډيپ ولوېد، ما ويل لکه چې د څو کلونو خواري مې اوبو يووړه، حيران وم چې چېرته به رانه لوېدلی وي، ځان سره مې فکر وکړ راځه ګل حاجي پلازا ته لاړ شه، د هيلې يوازينۍ ځای همغه دی، که هلته نه و نور نو زړه صبر کړه، له (صدر بازار) نه بېرته راوګرځېدم، ګرمي نو دومره زور اخيستی و، چې د چا خبر خوله يې لګوله، خو زه پر داسې غم اخته وم، پوه نه وم، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر څومره وخت بېرته ګل حاجي پلازا ته رسېدلی یم. همغه ځای کې چې ساعت د مخه ولاړ وم، څو ځله کښېناستم او پورته تېر شوم، بیا همغلته غلی ودرېدم، وروستی امید مې هم له لاسه ورکړ، لس پنځه لس دقیقې همداسې ځای پر ځای ولاړ وم، چورت وړی وم، چې ترڅنګ مې یو ځوان ودرېد، ماته یې وویل یون صیب خو به نه یې؟ ما ویل ولې نه یون یم، بیا یې راته وویل څه خو به درنه پاتې نه وي؟ ما ویل والله چې دغسې یو کتاب مې چاپ ته وړه، تیار په ترس کې خطاطي شوی و، هغه راڅخه ورک شوی دی، ځکه بېرته راغلم، دې وخت کې هغه لږ موسکی غوندې شو، کڅوړه یې راښکاره کړه، دا خو به نه وي، ما ویل ولې نه والله همدا دی، د کڅوړې منځ مې وکوت، کتاب په کې اېښی و، پر سترګو مې رڼایي راغله، وجود مې یخ شو، ارام شو، ما ویل کور دې ودان چې پر ما دې څومره غټه زېری وکړ. هغه وویل: زه همدلته په همغه دفتر کې کار کوم، پر دې لاره تېرېدم چې دا کڅوړه مې ولیده، راجګه مې کړه، چې و مې کتل، کتاب په کې و او بیا ستا نوم پرې لیکل شوی، نو ځکه مې ځان سره وساته، ما ویل حتمي بېرته همدلته ورپسې راځې، زه خپله کتابونه کمپوزوم، ماته د کتاب درد او ستونزې معلومې دي، چې څومره سخت کار دی، خو ځه ښه شو چې کوم بل ځای کې درنه نه دی پاتې شوی، ما ویل ډېره مننه وروره ما سره دې ډېره زیاته نېکي وکړه، څه خدمت درته وکړم، هغه ویل نه مننه، ښه کار دا وشو چې کتاب پیدا شو، ما ویل خفه ورته په دې وم، چې دا یې یوازېنۍ نسخه ده او بله یوه پاڼه هم ما سره نه شته. هغه ځوان نه مې یو ځل بیا مننه وکړه، کڅوړې مې ټولې ځان سره ښې چک کړې او ژر د قصه خوانۍ پر لوري رهي شوم، د دانش چاپخونې مسئول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسد جان ساپي ته مې وويل: دا کتاب راته ژر چاپ کړه، هغه خپل ماشين ورپسې راوو ېست، ماته يې وويل: څومره او په کوم کاغذ؟ ما ورته وويل مه په کاغذ پسې ګرځه او مه يې شمېر پسې، همدا اوس يې چاپ ته ورکړه، دا ټوله کيسه مې ورته وکړه، هغه ويل خدای درسره ډېره نېکي کړې ده، سملاسي يې نورزي ته وويل، ژر دا کتاب يوسه چې پسټېنګ يې کړي او سبا اول همدا چاپ کړه. دا و ددې اثر يو داستان. اوس چې له هغه وخته نږدې دولس کاله تېرېږي، زه يو ځل بيا خپل اثار په دې نيت چاپوم، چې د مرګ له خطره يې وژغورم. طبيعي خبره ده، چې دا اثر ځرګندې نيمګړتياوې لري، خو د هغه وخت ظرفيتونه هم بايد په پام کې ونيول شي، لکه د انساني مغز محصول هر اثر چې له نيمګړتياوو خالي نه وي، دا اثر هم خپلې نيمګړتياوې لري، خو اوس چې يې زه بيا چاپوم، د همدې مشخص کلکتيف د پنځوس کلن فعاليت د ځرنګوالي په انعکاس کې ماته بې ګټې نه ښکاري. تر چاپ وروسته به (که ژوند مو ملګری و) طبعاً ددې اثر ياد شمار ګڼې د کابل پوهنتون ادبياتو پوهنځي ته هم ورکوم، هلته به له دې اثر څخه ګټه اخيستل کېږي، په تېره بيا د مونوګرافو په تنوع کې به مرسته وکړي؛ تر يوه حده به د تکراري او کليشه يي مونوګرافو مخنيوی وکړي. دا اثر به د ادبياتو پوهنځي د محصلينو او استادانو مخ ته پروت وي، کله چې ددې پوهنځي لسيزې او يا شليزې پوره کېږي، کېدی شي ځوک پرې نور څه زيات کړي او سمونې په کې وکړي. اوس چې د کمپيوټر زمانه ده او د لاس خواري کمپيوټر ته انتقال شوې، نو ټولو ليکوالو ته بويه چې خپل اثار نه يوازې د بيا چاپ له لارې خوندي کړي، بلکې د انټرنيټ څپو ته يې هم وروسپاري، چې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګ له خطره خوندي شي او هم يې ګټه اخيستنه عامه او اسانه شي. ما د خپل کار د بشپړاوي او خونديتوب لپاره همدا اسې يو لړۍ پيل کړې او له نورو ليکوالو هم هيله لرم، چې خپل کارونه په خپله تنظيم کړي او خپل اثار له ټولو احتمالي خطرونو څخه وژغوري، که چېرې دوی په خپلو اثارو کې د بيا سمون او زياتون غوښتونکي هم وي، نو د خونديتوب په حالت کې ورته دا کار لا اسانه کېږي. له ټولو افغان ليکوالو د همدې فرهنګي هيلې د تطبيق په هيله.

په درناوي

پوهندوی محمد اسمعيل يون

ارګ، د جمهوري رياست ودانۍ

کابل- افغانستان

د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۰مه نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو خبرې او د ليکوال پېژندګلوي

دغه رساله (د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود) د **۱۳۷۵**ل کال په لومړنيو ورځو شپو کې، يون صاحب د کتابت په خاطر ماته راکړه، ما هم په خوشالۍ سره د کتابت پر چارو پيل وکړ او تر څه مودې ځنډ وروسته مې خپل کار سرته ورساوه. کله چې د کتاب چارې ترسره شوې، رساله مې د هغه ليکوال ته ور وسپارله. د رسالې د ورسپارلو په جريان کې يون صاحب پر خپلې رسالې د څه ليکنې پېرزوينه راباندې وکړه، چې دا دی د همدغې پېرزوينې له مخې غواړم څو شېبې د يادې شوې رسالې او بيا د ګران يون پر پېژندګلوۍ درسره وغږېږم.

تر دغې رسالې دمخه دوه نور کتابونه په دغه برخه کې د چاپ له ډګره راوتلي دي. لومړنی کتاب د ښاغلي ليکوال راز محمد ويښ دی، چې (پښتو کتابونه) نومېږي. په دغه کتاب کې د برېښ موزيم د پښتو کتابونو د معرفۍ ترڅنګ دننه په هېواد کې د چاپ شويو کتابونو يو فهرست هم ورکړل شوی دی. دويم کتاب د هېواد نوميالي ليکوال او محقق ښاغلي حبيب الله رفيع په دوو ټوکونو کې ليکلی، چې (پښتو پانګه) نومېږي.

همدارنګه په دغه برخه کې عتيق الله پژواک هم يوه بريالۍ هڅه کړې ده، چې په خپل وار د يادونې وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رساله چې اوس ستاسو په لاس کې ده له یادو شویو کتابونو څخه یو څه توپیر او نوی والی لري او هغه دا چې دا رساله د یو مشخص کلکتیف د استفادې په غرض لیکل شوی او هم په ځانګړې ډول د پنځوسو کلونو په بهیر کې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د استادانو او فارغانو له پېژندګلوی سره سره د هغوی د اثارو او هم د مونوګرافونو بشپړه معرفي نامه ده.

دغه رساله په داسې وخت او حالاتو کې لیکل شوې ده، چې په وطن کې د اور او وینو سیندونه جاري وو، د ډاډ او اطمینان هېڅ څرک نه لګېده او د پوره نهیلیو ورځې شپې وې، څو ک چې په هغو حالاتو کې دلته مېشت وو، سره له ډېرې وېرې او ترهې یې د ورځني ژوند بارونه کاږل. زمونږ لیکوال د هغې اورنۍ مینې له مخې چې له خپلې ژبې او خپل فرهنګ سره یې لري، په همدغو اور ورینو شپو کې خپله رساله ولیکله او د هغه د بشپړتیا په خاطر د ګولیو، راکټونو او بمونو په باران کې کتابتون په کتابتون وګرځېد او ډېر کتابونه یې پسې وکتل.

ددغې رسالې ژبه ډېره خوږه او روانه ده، بې ځایه حاشیه روي په کې نه را ترسترګو کېږي، په ډېرو لنډو او وړو جملو کې ډېر څه په کې بیان شوي دي. کومه وروستۍ خبره چې غواړم ددغې درنې رسالې په باب وکړم، هغه دا ده چې کېدی شي د ځینو تخنیکي ستونزو له امله لا هم د ډېر شمېر لیکوالو او د هغو د اثارو او هم مونوګرافونو یاد په دې رساله کې راغلی نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پای کې هیله څرګندوم، چې دغه رساله لکه څنګه چې ښایي همداسې د بره ګټوره او اغېزمنه ثابته شي او هغه ستونزې چې له دې امله راپېښېږي دي له دې سره له منځه لاړې شي.

یون صاحب په خپلې رسالې کې د ګڼ شمېر وتلو او نومیالیو لیکوالو او د هغو د پښتو اثارو پېژندګلوي درسره کوي او زه غواړم چې د یون صاحب د ژوند هېنداره درته وځلوم.

پر افغانستان او افغاني فرهنګ او خپلې ژبې اورنی مین پوهیالی محمد اسمعیل یون د ارواښاد محمد خان زوی د ۱۳۴۲ل کال پر کب میاشت د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ د نیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په الینګار ولسوالۍ کې سرته رسولي، پر ۱۳۶۲ل کال کې له خوشال خان لېسې نه فارغ شوی دی. تر فراغت وروسته پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګې ته لاړ او پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې فارغ او پر همدې کال د پښتو څانګې د علمي کادر غړی شو.

یون صاحب تر اوسه پورې دا لاندې ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱- هیلې، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳۶۷ل کال چاپ.

۲- نیمګړي ارمانونه، د حیران د شعرونو جونګ، سریزه او راټولونه، ۱۳۶۹ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- **د لوونو فصل**، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳۶۹ل کال چاپ.
۴- **د استاد الفت نثري کليات**، سريزه او راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۵- **استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری**، خپرنيز اثر، ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۶- **متکور**، د شعرونو مجموعه، د ليکوالو انجمن، ۱۳۶۹ل کال چاپ.
۷- **د نازو انا ياد**، سريزه او د مقالو راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۸- **د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه**، ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۹- **د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود**، همدا رساله.

همدارنګه د شعرونو دويمه مجموعه يې هم چاپ ته تياره ده، چې يوه زياته برخه يې په ځينو پښتو خپرونو کې چاپ او خپره شوې ده.

په سپېڅلې پښتني مينه
صديق الله بدر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې اثر اړتیاوې، نیمګړتیاوې او بریاوې

د ۱۳۷۳ل کال پر لړم میاشت ، چې پوهنتون د ښووم ځل لپاره د پرله پسې جګړو له امله، له تجارت، جمهوریت، زرغونې لېسو ، له پلان وزارت، کابل پولیتخنیک او د امام زمان له تکیه خانې څخه د خیرخانې مېنې په درېیمه برخه کې د سرور کاینات مسجد ته په مهاجرت مجبور شوی و ، نو په همدې ترینګلې او جګړه ییز حالت کې د پوهنځي د هغه وخت د مشرتابه له خوا وپتېیل شوه، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي (پنځوسمه کلیزه) ونمانځل شي.

په همدې نیت ما ته هم بلنه راکړل شوه، چې د ادبیاتو پوهنځي د ټول ژوند په بهیر کې د دې پوهنځي د ځینو نامتو استادانو پر ادبي خدمتونو په ځانګړې ډول پر اثارو لیکنه وکړم. ما چې کله په دې باب د کتابونو پاڼې واړولې نو خدای(ج) شاهد دی، چې لیکنه وار په وار اوږدېدله. یو ځل بیا راته هغه اړتیا رادمخه شوه، چې موږ ورسره په پوهنځي کې د زده کړې پر وخت مخامخ وو. زموږ د تحصیل په وخت کې د محصلینو غټه ستونزه دا وه، چې هېڅ داسې کیلي موجود نه وه، چې د هغې په زور دې محصلین د ادبیاتو د لویې نړۍ ور پرانیزي او په دې لویې دنیا کې دې د خپل اند ، ذوق او موخې نیلي وځغلوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چا چې به کومه وړه لیکنه هم کوله، نو اخځونو او کتابونو پسې به سرګردانه و، ان دا چې استادانو به په رسمي توګه سیمینار او کورنۍ دنده وروسپارله، بیا به هم د کتابونو په لټون او پیدا کېدن کې پاتې راغلل، کله کله خبره تر دې بریده هم رسېدله چې استادان به هم د پوره اخځونو په ورکړه کې له ستونزو سره مخامخېدل.

دا ستونزه د پای لیکونو (مونوګرافونو) د لیکلو پر وخت لا ډېره څرګندېدله، فارغان به یو او بل ماخذ پسې لالهانده وو. څرنګه چې په پښتو ځانګه کې د تېرو کلونو د مونوګرافونو بشپړ کتابښود او نومښود موجود نه و، نو داسې هم شوي چې یوه ټاکلې موضوع څو تنو فارغانو ته ورکړل شوې ده. د کتابونو او یا هم د اخځونو نشتوالي له کبله ځینو استادانو خپلو فارغانو ته ډېره ساده او بسیطه موضوع هم ټاکله، چې له آره په یو پایلیک لیکلو نه ارزي.

ځینې داسې اشخاص هم له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغېدل، چې په پای کې یې د (شلو) ادبي کتابونو نومونه هم په پرله پسې ډول اخیستلی نه شول، هغه چا چې له ادبیاتو سره یې پوره مینه لرله، د هغو لپاره هم دا امکان موجود نه و، چې په خپله ټاکلې ځانګه کې تېر شوي کارونه ترسترګو تېر او پر نورو کېدونکو باندې غور وکړي.

همدغو نیمګړتیاوو ما کې دا ولوله پیاوړې کړه، چې لږ تر لږه په دې برخه کې داسې یوه هڅه وکړم، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړي ډول په پښتو ځانګه کې د غه تشه که پوره ډکه نه شي، نو د محصلينو يو څه اړتيا خو حل کړي.

لکه څنګه چې د دې رسالې له نامه څخه ښکاري په دې کتابګوټي کې هڅه شوې، چې د پښتو کتابونو پېژندنه وشي، خو ځای نيم په کې د ځينو ليکوالو د يو نيم فارسي کتاب يادونه هم راغلې. دا سې ټاکل شوې وه، چې د يو بشپړ کتابښود په څېر به د هر کتاب څه ناڅه پوره پېژندنه راځي، خو د تخنيکي ستونزو او د ځينو تذکرو د نابشپړ ثبت په وجه دا هيله پوره نه شوه. ځينو ځايونو کې د کتاب د چاپ کلونه او خپرندوی ارګانونه هم پاتې شول. يوازې د ليکوالو په همهغې پېژندنې بسنه وشوه چې په ادبياتو پوهنځي پورې اړه لري. څرنګه چې د ادبياتو پوهنځي تر اوسه پورې بېلابېل پړاوونه وهلي او بېلابېل نومونه يې غوره کړي، ځينې ځانګې يو وخت په ادبياتو پوهنځي پورې تړلې، خو وروسته بيا خپلواک پوهنځي ورڅخه جوړ شوي، دلته هم د هغو د استادانو او نورو ليکوالو د هغو اثارو يادونه شوې، چې دوی د ادبياتو له پوهنځي سره وخت ناوخت تړښت لرلی دی.

د يو شمېر هغو استادانو د يادون امکان هم ميسر نه شو، چې په بېلابېلو وختونو کې يې په پوهنځي کې د استادۍ دنده سرته رسولې او اثار يې ليکلي، همدارنګه د ځينو هغو فارغانو ياد چې د اثارو خاوندان دي. دا د دې اثر بله نيمګړتيا ده. له علمي او د کتابښودنې له ميتود سره سم هم د دې کتاب محتويات برابر شوي نه دي. يوازې د وخت اړتيا په پام کې نيول شوې ده او همدا ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري ډېرې نيمګړتياوې، خو د پښتو مل دی: ((تور توتان- له ياره قربان)) خو زه په دې خوښ يم، چې ما د خپل احساس بار تر دې دمه راورساوه، د علمي نيمګړتياوو د بشپړاوي لپاره نورو ته خپله هيله ورغځوم. خو له دې سره سره که زما دا نيمګړی زيار د پښتو ژبې او ادب مينانو، پالونکو په ځانګړي ډول د ادبياتو پوهنځي د راتلونکو محصلينو د ګټې اخيستنې، د هغوی د ادبي کړاو په اسانۍ او نورو ادبي چارو کې په درد ولګي او له اړتياوو يوه اړتيا پوره کړي، نو دا به زما د دې او هغې بلې نړۍ د روحي ارامتيا او ډاډ سبب شي.

په ټوله انساني او پښتني مينه
پوهيالی محمداسمعيل يون

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي لنډه تاریخچه

((د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د ۱۳۲۳ ل کال د لړم (عقرب) پر میاشت جوړ شو. پر دې وخت د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ((د ادبیاتو فاکولته)) په نامه یادېده. دغه مهال په کابل پوهنتون کې یوازې درې پوهنځي (طب، حقوق او ساینس) جوړ شوي وو.

پر ۱۳۲۷ ل کال ښځینه قشر ته هم ددې زمینه برابره شوه چې په ادبیاتو پوهنځي کې زده کړې وکړي. پر دې مهال دې برخې د نارینه وو له برخې څخه جلا او بېلې خپلې درسي چارې پرمخ وړلې.

پر ۱۳۲۹ ل کال د ادبیاتو د فاکولتې د محصلینو شمېر تر (۸۰) تنو څخه زیات و، پر ۱۳۶۵ کال دا شمېر (۱۴۰۰) تنو ته ورسېده، پر ۱۳۵۹ کال د هغو کسانو لپاره چې د ورځې یې د ځینو ستونزو له کبله نه شول کولای درسي چارو ته حاضر شي، د ادبیاتو د شپې پوهنځی جوړ شو.))[1]

د ادبیاتو پوهنځي د جوړولو موخه دا وه، چې د هېواد ځوان نسل د فرهنګپالنې او فرهنګیالۍ په روحیه وروزي، د خپل هېواد له تاریخ او ثقافت څخه یې خبر کړي او په دې ډول د خپل هېواد له فرهنګ څخه بهرنیان او د هغو له فرهنګ او ژبو سره خپل هېوادوال اشنا کړي. له دې پرته د مسلکي ښوونکو روزنه او په بېلابېلو

[1] اسدالله حبیب: د اجتماعي علومو مجله، کابل پوهنتون، ۱۳۶۵ ل کال، (۱-۱۸ مخونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنیزو او ادبي برخو کې د مسلکي کادرونو، څېړونکو او لیکوالو روزنه د پوهنځي بله موخه وه.

((د ۱۳۴۰ او ۱۳۴۴ کلونو ترمنځ د ژورنالیزم، الماني او فرانسوي ژبو څانګې هم په دې پوهنځي کې جوړې شوې. څرنګه چې پر دې وخت په ادبیاتو پوهنځي کې پر ژبو او ادبیاتو سربېره نور علوم، چې بشري علوم هم په کې شامل وو، تدریسېدل، نو پر ۱۳۴۴ لمریز کال ((د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي)) په نوم ونومول شو او پر ۱۳۵۸ل کال ((د ژبو او ادبیاتو پوهنځي)) په نوم یاد شو.

د ۱۳۵۲-۱۳۶۲ل کلونو په واټن کې په ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي کې یو لړ بدلونونه رامنځته شول، پر ۱۳۵۳ل کال کله چې د تعلیم او تربیې پوهنځی لغوه شو، نو د هغه پوهنځي د انګلیسي ژبې او ادبیاتو څانګه، د اجتماعي علومو ډیپارټمنټ، د تعلیم او تربیې ډیپارټمنټ او نور تشکیلات د ادبیاتو او بشري علومو په پوهنځي پورې وتړل شول او په دې ډول د دې پوهنځي علمي فعالیتونه نور هم زیات شول.

وروسته ډیپارټمنټونو او ځینو نورو څانګو زیاته پراختیا وکړه او ځینې ډیپارټمنټونه له دغه پوهنځي څخه بېل شول او د یوه ځانګړي پوهنځي بڼه یې غوره کړه.

پر ۱۳۵۸ل کال د ادبیاتو او بشري علومو له پوهنځي څخه د جغرافیې ډیپارټمنټ بېل او د علومو پوهنځي له جیولوژي او سرولوژي ډیپارټمنټ سره یوځای شو او په ګډه یې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکپوهنې څخه د ژورنالیزم، تاریخ او اجتماعي علومو ډیپارټمنټونه بېل او پر **۱۳۵۸**ل کال یې د ((اجتماعي علومو پوهنځی)) جوړ کړ، وروسته پر **۱۳۶۵**ل کال د تاریخ او فلسفې پوهنځي پر کار پیل وکړ، دغه راز د **۱۳۶۳**ل کال د چنګاښ پر ۱۸مه نېټه د ښکلو هنرونو اختصاصي ډیپارټمنټونه له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه بېل او ((د ښکلو هنرونو پوهنځي)) په نوم یې مستقل پوهنځی جوړ کړ.[1]

تر **۱۳۷۰**ل کاله پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي په تشکیلاتي جوړښت کې (**۹**) ډیپارټمنټونه: (پښتو، دري، اوزبکي، روسي، هسپانوي، فرانسوي، الماني، عربي او انګلیسي) موجود وو.

پښتو څانګه د **۱۳۳۵**ل کال په وروستیو کې ((د فلسفې او ادبیاتو له څانګې څخه بېله او مستقله څانګه شوه)).

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د خپل عمر د (**۵۰**) کلونو په واټن کې په زرګونو علمي او کاډمیک کادرونه ټولنې ته وړاندې کړي دي.

((یوازې په یوه لسیزه (**۵۷-۲۷**) کې په ادبیاتو پوهنځي کې (**۴۵۹۲**) تنه محصلین شامل شوي او (۱۷۱۷) تنه فارغ التحصیلان یې هېواد ته وړاندې کړي دي.

دلته به د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د فارغانو یو لنډتلیک (جدول) راوړو، چې د هغو فارغانو د څرنګوالي څرګندویې کوي:

[1] پوهنتون کابل در ده سال اخیر، ۱۳۶۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱۴ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فراغت کال	د فارغانو شمېر
((۱۳۲۷ کال لومړۍ دوره	۳ تنه
۱۳۲۸ کال	۷ تنه
۱۳۲۹ کال	۹ تنه
۱۳۳۰ کال	۱۹ تنه
۱۳۳۱ کال	۱۴ تنه
۱۳۳۲ کال	۲۰ تنه
۱۳۳۳ کال	۲۲ تنه
۱۳۳۴ کال	۲۵ تنه
۱۳۳۵ کال	۱۵ تنه
۱۳۳۶ کال	۱۸ تنه
۱۳۳۷ کال	۲۷ تنه
۱۳۳۸ کال	۲۲ تنه
۱۳۳۹ کال	۳۲ تنه
۱۳۴۰ کال	۳۵ تنه
۱۳۴۱ کال	۴۱ تنه
۱۳۴۲ کال	۲۲ تنه
۱۳۴۳ کال	۵۲ تنه
۱۳۴۴ کال	۲۳ تنه
۱۳۴۵ کال	۵۸ تنه
۱۳۴۶ کال	۷۱ تنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴۷ال کال	۹۵ تنه
۱۳۴۸ال کال	۱۴۲تنه
۱۳۴۹ال کال	۱۴۳تنه
۱۳۵۰ال کال	۷۱ تنه
۱۳۵۱ال کال	۲۷ تنه
۱۳۵۲ال کال	۷۷ تنه
۱۳۵۳ال کال	۱۵۸ تنه
۱۳۵۴ال کال	۱۴۴ تنه
۱۳۵۵ال کال	۲۵۲ تنه
۱۳۵۶ال کال	۱۲۷ تنه
۱۳۵۷ال کال	۲۳۵ تنه
۱۳۵۸ال کال	۱۸۴ تنه
۱۳۵۹ال کال	۱۲۸ تنه
۱۳۶۰ال کال	۱۵۵ تنه
۱۳۶۱ال کال	۱۴۹ تنه
۱۳۶۲ال کال	۱۸۴ تنه[1]
۱۳۶۳ال کال	۱۲۰ تنه
۱۳۶۴ال کال	۸۸ تنه
۱۳۶۵ال کال	۱۲۴ تنه
۱۳۶۶ال کال	۱۴۴ تنه

[1] پوهاند عبدالرزاق زهیر، پوهنځی ادبیات در (۴۰) سال اخیر، ۱۳۶۴ال کال، ۳۰-۳۱ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۶۷ل کال	۹۱ تنه
۱۳۶۸ل کال	۱۵۲ تنه
۱۳۶۹ل کال	۱۱۹ تنه
۱۳۷۰ل کال	۱۸۵ تنه
۱۳۷۱ل کال	؟
۱۳۷۲ل کال	؟
۱۳۷۳ل کال *	؟

((پر ۱۳۶۷ل کال د ادبیاتو پوهنځي د استادانو شمېر (۱۳۶) تنه ته رسېده، چې له هغې جملې څخه (۱۰) تنه د دوکتورا د درجې لرونکي، (۴۵) تنه د ماسترۍ درجې لرونکي او پاتې یې لیسانس و))[1]

د ۱۳۶۳ل کال په دویمه نیمایي کې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي په پښتو او دري څانګو کې د ماسترۍ پروګرام پیل شو، چې د یو څو دورو تر فراغت وروسته دا پروګرام له خنډ سره مخامخ شو. پښتو، دري او روسي څانګو د یو ټاکلي وخت په جریان کې د ماسترۍ پروګرام پر مخ وړی دی.

تر ۱۳۷۰ل کال پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي په منځني ډول هر کال (۲۰) تنه فارغان ټولنې ته وړاندې کړي دي.

---

[1] پوهنتون کابل در ده سال اخیر، ۱۳۶۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱۴ مخونه.

* -۱۳۷۱-۱۳۷۳کلونو کې د جګړو له امله د پوهنځي د فارغانو شمېر دقیق معلوم نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبـو او ادبیـاتو پـوهنځي لـه **۱۳۵۸**ل کـال څخـه تـر **۱۳۶۵** کالـه پـورې پـر مسـتقلو کتـابونو سربېره د لیسـانس دورې لپـاره (۱۷۰) عنوانـه لکچرنوټونـه چـاپ او خپـاره کـړي دي، دغـه راز د ژبـو او ادبیـاتو پـوهنځي د خپـل (**۵۰**) کلـن فعالیـت پـه بهیـر کـې یـو شـمېر بهرني محصلین هم روزلي، دا محصلین اکثراً له بهر څخه د پښـتو او دري ژبو د زده کړې پـه خـاطر راتلل، هغـو بهرنیـانو چـې د ژبـو او ادبیاتو پوهنځي په پښتو څانګه کې زده کړې کړي دادي:

ګڼه	نوم	په پـوهنځي کـې د شاملېدو نېټه	ملت	څانګه
۱	عارف عثمانوف	۱۳۳۷ل کال	ازبـــــــک- شوروي	پښتو
۲	حسن الشیخ	//	مصري	//
۳	فنګ ګواتای	۱۳۳۸ل کال	چینایي	//
۴	وانګ خوخای	//	//	//
۵	تونګ شن یانګ	//	//	//
۶	چن مین	//	//	//
۷	تولی کن	//	//	//
۸	چي ده ون خای	//	//	//
۹	تاکشی کتو فوجي	۱۳۳۸ل کال	جاپانی	پښتو
۱۰	دلترفـــــــل لاوس فیشرارکیالوجسات	//	المانی	//
۱۱	نواته	۱۳۳۹ل کال	جاپانی	//
۱۲	عبدالرحیم	۱۳۴۰ل کال	شوروي	//
۱۳	بیک مراد	//	//	//

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴	پریت پتنگهـ کتیوریا	۱۳۴۳ل کال	هندي	//
۱۵	مگنی گراس نیید	۱۳۴۴	امریکایي	//
۱۶	لین چانگ پاو	//	چینایي	//
۱۷	شنگ توشینگ	//	//	//
۱۸	موتی فو	//	//	//
۱۹	توســـــترلایس راس موسنت	//	ډنمارکی	//
۲۰	مســن راســه مــارکو ویس	۱۳۴۵ل کال	یوگوسلاویایي	//
۲۱	هرلندنا ایالایز	۱۳۴۶ل کال	امریکایي	//
۲۲	جي پل کوپریت لویز	//	//	//
۲۳	سموت پتریسا	//	انګلنډی	//
۲۴	جني کانیوا	//	شوروي	//
۲۵	چي پوسو روزبا	//	//	//
۲۶	کارنیکوف	//	//	//
۲۷	میرزاگیروا	۱۳۴۶ل کال	//	//
۲۸	کرولیف	//	//	//
۲۹	میکولـــویچ ترنـــول ولیکی	//	//	//
۳۰	ولادیمیــر کولویــویچ دوکوف	//	//	//
۳۱	نانچینکو	//	//	//
۳۲	یارکو	//	//	//
۳۳	اسپرنابلینا	//	//	//
۳۴	د-ن چیوا	۱۳۴۷ل کال	بلغاریایي	//
۳۵	جناسولیتر	//	چلکوسلواکیایي	//

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶	پخلیناتاتانیـــــانیکو لینا	۱۳۴۹ال کال	شوروي	//
۳۷	میکــــرون حرګالینــــا چولیا	//	بلغاریایي	//
۳۸	ګولد یکرویز	//	امریکایي	//
۳۹	مګنی ګوردن کی	//	//	//
۴۰	عضاف السید زیران	۱۳۵۱	مصري	//
۴۱	کونیکن اینا ماروتا	//	فنلندي	//
۴۲	انترابـرت سـتی چـن ارتر	//	برتانیایي	//
۴۳	اینابما ریاتا	//	فنلنډي	//
۴۴	ماریاتا	۱۳۵۲ال کال	بلغاریایي	//
۴۵	الین	۱۳۵۲ال کال	بلغاریایي	//
۴۶	برناردس کنګه	۱۳۵۴ال کال	بلغاریایي	//
۴۷	ګنرین ای نوراس	۱۳۵۲ال کال	امریکایي	//
۴۸	رونالد چترنګی	//	کاناډایي	//
۴۹	ماریاششتز	//	کاناډایي	//
۵۰	اسکره شنیده	۱۳۵۲ال کال	امریکایي	//
۵۱	فلپ هرزیج	//	//	//
۵۲	وپر اپاستواله	//	//	//
۵۳	وزیلا زخاراوایا	//	بلغاریایي	//
۵۴	کارتیرو	//	برازیلی	//
۵۵	یادویکه	۱۳۵۳ال کال	پولنډی	//
۵۶	برنارد ګنګ	۱۳۵۵ال کال	برتیانیایي[۱]	//

[۱] پوهنځی ادبیات در چهل سال اخیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ کړي کتابونه

له ۱۳۲۳-۱۳۷۰ل کاله پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له خوا یو زیات شمېر علمي، ادبي او هنري غونډې او سیمینارونه جوړ شوي، دغه راز د ادبیاتو پوهنځي له خوا یو شمېر علمي موضوعات تحقیق او څېړل شوي او یو لړ کتابونه خپاره شوي، چې موږ به دلته دديې ډول اثارو نومونه واخلو:

۱- د پښه یانو شفاهي ادبیات.

۲- په افغاني ټولنو کې د ښځو اجتماعي وضع.

۳- انګېرنې، کرکې او کړنې: زېورالدین زېور او سپوږمۍ نوري، ۱۳۴۲ل کال چاپ.

۴- د خوشال د کلیاتو انساني قاموس.

۵- پښتو ویي پوهنه؛ مجاور احمد زیار، ۱۳۵۷ل کال چاپ.

۶- پښتو پښویه (ګرامر)، مجاوراحمد زیار، ۱۳۶۲المریز کال چاپ.

۷- د غلام محی الدین افغان افکار او اثار، ۱۳۶۲ل کال چاپ.

۸- د پښتو ادبیاتو تاریخ (دویم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، ۱۳۵۸ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- د پښتو ادبیاتو تاریخ (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، **۱۳۶۸**ل کال چاپ.

۱۰- د پښتو ادبیاتو اوسنی دوره، (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زېورالدین زېور، **۱۳۶۰**ل کال چاپ.

۱۱- اوسني ادبیات، ډاکټر زېورالدین زېور، **۳۶۱**ل کال.

۱۲- د پښتو اصطلاحي قاموس، ډاکټر زېورالدین زېور، **۱۳۶۱**ل کال چاپ.

۱۳- د پښتو ګرامر، زرغونه زېور، **۱۳۶۰**ل کال چاپ.

۱۴- د پښتو نحو، زرغونه زېور، **۱۳۶۲**ل کال چاپ.

۱۵- د پټې خزانې فرهنګ، پوهاند عبدالشکور رشاد.

۱۶- د پښتو ادبي سبکونه،

۱۷- د پښتو ادبیاتو تاریخ، لومړی ټوک، پوهاند حبیبي، **۱۳۵۴**ل کال چاپ.

۱۸- د ګولډ شتیت پښتو فرهنګ، پوهاند رشاد، **۱۳۵۲**ل کال چاپ.

۱۹- د جبر او اختیار ډیالکټیک، پوهاند مجروح، **۱۳۵۲**ل کال چاپ.

۲۰- ژبنۍ څېړنې، پوهندوی شاکر.

۲۱- د وږمې مجلې د تاریخي مضامینو فهرست، تدوین لامان مراد.

۲۲- تاریخي پېښې، عبدالروف بېنوا.

۲۳- پښتو متون، لومړی ټوک، عبدالرزاق زهیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴- پښتو متون، دويم ټوک، عبدالرزاق زهير.
۲۵- د بايزيد روښان خيرالبيان.
۲۶- پښتو مصادر، محمداعظم ايازی.
۲۷- انشا او پښتو ادب، پاينده محمد زهير.
۲۹- د تاريخ په باره کې، محمد حسن ضمير ساپی.
۳۰- د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، د محمد رحيم الهام ژباړه.
۳۱- خلاصة المريدن، شمس الدين کاکړ، د پوهنوال ميرحسين شاه اهتمام او مقدمه.
۳۲- د افغان ياد
۳۳- د خلکو تجربې
۳۴- د غرونو څوکې، عبدالکريم پتنګ.
۳۵- پښتو نوی مصدر.
۳۶- نوموړکي مورخين، پوهاند حبيبي
۳۷- فوايد فقيرالله.
۳۸- د ميا فقيرالله پېژند ليک.
۳۹- اسماء الحسنی.

د ژبو او ادبياتو پوهنځي پر پښتو کتابونو سربېره د وړمې مجله هم په پښتو ژبه تر ۱۳۳۲ل کال راهيسې بيا تر شپېتمو کلونو پورې خپره کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((د وړمې مجلې لومړۍ ګڼه د **۱۳۳۲**کال د تلې پر میاشت چاپ شوه))[1]. همدغه راز دغه پوهنځي د علمي، ادبي او هنري مسایلو په باب په لسګونو سیمینارونه جوړ کړي او یو زیات شمېر لکچرنوټونه او نور درسي مواد یې چاپ او خپاره کړي دي.

[1] پوهنځی ادبیات در چهل سال اخیر، **۱۲۳**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استادان او د هغوی کتابونه

۱- پوهاند عبدالحی حبیبي:

لوی استاد پوهاند عبدالحی حبیبي زموږ د هېواد د معاصر فرهنګ او ادب د لویو خدمتګارانو له جملې ځخه دی. استاد له یوې خوا د هېواد د فرهنګ د پرمختګ او زرغونتیا لپاره ګڼ شمېر اثار ولیکل او له بلې خوا یې د فرهنګي او علمي مرکزونو په جوړولو کې هم کارنده ونډه واخیستله، استاد د یو شمېر نورو فرهنګي بنسټونو ترڅنګ د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رغښت په کار کې هم خپلې هلې ځلې نه دي سپمولي او د هېواد ددغه فرهنګي بنسټ په جوړښت او فعالیت کې یې ستړیاوې ګاللې دي. استاد پر **۱۳۲۳**ل کال (د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د تاسیس له کال څخه) تر **۱۳۲۵**ل کال پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رئیس په توګه پاتې شوی[۱]) او تر دې وروسته یې هم پر بېلابېلو وختونو د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو او دري ژبو او ادبیاتو استاد پاتې شوی دی.

---

[۱] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۲۹ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تراوسه پورې د هېواد په دننه او بهر کې د استاد تر (۱۰۰) زيات ادبي او علمي اثار چاپ شوي دي، د استاد زيات اثار په دري ژبه خپاره شوي دي او يو شمېر يې هم په عربي او اردو ژبو خپاره شوي دي.

ځرنګه چې مونږ دلته د پښتو اثارو کتابښود ترتيبوو، نو دلته به د استاد د هغو کتابونو نومونه واخلو، چې په پښتو ژبه ليکل شوي او پر بېلابېلو وختونو خپاره شوي دي.

((۱- د خوشال خټک مرغلرې (د خوشال خټک کليات) سمون مقابله، تعليقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۱۲ل کال چاپ.

۲- د عبدالقادر خټک دېوان؛ سمون، مقابله، تعليقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

۳- پښتو او پښتونواله: کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

۴- پسرلنۍ سندره، پښتو منظومه: کندهار، ۱۳۱۷ل کال چاپ.

۵- د احمدشاه بابا دېوان: سمون، مقابله او مقدمه، کابل، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۶- پټه خزانه: تصحيح، تعليق او دري ترجمه، کابل، ۱۳۲۲ل کال چاپ، تهران، ۱۳۴۰ل کال چاپ، کابل، ۱۳۵۴ درېيم چاپ، کابل، ۱۳۵۷ل کال څلورم چاپ، کابل پوهنتون.

۷- د پښتو ادبياتو تاريخ لومړی ټوک.

۸- د پښتو ادبياتو تاريخ دويم ټوک، کابل ۱۳۲۴ل کال چاپ.

۹- پښتانه شعرا لومړی ټوک؛ کابل، ۱۳۲۰ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰- د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د دریم ټولګي لپاره، **۱۳۴۷**ل کال چاپ.
۱۱- د افغانستان پېښلیک (کرونولوجي)) کابل، **۱۳۵۳**ل کال چاپ.
۱۲- د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د څلورم ټولګي لپاره، **۱۳۴۷**ل کال چاپ.
۱۳- د البیروني کتابښود: کابل **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۱۴- په اوسني پښتو شعر کې د ژوند څپې: کابل ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۱۵- پیر روښان، د خیرالبیان مقدمه: کابل **۱۳۵۳**ل کال چاپ.
۱۶- د پښتو ادب په تاریخ کې قصیده: کابل **۱۳۵۷**ل کال چاپ.
۱۷- پښتو د تاریخ او لغت په رڼا کې: کابل **۱۳۴۷**ل کال.
۱۸- د پښتو ژبې او ادب موقف د مرکزي اسیا د خلکو په تمدونونو کې: (په پښتو او انګلیسي) ژبه خپور شوی، کابل، **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۱۹- د شیخ الاسلام عبدالله انصاري سیرت او شخصیت: کابل **۱۳۴۱**ل کال چاپ.
۲۰- د خوشال سواتنامه: مقدمه او تعلیقات، کابل **۱۳۵۸**ل کال چاپ.
۲۱- د امیر علي شېر فکري او سیاسي شخصیت: کابل ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۲۲- پښتو نثر ته کره کتنې: کابل، ۱۳۶۰ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳- اسماني نغمې او لاهوتي سرودونه: کابل ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۲۴- تذکرة الاوليا ، کابل ۱۳۶۲ل کال چاپ.))[1]

دغه راز د استاد حبيبي يو شمېر نورې ليکنې د هېواد په بېلابېلو خپرنيو ارګانونو کې لکه: وږمه، کابل، عرفان مجلو، زېري، ازاد افغانستان جريدو او ځينو نورو خپرونو کې خپرې شوي دي او هم يې د يو شمېر ليکوالو پر ادبي، تاريخي او نورو اثارو ليکنې، حاشيې، تعليقات او سريزې ليکلي دي.

۲- غلام جيلاني جلالي:

نوموړی هم د هېواد د ملي فرهنګ له لويو خدمتګارانو څخه و، پر خپل وخت يې يو زيات شمېر اثار ليکلي، د اثارو زياته برخه يې په پارسي ژبه ليکلې، خو په پښتو ژبه کې يې هم د يادونې وړ اثار ليکلي دي. نوموړی ((پر ۱۳۲۵ل کال په ادبياتو پوهنځي او منځني دارالمعلمين کې د پښتو او دري ژبو استاد پاتې شوی دی[1].)) دا دی دلته د دغه استاد د پښتو اثارو يادونه کوو:

((۱- د مصر مختصر تاريخ له ۵۰۰ ق م څخه تراوسه: د کابل کالنۍ ۳ ګڼه کې چاپ شوی دی.
۲- د اولي اعدادي تاريخ، ناچاپ.

---

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، (۱۲۷۰-۱۲۷۵) مخونه.
[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۱۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د افغانستان د طبیعي جغرافیې په باب یوه رساله: د ۱۳۱۳ل کال د کابل کالنۍ چاپ.
۴- د پنځم ټولګي حساب: د پوهنې د وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۵- د پښتو ادبیاتو اجمالي تاریخ: ۳ ټوک (اریانا دایرة المعارف) کې پر ۱۳۳۷ کال چاپ شوی دی.
۶- د پښتو ځانتنۍ ادب او موسیقي: پر ۱۳۲۰ل کال چاپ شوی دی.
۷- د اندلس مدنیت: د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۸- د پښتو ملي ادب او موسیقي: ناچاپ.
۹- د علم صوت رساله: په کابل مجله کې خپره شوې ده.[۲]))

۳- استاد ګل پاچا الفت:

استاد ګل پاچا الفت ((پر ۱۳۳۵ل کال په لومړۍ رتبه د پښتو ټولنې رئیس شو او د پوهنې (ښوونې او روزنې) وزارت د عالي شورا په غړیتوب ومنل شو، همدارنګه د کابل پوهنتون د حقوقو او ادبیاتو پوهنځیو د پښتو استادي هم ورپه غاړه شوه.[۱])) د استاد الفت اثار په دې ډول دي:

---

[۲] پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳۲۷ل کال چاپ، ۱۲۱۴-۱۲۱۵ مخونه.
[۱] پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳۲۷ل کال چاپ، ۷-۱۵ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((۱- د پسرلي نغمه: د شعرونو لومړۍ مجموعه، ۱۳۲۰ل کال چاپ.
۲- ښه لمسون: د شعرونو دويمه مجموعه، چې د هغه په خپل ليک ملي ارشيف کې خوندي ده.
۳- عالي افکار: د شعرونو درېيمه مجموعه، د ننګرهار مطبعه، ۱۳۲۷ل کال چاپ.
۴- د ازادۍ پيغام: د شعرونو څلورمه مجموعه، کابل افيسټ چاپ.
۵- غوره اشعار: د شعرونو پنځمه مجموعه، کابل، ۱۳۴۱ل کال چاپ.
۶- د زړه وينا: د شعرونو شپږمه مجموعه، کابل، ۱۳۴۱ل کال چاپ.
۷- بله ډيوه: د نثرونو لومړنۍ مجموعه، د پښتو قرائت درسي مرستيال مجموعه، کابل، ۱۳۲۰ل کال.
۸- نوی سبک او نوی ادب: د هنري نثرونو دويمه مجموعه، کابل چاپ.
۹- غوره نثرونه: د ادبي نثرونو درېيمه او بشپړه مجموعه، کابل، ۱۳۳۲ل کال چاپ.
۱۰- څه ليکل يا ليک پوهه: خبرنه، ننګرهار مطبعه، ۱۳۳۸ل کال چاپ.
۱۱- املا او انشاء: خبرنه، کابل ۱۳۳۸ل کال چاپ.
۱۲- ليکوالي، (املا او انشاء: کابل، ۱۳۳۹ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- لغوي څېړنه: کابل ۱۳۳۱ل کال.

۱۴- پښتو سندرې: څېړنه، کابل، ۱۳۲۵ل کال.

۱۵- ملي قهرمان: (د خوشال خټک په باره کې)، کابل ۱۳۴۴ل کال چاپ.

۱۶- منطق: علمي اثر، کابل، ۱۳۳۵ل کال.

۱۷- پښتو کلي پنځم جلد، لومړی ټوک: درسي، کابل، ۱۳۲۱ل کال.

۱۸- پښتو کلي پنځم جلد، دویم ټوک: درسي، کابل، ۱۳۲۱ل کال چاپ.

۱۹- لوړ خیالونه او ژور فکرونه: د ادبي نثرونو ترجمه، کابل ۱۳۳۵ل کال.

۲۰- احمد شاه بابا: له دري نه پښتو ته ترجمه، کابل مجله، ۱۳۲۳ل کال.

۲۱- نوی څرک: (د پښتو لغاتو مقایسه له نورو ژبو سره).

۲۲- څه کورم او څه اورم؟

۲۳- اجتماعي نظریات: په پېښور کې چاپ شوی دی.

۲۴- د ټولنې علم: (ترجمه)

۲۵- د موفقیت لار: (ترجمه) [1]

۲۶- اسلام او د اسلام نقش د فرد او جامعې په جوړولو کې: پر ۱۳۵۸ل کال په لاهور کې چاپ شوی دی.

---

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۳۷۰-۱۳۷۲ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- د استاد الفت نثري کليات: پر ۱۳۷۰ل کال په کابل کې چاپ شوی دی.

۴- استاد عبدالروف بېنوا:

استاد عبدالروف بېنوا هم یوه موده د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی.

پښتو اثار يې دادي:

۱- پښتو کلي: څلورم جلد، لومړی ټوک، ۱۳۲۰ل کال، پښتو ټولنه.

۲- پرديس: د علامه اقبال د ((مسافر)) نومي منظوم کتاب، په پښتو نظم ترجمه ده، پر ۱۳۲۱ل کال په انيس ورځپاڼه کې خپره شوې ده.

۳- پښتو د شاهانو په دربار کې: (رساله)، ۱۳۲۲ل کال، کابل کالنی.

۴- پښتني مېرمنې: (تذکره) ۱۳۲۳ل کال، د مطبوعاتو رياست.

۵- د هوتکو په دوره کې پښتو: (رساله)، ۱۳۲۴ل کال، کابل مجله کې خپره شوې ده.

۶- ميرويس نيکه: ۱۳۲۵ل کال، پښتو ټولنه.

۷- اريايي، فارسي، پښتو مرثيې او وېرنې: تحقيقي رساله، ۲۲-۱۳۲۵ کلونه، کابل کالنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د غنمو وږی: تاريخي منظومه رساله ده، په دې رساله کې د احمد شا بابا د جلوس د ورځې منتظره ترسيم شوې ده، **۱۳۲۵**ل کال چاپ.

۹- د پيرمحمد کاکړ د ديوان تدوين، تصحيح او مقابله، **۱۳۲۵**ل کال پښتو ټولنه.

۱۰- ادبي فنون: دا کتاب پر **۱۳۲۲**ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی او دا لاندې ادبي فنون يې په پښتو بيان کړي او په پښتو کې يې تطبيق کړي دي: معاني بيان، بديع، عروض، قافيه، خطابه او د ليکنې اصول، دا کتاب دهغو درسونو مجموعه ده، چې استاد بېنوا د ادبياتو پوهنځي دافتتاح پر لومړي کال د هغه پوهنځي لومړي ټولګي ته ورښودلي وو.

۱۱- ويښ زلميان: **۱۳۲۲**ل کال پښتو ټولنه.

۱۲- د ډارمستتر پښتو څېړنې: دا کتاب فرانسوي مشهور ليکوال او مستشرق جيمس ډارمستتر، په فرانسوي ژبه ليکلی، ښاغلی سيد قاسم رښتيا په پارسي ترجمه کړی او استاد حبيبي او استاد بېنوا په پښتو ترجمه کړی دی، پر **۱۳۴۲**ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی.

۱۳- د رحمان بابا د ديوان تدوين، تصحيح او مقابله، وړه جيبي قطع، **۱۳۲۸**ل کال چاپ.

۱۴- خوشال خټک څه وايي؟ يو وار په هند کې چاپ شوی او دويم ځل پر **۱۳۲۹**ل کال د مطبوعاتو دمستقل رياست له خوا چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- پښتونستان: ۱۳۳۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل ریاست.
۱۶- د کاظم خان شیدا د دېوان تدوین، تصحیح او مقابله، ۱۳۳۳ل کال، پښتو ټولنه.
۱۷- پرېشانه افکار: د شعرونو مجموعه، ۱۳۳۵ل کال، د کابل راډيو نشراتي څانګه.
۱۸- ګیتانجلي: د رابندرنات ټاګور اثر، پښتو ترجمه، ۱۳۳۶ل کال، د کابل راډيو نشراتي څانګه.
۱۹- لنډۍ: یو شمېر پښتو منتخبې لنډۍ له پارسي او انګرېزي ترجمې سره، انګرېزي ترجمه يې ښاغلي شريقي کړې ده، دغه ترجمه له ښو رنګه تابلوګانو سره پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډيو له خوا چاپ شوې ده.
۲۰- خوشال او پسرلی: پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډيو د پښتون ږغ مجلې له خوا چاپ شوې ده.
۲۱- د زړه خواله: ادبي نثرونه، پر ۱۳۳۸ل کال په اصلاح ورځپاڼه کې خپاره شوي او هم د یو مستقل اثر په توګه چاپ شوي دي.
۲۲- پښتو قرائت: د لسم ټولګي لپاره، ۱۳۳۹ل کال چاپ.
۲۳- زوړ ګنهکار: ۱۳۳۶ل کال چاپ.
۲۴- اشتباه: (ډرامه)
۲۵- اوسني ليکوال، لومړی ټوک، ۱۳۴۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل رياست.
۲۶- اوسني ليکوال، دويم ټوک ، د مطبوعاتو مستقل رياست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- اوسني ليکوال، دربيم ټوک، **۱۳۴۲**ل کال، د پښتو د تعميم او انکشاف لوی مديريت[۱].

۵- قيام الدين خادم:

استاد قيام الدين خادم هم د يوې مودې لپاره په ادبياتو پوهنځي کې تدريس کړی دی، اثار يې دادي:

چاپ شوي اثار:

۱- معلم پښتو: د کندهار چاپ.

۲- پښتو کلی: ۱-۴ ټوکونه (له مګرو سره).

۳- د کوچنيانو اخلاقي پالنه: (ترجمه)

۴- نوی ژوندون: (د ادبي نثرونو مجموعه)

۵- پښتونولي: (د پښتو دودونه او اخلاق).

۶- بايزيد روښان: (تاريخي، تحقيقي رساله)

۷- د شريف سرګذشت: (له اردو نه ترجمه شوی ناول)

۸- د مرغلرو امېل: (د شعرونو لومړۍ مجموعه)

۹- ځاروان: (د شعرونو دويمه مجموعه)

۱۰- خيالي دنيا: (د ادبي نثرونو دويمه مجموعه)

۱۱- نبوغ او عبقريت: (اجتماعي فلسفي څېړنه)

[۱] اوسني ليکوال، ۳ ټوک، **۱۵۱۰-۱۵۱۲** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- نوې رڼا: (د مقالو مجموعه)

۱۳- د پښتو ننني ليکوال: تذکره پر ۱۳۱۷ او ۱۳۱۸ل کال په کابل کالنۍ کې چاپ شوې ده.

۱۴- د پښتو د تاريخ يوه سره پاڼه.

۱۵- د خوشال او رحمان موازنه.

۱۶- مکارم الاخلاق: (له عربي څخه ترجمه)

۱۸- پښتانه شعرا: د لومړي او دويم ټوک ځينې برخې.

۱۹- پارسيان څوک وو؟: (تاريخي څېړنه)

۲۰- په تذکرة الاوليا تبصره.

۲۱- کوشانيان څوک وو؟: (تاريخي څېړنه).

۲۲- د بابا نصيحت نامه: (منظومه).

۲۳- سيد کمال او ببوجانه: (داستان).

۲۴- د پښتو پټې: (د پښتو الف بې په باره کې).

۲۵- لوی اصحابان: (مذهبي تاريخ او سيره).

۲۶- نشنيليزم او انتر نشنليزم: (مليت او بين المليت).

۲۷- افغاني حکومت.

۲۸- د پښتو نثر تاريخي تطورات او د نثر ليکونکو تذکره: کابل کالنۍ ۱۳۱۹-۱۳۲۰ کلونه.

۲۹- معياري پښتو.

۳۰- لرغوني پښتانه قومونه.

۳۱- پښتو قرائت د دويم ټولګي لپاره.

۳۲- پښتو قرائت د دريیم ټولګي لپاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناچاپ اثار:

۱- د پښتونخوا قيصې.
۲- مکالمات.
۳- عزيزه حب خير.
۴- سورګل.
۵- کانفرانسونه.
۶- کره پښتو.
۷- پښتو زده کړه.
۸- نصوص الحکم.
۹- د پښتو شاعري.
۱۰- پښتو په غربي ليکدود.
۱۱- پښتني پور.
۱۲- پېړۍ او پښتانه.
۱۳- د پښتنو قامولي.
۱۴- غوره سندرې.
۱۵- د پښتو مشاعرې.
۱۶- اينده پښتنو ته.
۱۷- د تنقيد حق.
۱۸- ساتلې خزانې
۱۹- د پښتو ولسي ادب.
۲۰- د شعرونو دريمه مجموعه.
۲۱- د ادبي نثرونو مجموعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲- د داستانونو مجموعه
۲۳- مجلسي شاعران.
او نور...[۱]

۲- پوهاند صدیق الله رښتین:

پوهاند صدیق الله رښتین د پښتو ادب یو لوی خدمتګار او عالم دی. رښتین صاحب زیاته موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی او زموږ د ځوان نسل د روزنې لپاره یې د یادونې وړ هلې ځلې کړې دي. د استاد رښتین اثار په دې ډول دي:

۱- پښتانه شعرا: دویم ټوک.
۲- پښتو کلي لومړی لیار ښوونکی.
۳- پښتو کلي شپږم سمستر
۴- د پښتو ادب تاریخ.
۵- پښتو اشتقاقونه او ترکیبونه.
۶- د پښتو لومړی ګرامر (فارسي)
۷- نوی ژوند: (د پښتونستان په باره کې)
۸- د پښتنو مجاهدې (تاریخي اثر)
۹- د مومند عبدالحمید دیوان.
۱۰- د پښتو قیصې.
۱۱- پښتو نیار.

---

[۱] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۰۰- ۱۲۰۳ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- د میوند هنداره: (ژباړه)
۱۳- دهند سفر.
۱۴- د خوشال خټک بازنامه.
۱۵- دمعارف د دویم او دریمو ټولګیو قرائت.
۱۶- د معارف د شپږم ټولګي دینیات.
۱۷- د پښتونستان واقعات: (رساله).
۱۸- پښتو ادبیات: (رساله)
۱۹- پښتو نثر.
۲۰- د پښتو ادب دري مشهورې کورنۍ.
۲۱- د پښتو او سانسکریت نژدېوالی.
۲۲- پښتو ژبښودنه.
۲۳- نومیالي شاعران.
۲۴- ادبي اوتاریخي سمونې.
۲۵- ګرامري اصطلاحات.
۲۶- دیني هنداره: (له عربي نه ژباړه)
۲۷- د خوشال طب نامه: (چاپونه، کتنه او سمونه)
۲۸- د حمید نیرنګ عشق: (چاپونه، کتنه او سمونه).
۲۹- د میا شرف عروض: (چاپونه، کتنه او سمونه).
۳۰- پښتنې مېرمنې: (ډرامه، ناچاپ).
۳۱- د ژوند وظیفې: (ترجمه، ناچاپ)
۳۲- ځلاندې پلوشې: (ترجمه، ناچاپ).
۳۳- د پښتو اشعارو قسمونه: ناچاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴- پښتو څېړنه: ناچاپ
۳۵- د ننګرهار او قطغن سفر: ناچاپ
۳۶- د پښتونستان مقالې: ناچاپ
۳۷- د معارف د دويم ټولګي پښتو قرائت: ناچاپ.
۳۸- د ژوند سندره: ناچاپ
۳۹- د مصر سفر: ناچاپ.
۴۰- د شوروي اتحاد سفر: ناچاپ.
۴۱- د قلمي نسخو د څېړنې لار: ناچاپ
۴۲- پښتو پېژندنه: ناچاپ
۴۳- روښان ستورې: ناچاپ
۴۴- سبک پېژندنه: ناچاپ
۴۵- د هېواد ننداره: ناچاپ
۴۶- نوميالي پوهان: ناچاپ
۴۷- پښتني لارښود: ناچاپ
۴۸- د هند کتابخانې: ناچاپ
۴۹- د پښتو قلمي نسخې: ناچاپ
۵۰- د مهتمم پېژندنه: ناچاپ
۵۱- د خپلواکۍ هڅې: ناچاپ
۵۲- د پښتو تاريخي څېړنه: ناچاپ
۵۳- تاريخي ليکونه: ناچاپ
۵۴- د فکر پلوشې: ناچاپ
۵۵- د شعرونو مجموعه: ناچاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۶- پښتو ګرامر: ناچاپ، دوه ټوکه کې.
۵۷- خوږه وږمه: ناچاپ
۵۸- نړۍ وال کنفرانسونه: ناچاپ
۵۹- رنګارنګ ګلونه: ناچاپ
۶۰- د پښتو نثر هنداره: چاپ.[1]

۷- اکاډمیسین پوهاند عبدالشکور رشاد:

استاد عبدالشکور رشاد د هېواد له نومیالیو پوهانو څخه یو پوه دی. ډېره موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د استاد په توګه پاتې شوی دی او زموږ د اوسني ادبي بهیر زیات لیکوال د استاد له پوهنیزو وړانګو څخه برخمن شوي دي. دا دی دلته د استاد د پښتو اثارو یادونه کوو:

((۱- لودي پښتانه: پښتو ټولنه، ۱۳۳۲ کال چاپ.
۲- د تولستوي درې نکلونه: ژباړه، د هېواد ورځپاڼې له خوا پر ۱۳۳۹ کال کې چاپ.
۳- د زړه وینې: شعرونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۴- د بېلتون غږ: ناچاپ.
۵- لاله: ناچاپ
۶- رونې اوښکې: ناچاپ
۷- ملحد شاهي او ملاشاهي: شعرونه، ناچاپ.

[1] اوسني لیکوال: عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- پښتو قرائت: د (۱۱) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۹- پښتو قرائت: د (۱۲) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۱۰- د احمد شاه بابا د شهنامې تحشیه او تعلیق.
۱۱- د قیصه خوانۍ خونړۍ پېښه: د سرحدونو چارو وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۱۲- مکتبي قاموس چې له (۲-۱۲) ټولګي پورې د ښوونځیو د پښتو کتابو د پنځو او شپږو زرو لغاتو تشریح کوي.))[1]
۱۳- ډیلي د پښتنو په وخت کې: ۱۳۳۹ ل کال چاپ.
۱۴- د امیر خسرو دهلوي هندي شاعري: ۱۳۵۳ل کال
۱۵- د خیرالبیان په سریزه کې دري مقالې: ۱۳۵۳ل کال
۱۶- د خیرالبیان لغتونه: په ۱۲۲ مخونو کې د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۷- د دولت لوانې د دیوان سریزه: د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۸- د واصل روښاني د څو شعرونو سریزه او سموونه، د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۹- پانې نې، ابښت او هیایي او په هغه کې پښتو کلمې، د ۱۳۵۴ ل کال چاپ.
۲۰- ګیتانجلي سریزه په ۱۰۴ مخونو کې د ۱۳۵۴ل کال چاپ.
۲۱- د تاج سریزه: د ۱۳۵۴ل کال چاپ.

---
[1] اوسنی لیکوال، لومړی ټوک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲- د ګولډن شتت د فرهنګ سریزه، د **۱۳۵۲**ل کال چاپ
۲۳- د ګلشن روه سریزه، په ۱۹۲ مخونو کې د **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۲۴- د احمدشاه بابا د څو اشعارو د پښتو شرحې سریزه، د **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۲۵- د احمدشاه بابا د دېوان غورچاڼ د **۱۳۵۷**ل کال چاپ
۲۶- بدیع: درسي کتاب د دارالمعلمین له خوا پر **۱۳۵۹**ل کال کې چاپ شوی دی.
۲۷- د پښتو تجدیدونو تاریخچه، په ۷۴ مخونو کې د **۱۳۵۹**ل کال چاپ.
۲۸- د ابن سینا د مخارج الحروف پښتو ژباړه.
۲۹- د اسماالحسنی سریزه، د **۱۳۵۹**ل کال چاپ.
۳۰- د ځمکنو میا عمر، د ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۳۱- د حاجي جمعه بارکزي د دېوان سریزه او لغتنامه د ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۳۲- پر افغانستان او هند برتانوي څو خبرې، د ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۳۳- د پټې خزانې فرهنګ.
۳۴- درباره ظفرنامه اکبري و ناظم ان، د **۱۳۶۵**ل کال چاپ.
۳۵- لس مقالې.
۳۶- سوبهیاش چند رابوس.

د استاد ناچاپ اثار:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- پښتانه شعرا (په اردو کې): په دغه اثر کې هغه په خټه پښتانه شاعران معرفي شوي، چې په اردو ژبه یې شعرونه ویلي دي، په دغه اثر کې (۳۸۳) تنه شاعران راغلي دي.
۲- پښتانه شعرا: (په فارسي ژبه کې) په دغه اثر کې (۲۰۰) تنه شاعران معرفي شوي دي.
۳- ایا؟، په دغه اثر کې هغه تېروتنې په ګوته شوي، چې هغه په پښتو او فارسي ادبیاتو او تاریخ کې د پاملرنې وړ دي.
۴- غالب جنګ نواب احمدخان بنګښ او د هغه کورنۍ.
۵- د پښتني قومونو او قبایلو په باب یادانښتونه، په ۲۰۰ مخونو کې.
۶- مستشرقین: په دغه اثر کې (۲۰۰) ختیځپوهان چې د افغانستان پښتو او فارسي ژبو په باب یې څېړنې کړي، معرفي شوي دي.
۷- امین الملک ګل محمد خان غوریاخېل بابړ او د هغه کورنۍ (چې د استاد له نیکونو څخه دی).
۸- ملي قهرمان غازي محمداکبرخان.
۹- سوري پښتانه (لکه لودي پښتانه چې مخکې مو یاد کړل).
۱۰- د کندهار د مدرسو تدریسي نصاب.
۱۱- حضرت ابوبکرصدیق(رض) په پښتو ژبه، ۱۴۰ مخونو کې.
۱۲- په زړه فارسي او اوستا کې پښتو کلمې (د ماسترۍ دورې لپاره).
۱۳- د کندهار زیارتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴- ادبي قاموس: دغه اثر شپږ ټوکه دی:
لومړی ټوک: (۱۰۰۰) مخه.
دویم ټوک: (۵۰۰) مخه
دریيم ټوک: (۱۰۰۰) مخه
څلورم ټوک: (۴۷۰) مخه
پنځم ټوک: (۴۸۰) مخه
شپږم ټوک: (۹۲) مخه، چې تراوسه هم ترلاس لاندې دی.
۱۵- جغرافیایي یادښتونه: دغه اثر دوه ټوکه دی.
۱۶- د کندهار تاریخي یادښتونه: په دوه ټوکه کې:
لومړی ټوک: تر مغولو دمخه د کندهار په باب.
دویم ټوک: تر مغولو وروسته د کندهار په باب.
۱۷- د احمدشاهي عصر نومیالي، په دوه ټوکه کې:
لومړی ټوک: هغه برخه ده، چې د احمدشاهي شاهنامې د تعلیقاتو په نامه راغلي دي.
دویم ټوک: له احمدشاهي شاهنامې پرته نور نومیالي دي.
۱۸- پښتانه مشاهیر: دا اثر درې ټوکه دی:
لومړی ټوک: (۱۵۰) مخه، دویم ټوک(۲۰۰) مخه او دریيم ټوک تر لاس لاندې دی.
۱۹- د طریقت شجرې: د هغو طریقو په باب دی، چې په افغانستان او پښتنو کې مشهورې دي.
۲۰- نسبي شجرې: دغه شجرې څلور ټوکه دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی ټوک: په هندوستان کې د پښتنو نوابۍ او مشهورې کورنۍ.

دویم ټوک: د سدوزیو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

دریم ټوک: د محمدزیو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

څلورم ټوک: د پښتنو قومونو په باب عمومي شجرې.

۲۱- سل متله په اوو ژبو: دغه اثر په څلورو ټوکو کې تراوسه کښل شوی دی. دغه متلونه، په پښتو، فارسي، عربي، روسي، انګرېزي او اردو ژبو لیکل شوي دي.

۲۲- دوه زره (۲۰۰۰) پښتو متله په روسي ژبه.

۲۳- د خوشال فرهنګ: دغه اثر په اوو ټوکو کې دی:

لومړی ټوک: طب نامه، دویم ټوک: بازنامه، دریم ټوک: رباعیات او قطعات، څلورم ټوک: دستارنامه، پنځم ټوک: غزلیات او قصاید، شپږم ټوک: رباعیات او قطعات، اووم ټوک غزلیات او قصاید.

۲۴- د پټې خزانې فرهنګ دویمه برخه.

۲۵- د ګلشن روه لغتنامه.

۲۶- د خیرالبیان لغتنامه.

۲۷- د فرهنګونو په باب: په دغه اثر کې ټول هغه فرهنګونه چې په ختیز کې کښل شوي دي، معرفي شوي:

ـ پښتو فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

ـ پارسي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

ـ عربي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ترکي فرهنګونه د الفبا په ترتيب.
ـ هندي فرهنګونه د الفبا په ترتيب.
۲۸- بديع: په (۲۷۱) مخونو کې.
۲۹- بيان: په (۳۱۷) مخونو کې.
۳۰- قافيه: په (۳۰۰) مخونو کې.
۳۱- عروض: په دوو ټوکو کې، لومړی ټوک (۷۲۷) او دويم ټوک (۳۵۰) مخونو کې.
۳۲- معاني: په (۳۸۳) مخونو کې.
۳۳- نقد: د پښتو، پارسي او عربي ادبياتو په تاريخي او علمي برخو کې په (۲۹۳) مخونو کې.
۳۴- په ګلشن روه کې د بابوجان منتخباب نثر نه دی (د پوهاندی اثر).
۳۵- لوی احمدشاه بابا د خلکو له نظره)). [1]
۳۶- د کارنامو مېرمنې، ناچاپ.

۸- حبيب الله تږی نيازی:

حبيب الله تږی يوه ټاکلې او يوه د يادونې وړ موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې د استاد په توګه پاتې شوی دی.

پښتو اثار يې په دې ډول دي:

[1] خالق رشيد، قلم جريده، ۱۳۷۰ل کال د ليندۍ ۳۴-۳۵ ګڼه، ۵-۷ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- ژبه خپله سرته پرېږدئ: د کارنل پوهنتون د پروفیسور ښاغلي جان هال تالیف دی، چې استاد ترېي ترجمه کړی، خو چاپ شوی نه دی.

۲- د شعرونو یوه مجموعه: چاپ شوې نه ده.

۳- د لیک تاریخ او تحول: په متفرق ډول په کابل مجله کې چاپ شوی دی.

۴- معاصر افغاني ادب: ډېره مختصره برخه یې د ۱۳۳۹ل کال په کابل کالنۍ کې خپره شوې ده.))[۱]

۹- پوهاند دوکتور مجاور احمد زیار:

پوهاند دوکتور مجاور احمدزیار د هېواد له مخکښو لیکوالو او وتلو ژبپوهانو څخه دی. استاد د خپل ژوند یوه زیاته برخه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګه کې د استاد په توګه تېره کړې ده او تر اوسه یې یو زیات شمېر اثار او لیکنې د هېواد په دننه او بهر کې خپرې شوې دي، دلته یې د ځانګړو اثارو یادونه کوو:

۱- نومترېنګونه یا اسمي ترکیبونه: په الماني ژبه د سویس د برن پوهنتون د ۱۹۷۴م کال خپرونه.

۲- پښتو پښویه (ګرامر): د کابل پوهنتون د ۱۳۶۲ل کال خپرونه.

[۱] اوسني لیکوال، عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک، ۱۹۲ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٣- پښتو ويي پوهنه (لکزيکولوژي): د کابل پوهنتون د ١٣٦٠ل کال خپرونه.
۴- پښتو ليکلار: د ننګرهار د بايزيد روښان پوهنتون د ١٣٦٠ل کال خپرونه.
۵- زنداني نغمې: د شعرونو مجموعه، ١٣۵٩ل کال چاپ.
۶- سوزونه او سازونه: شعري غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ١٣۶۴ل کال چاپ.
٧- اور او وينې: د شعرونو غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کميټې رياست، ١٣۶۴ل کال چاپ.
٨- وينه او مينه: شعري غونډ، د ملي دفاع وزارت، د ١٣۶٠ل کال خپرونه.
٩- نظر کوتاهی بر زبان وزبان شناسي: د کابل پوهنتون ګستنر چاپ ١٣۶٣ل کال.
١٠- پښتانه او ورونه مليتونه: ژباړه، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ١٣۶۶ل کال.
١١- مينه د زړه په وينه: رمان، ١٣٧٢ل کال چاپ، لاهور.
١٢- اندو ژوند: شعري طرحې او څلوريځې، د سرحدونو چارو وزارت، ١٣۶٨ل کال چاپ.
١٣- پښتو-دري فرهنګ: د برلين د پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.
١۴- ګلکڅونه: شعري غونډ، د افغانستان د ليکوالو د انجمن خپرونه، ١٣۶٧ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- الماني- پښتو فرهنګ: د برلين پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.
۱۶- د پښتو الماني ژباړيز پرابلمونه (په الماني ژبه، ناچاپ
۱۷- سپين غر: شعري غونډ ، ناچاپ.
۱۸- کارپوهه (رارګولوژي): برخه برخه په فولکور مجله کې خپره شوې ده.
۱۹- ټولنوال ريالیزم: برخه برخه په هنر او ژوندون مجلو کې خپور شوی دی.
۲۰- پښتو ګړدودونه (لهجې): په وږمې مجله کې چاپ شوی دی.
۲۱- پښتو آر پوهه (اتمولوژي): تر ((ژ)) پورې په وږمه مجله کې خپره شوې ده.
۲۲- پښتو بدلمېچ يا پښتو شعر څنګه جوړېږي؟: د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳۶۹ل کال.
۲۳- ليکونه (په پښتو ،دري،الماني او انګليسي) ناچاپ.
۲۴- ځان پېښې (په پښتو ، دري، الماني او انګليسي، ناچاپ
۲۵- د هېواد پر ۱۴ ژبو (پښتو ، دري، ازبکي، ترکمني، بلوڅي، براهوي، ورخي، پشه يي، پاراسوني، کتي (نورستان)، ګوجرو ، ((ګجراتي)) تيرو ((تيراهي))، شغني، کشمونډي، ۱۰۴ ټوکه ګړدودي (لهجوي څېړنې چې د سويس د ملي فونډ له خوا د يونسکو په سپارښتنه د افغانستان(د ژبپوهنې اتلس) په نامه په برن پوهنتون کې ترکار لاندې دي.
۲۶- پښتو ، دري، پشه يي فولکوري څېړنې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- د سبرونو نڅا: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۲۸- ګلوییونه: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۲۹- رزم و بزم: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۳۰- څڅواکي: شعري غونډ، د سید جمال الدین افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۳۱- نندارلیک (ډرامه): پر ۱۳۵۷ل کال کښل شوې، خو چاپ او ننداري ته نه دی وړاندی شوی.
۳۲- د پښتو خزانې لیکزیکي شننه (پښتو خزانه، لغوي خزانه)، ۱۳۷۵ل کال چاپ.
۳۳- د هندو اروپایي ژبو لرغوني تاریخ (له الماني سرچینو څخه ژباړه)، د کابل مجلې د ۱۳۷۰ل کال د ۳ ګڼې برابر ۳۴ مخونه یې نیولي دي.
۳۴- د پښتو خزانې الماني ژباړه او ګرامري شننه، دا ژباړه د فرانسوي افغانپوهاند (کیفر) لپاره شوې ده.
۳۵- سیندګی (جیبي قاموس) ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۳۶- تر ۱۱۰۰ زیاتې علمي، ادبي، تحقیقي او ژورنالیستیکي لیکنې په پښتو، دري، انګلیسي او الماني د هېواد دننه او د باندې خپرې شوي دي. دغه راز یې یو لړ ادبي اثار (د شوروي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتحاد) په څو ژبو او مجاري، الماني، انګلیسي، بلغاریایي او داسې نورو ژبو اړول شوی دی.

د ژوندون مجلې د ۱۳۲۷ل کال د میزان او عقرب د ګڼې له مخې د زیار صیب د اثارو شمېر په دې ډول ښوول شوی دی: د اثارو ټول شمېر یې له مقالو پرته ادبي (۱۰) اثره، علمي (۱۲) اثره، تحقیقي (۱۰۴) اثره، مجموعي (۱۳۰) اثره.))[1]

۱۰- پوهاند محمد رحیم الهام:

استاد محمد رحیم الهام د علومو اکاډمۍ د غړي او یوه زیاته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د دري او پښتو څانګو د استاد په توګه پاتې شوی دی. استاد خپلې زیاتې لیکنې په دري ژبه کړي دي. موږ به یې دلته د پښتو اثارو پېژندنه وکړو:

۱- په اسلامي تصوف یوه مقدمه، ناچاپ.

۲- د تشریحي ژبپوهنې مقدمه، په کابل مجله کې چاپ شوې ده.

۳- د ژبځېړنې مقدمه، په کابل، وږمه او رهبر مجلو کې خپره شوې ده.

۴- د پښتو ژبې فونیمي جوړښت تحلیل (د پوهندوی علمي رتبې ته) ناچاپ.

۵- د پښتو ګرامر طرح: په وږمه مجله کې چاپ شوی دی.

---

[1] استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری. محمد اسماعیل یون، ۱۳۷۲ل کال، لاهور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶- د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، ژباړه، د ادبیاتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.
۷- تطبیقي ادب: (پښتو ژباړه) په کابل مجله کې چاپ شوی دی.
۸- د پښتو او انګرېزي مقابله یي فونیم پېژندنه (د ماسترۍ تیزس) ناچاپ.
۹- د سانسکریت د دوو ټوټو شعرونو ترجمه او تحلیل، ۲ ټوکونو کې، ناچاپ.
۱۰- ادبي مسالې: د لیکوالو انجمن خپور کړی دی.
۱۱- پښتو خجخښېرنه، یرژي بیچکا، ژباړه، ۱۳۶۸ل کال چاپ.

۱۱- پوهاند سید بهاوالدین مجروح:

استاد مجروح پر ۱۹۵۹م کال د ادبیاتو پوهنځي رئیس او هم پر ۱۹۷۰م کال د دویم ځل لپاره د نوموړي پوهنځي رئیس و. همدا راز استاد مجروح زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د تاریخ او فلسفې د څانګې استاد پاتې شوی دی.

د مجروح صیب پښتو اثار دادي:
۱- د جبر او اختیار ډیالکټیک: د ادبیاتو پوهنځي چاپ.
۲- ځانځاني ښامار: د ادبیاتو د پوهنځي چاپ.
۳- د مور پیغام: پښتو منظومه، د پېښور چاپ.
۴- د ښمن و پېژنئ: یوه تحلیلي لیکنه ده، د پېښور چاپ.
۵- نا اشنا سندرې: د پېښور چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مجروح په دري او فرانسوي ژبو هم يو شمېر اثار ليکلي دي.

۱۲- پوهاند عبدالرزاق زهير:

عبدالرزاق زهير هم يو وخت د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، دلته يې د اثارو يادونه کوو:

۱- د اروپا ادبي ليکونه: پر **۱۳۳۵**ل کال يې تاليف کړی او ادبياتو پوهنځي ته يې سپارلی دی.

۲- د پښتو ادب سخنوران: پر **۱۳۳۶**ل کال يې د مطبوعاتو په کالنيو جايزو کې د خوشال خټک جايزه اخيستې.

۳- د انشا فن او ليکوالي: په عرفان مجله کې، پر **۱۳۴۱**ل کال خپور شوی دی.

۴- پښتو ادب: پر **۱۳۴۱**ل کال په پوهنې مجله کې خپور شوی دی.

۵- شهلا: ټولنيز- اقتصادي داستان، **۱۳۳۲**ل کال په انيس کې خپور شوی دی.

۶- پښتو متلونه: چاپ شوي نه دي.)) [1]

۱۳- پوهاند دوکتور محمد حسن کاکړ:

[1] اوسنی ليکوال، ۲ ټوک، ۱۳۴۱ل کال، **۵۷۱-۵۷۲** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ښاغلی محمد حسن کاکړ هم یو وخت د ادبیاتو پوهنځي د بهرنیو ژبو کوونکو په کورس کې ښوونکی و. دغه لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- سود او زیان: ناچاپ

۲- د لرغوني یونان ژوند او فکر: ناچاپ

۳- پښتو د باندنیو لپاره: ناچاپ

۴- د ماکسیم ګورکي ادبي نکلونه: (ژباړه) په ۱۳۳۹ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی.

۵- د برتانیې سیاسي سیستم: ژباړه، ناچاپ،

۶- اوسنی سیاسي فلسفې: ژباړه، ناچاپ.))[1]

۱۴- عبدالباري اشنا:

نوموړی هم ((یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی تر اوسه یې دغه اثر لاسته راغلی دی:

۱- ادبیات: په ۱۳۲۲ل کال په طلوع افغان او ورونیزه او هم په ځانګړي ډول خپور شوی دی.))[2]

ګل محمد نورزی:

[1] اوسنی لیکوال، دریم ټوک، ۱۳۴۲ل کال، ۱۰۲۹-۱۳۷۰ مخونه.
[2] اوسنی لیکوال، دریم ټوک، ۱۳۴۲ل کال، ۱۰۲۹-۱۰۷۷ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زیات وخت لپاره د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی، دغه لاندې اثار یې لاسته راغلي دي:

۱- د مغلو په دولت کې د وروستیو کودتاوو تاریخ: له روسي ژبې نه پښتو ته ژباړل شوی او په دوو ټوکو کې پر **۱۳۵۲**ل کال، د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۲- د درانیانیو امپراتوري: ژباړه، **۱۳۵۸**ل کال، پښتو ټولنه.

۳- مفتش: د ګوګول د یو اثر ژباړه،د لیکوالو ټولنه.

۴- د ماشومانو قیصې: د ماشومانو لپاره دوه واړه کتابونه دي چې له روسي ژبې څخه ژباړل شوي او دواړه په شوروي کې چاپ شوي دي.

۵- خوشال پېژندنه: درسي نوټ دی، لنډیز یې په ګستنر ډول چاپ شوی دی.

۶- د پښتو ادبیاتو ژانرونه: ناچاپ

۷- ادبي مکتبونه: ناچاپ

سعدالدین شپون:

سعدالدین شپون د ادبیاتو پوهنځي فارغ التحصیل دی او هم په نوموړي پوهنځي کې استاد پاتې شوی دی، تراوسه یې دغه اثار لیکلي دي:

۱- پرخه په ترخه: د شعرونو جونګ، په پېښور کې چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د بنګي غاړه ((ناول)): په سپېدې مجله کې يې ځينې برخې خپرې شوي دي.

۳- ليکوالي: ۱۳۵۲ل کال، د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې له خوا.

نور احمد شاکر:

استاد نوراحمد شاکر څه دپاسه پنځه ويشت کاله د ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. دغه اثار يې تراوسه چاپ شوي دي:

۱- بديع او بيان: د لسمو او دولسمو ټولګيو لپاره، د ښوونې او روزنې د وزارت له خوا، پر ۱۳۶۵ل کال خپور شوی دی.

۲- ژبنۍ څېړنې: د ادبياتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.

ـ پاينده محمد زهير:

يوه موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي د استاد په توګه پاتې شوی دی. اثار يې په لاندې ډول دي:

۱- د افغانستان د معارف تاريخ: پاينده محمد زهير او ډاکتر محمديوسف علمي په ګډه ترتيب کړی او پر ۱۳۳۹ل کال د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.

۲- پښتو خبرې: کابل، ۱۳۱۴ل کال چاپ.

۳- د پښتو لغات: (۴۰۰ لغات)، ۱۳۱۴ل کال چاپ.

۴- د پښتو زر متلونه: کابل مطبوعات، ۱۳۱۷ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د پښتو یو زر لنډۍ.
۶- پښتو فولکوري مجموعه: (په درېیو رسالو کې)، ۱۳۲۷ل کال چاپ.
۷- د پښتو ادب او انشاء: ادبیاتو پوهنځی، ۱۳۲۵ل کال.
۸- د پښتو تحلیلي او مقایسوي ګرامر.
۹- پښتو منثورې ادبي ټوټې.
۱۰- د پښتنو یرغل: (ژباړه).
۱۱- په پښتو ژبه د معارف وزارت لپاره د ځینو درسي کتابونو لکه: (فزیک، کیمیا، جغرافیه، ریاضي، هندسې، دینیاتو، تاریخ او بیولوژي ژباړه.
۱۲- د راډیو درسونه: په پښتون ژغ مجله کې چاپ شوي دي.
۱۳- د پښتو رهنما: په نوي طرز د پښتو زده کوونکو لپاره.
۱۴- د پښتو بول چال: په پښتو او فارسي په نوي طرز.
۱۵- د کلیوالو ښوونځیو لومړی کتاب: په نوي طرز، ۱۳۲۸ل کال، کابل.
۱۶- د پښتو قرائت: د لومړیو ښوونځیو لپاره.
۱۷- د پښتو قرائت: د منځنیو ښوونځیو لپاره.
۱۸- د پښتو قرائت: د ثانوي ښوونځیو لپاره.
۱۹- د دایرة المعارف د رسالو ژباړه: ټولې ۱۴ رسالې.
۲۰- د مرحوم مستغني د کلیاتو تدوین او د سریزې لیکنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱- د پښتو الفباء: د مجلې او تحلیل په اصولو د لومړیو ټولګیو لپاره پر ۱۳۲۲ل کال لیکل شوې ده.))[1]

محمداعظم ایازی:

محمد اعظم ایازی یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، پښتو اثار یې دادي:

۱- قواعد پښتو: په کابل کې چاپ شوی دی.

۲- الفاروق: له اردو څخه ژباړل شوی، ناچاپ.

۳- ریاضي او جغرافیه له لومړي څخه بیا تر څلورم جماعته پورې چاپ شوي دي.

۴- الانسان: له اردو څخه ژباړه، ناچاپ.

۵- لس زره لغاتونه: کابل چاپ.

۶- د پښتو ګرامر: چاپ.[2]

طاهر علمي:

د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. اثار یې دادي:

۱- د روښانیانو د تصوف په باب: ناچاپ.

۲- د پښتو معاصر ادب: لکچر نوټ.

نصرالله سوبمن:

[1] اوسنی لیکوال دویم ټوک، ۵۵۸-۵۵۹ مخونه.
[2] اوسنی لیکوال، لومړی ټوک، ۱۱۵ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی هم یوه موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی.
اثار يې دادي:
۱- د لرې شرق او جنوبي شرقي اسیا جغرافیه: پر ۱۳۵۲ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.
۲- د کابل سلطنت بیان (ژباړه): د پښتو څېړنو بین المللي مرکز، ۱۳۵۹ل کال چاپ.
۳- دراني احمدشاه: ژباړه، د علومو اکاډمی، ۱۳۶۶ل کال چاپ.

عبدالروف خپلواک:

پوهندوی خپلواک د یو وخت لپاره د ادبیاتو پوهنځي د تاریخ څانګې استاد پاتې شوی دی.
۱- د پرمختیایي هېوادونو ټولنيز، اقتصادي او سیاسي تحلیل: له الماني ژبې څخه ژباړه، ۱۳۵۸ل کال چاپ.

نورمحمد غمجن:

ارواښاد نورمحمد غمجن زیاته موده، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد و. نوموړي استاد د خپل لنډ عمر په بهیر کې د یادونې وړ ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي، دلته يې د پښتو اثارو یادونه کوو:
۱- د پشه یانو د محیط ژبې، خلکو، د ځینو شاعرانو او متلونو معرفي (مونوګراف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د پشه یانو شفاهي ادبیات.

۳- د پښتو او پشه يي ژبو د ګرامر نږدېوالی (د پوهنملۍ علمي ترفیع لپاره).

۴- پشه يي-پښتو قاموس (چې تر لسو زرو زیات لغتونه لري.)

۵- د پشه یانو متلونه (ناچاپ).

۶- د پشه یانو پیداوار (ناچاپ).

۷- د پشه یانو د جغرافیایي محیط معرفي (ناچاپ).

۸- د پشه يي ژبې د ادبیاتو تاریخ.

۹- پشه يي کیسې، روایتونه، (ناچاپ).

۱۰- د پښتو شعرونو مجموعه. (ناچاپ)

۱۱- په پښتو ژبه مقالې، (ناچاپ)

۱۲- پښتو خواږه نثرونه. (ناچاپ)

۱۳- د پشه يي ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

۱۴- د نورستاني ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

۱۵- د روښاني دورې منظوم متون، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د دریم ټولګي لپاره درسي کتاب. ګستسنر چاپ.

۱۶- د روښاني دورې منظوم او منثور ادب تاریخ: د پښتو د دویم ټولګي لپاره (د دوکتور زېورالدین په ګډون).

۱۷- پښتو متلونه، راټولونه. [1]

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، عبدالله بختاني خدمتګار، ۱۳۴۴-۱۳۴۲ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمحقق محمدصدیق روهي:

کاندید اکاډمیسین سرمحقق محمدصدیق روهي یوه زیاته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد و. د استاد اثار په لاندې ډول دي:

۱- د ځیړنې لاربنود: د ۱۳۵۴ل کال چاپ.
۲- پښتو په بېلګه یي جملو کې: د ۱۳۵۷ل کال چاپ.
۳- ادبي څېړنې: ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۴- د ژبښودنې مسلې: د ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۵- د ادب او فلکور په باره کې: د ۱۳۶۵ل کال چاپ.
۶- فلکور پېژندنه: د ۱۳۶۵ل کال چاپ.
۷- پښتو معاصر ادبیات: دوه جزوې: د ۱۳۶۶ل کال چاپ.
۸- د روښاني غورځنګ ماهیت: ناچاپ
۹- شعر پېژندنه:
۱۰- د نصیحت اکسیر: یوعلمي، انتقادي اثر، ناچاپ.
۱۱- د دولسم ټولګي لپاره د ادبیاتو تاریخ: ناچاپ.

بایزید اخک:

ډېره زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی.

۱- پښتو فونولوژي او مورفولوژي (پوهنملی رتبې لپاره): ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکتور زېورالدين زېور:

پوهنوال دوکتور زېورالدين زېور هم ډېره زياته موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانگې استاد پاتې شوی دی، دغه اثار يې تراوسه پورې ليکلي دي:

۱- پښتو ادبياتو تاريخ: د پښتو څانگې د دويم ټولگي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۵۹**ل کال چاپ.

۲- پښتو ادبياتو تاريخ او سنۍ دوره: د پښتو څانگې څلورم ټولگي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۶۰**ل کال چاپ.

۳- پښتو معاصر ادبيات: د ماسترۍ دورې د محصلينو لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۶۵**ل کال چاپ.

۴- انگېرنې: يو درسي کتاب دی، چې پر **۱۳۶۴**ل کال چاپ شوی دی.[1]

۵- پولاد څنگه کلکېده: په دوو ټوکو کې د نامتو ليکوال استروفسکي د رومان ژباړه، **۱۹۷۷**م کال د مسکو چاپ.

۶- پښتو ادبياتو تاريخ: د پښتو څانگې د درېيم ټولگي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۵۷**ل کال.

۷- د ښاغلي ډزه: دا د مختار عوزوف رومان دی، چې په پښتو ژباړلی شوی، مسکو چاپ.

۸- د ادبياتو اصطلاحي قاموس: کابل پوهنتون خپور کړی دی.

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې: افضل ټکور، **۱۳۶۲**ل کال، **۲۳۲** مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکتره زرغونه زېور:

نوموړې هم له ډېرو کلونو راپدېخوا د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاده پاتې شوې او تراوسه د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلې ده، دغه اثار یې کښلي دي:

۱- د پښتو ژبې ګرامر، لومړۍ برخه (فونولوژي) لومړی چاپ، ۱۳۶۱ل کال، دویم چاپ، ۱۳۶۳ل کال ګستنر.

۲- پښتو ژبه کې د لرې او برې پښتونخوا د لهجې خصوصیات او د اجمل خټک ژبه، د ډاکترۍ تېزس، ناچاپ.[1]

۳- د پښتو ژبې نحوه: (ګستنرچاپ).

پوهندوی عبدالخالق رشید:

استاد عبدالخالق رشید تر ۱۳۵۸ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. دغه لاندې اثار یې تراوسه پورې لیکلي دي:

۱- پښتني لنډۍ: دا د پښتو لنډیو یوه کوچنۍ رساله ده، چې چاپ شوې ده.

۲- د پښتو ژبې تاریخي متون: یو درسي کتاب دی، چې په ګستنر ډول چاپ شوی دی.

۳- ډولۍ: د لنډو کیسو مجموعه ده، پر ۱۳۲۷ل کال د لیکوالو انجمن خپره کړې ده.

[1] دا لیکوال دا څېړې: افضل ټکور، ۱۳۶۲ل کال، ۲۰۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- د پښتو هنري کره کتنې تاریخچه: پر ۱۳۲۹ل کال د لیکوالو انجمن خپور کړی دی.
۵- د خطر زنګ: ناچاپ.
۶- مخکښه هیله: ناچاپ.
۷- مرسله (ناول):
۸- بارانونه او سېلابونه: ناچاپ.[1]
۹- استوګن او نا استوګن ادبي بهیر: (د پوهندوی علمي ترفیع لپاره)، ناچاپ.
۱۰- کنګل ژمی، کنګل لاسونه (د لنډو کیسو مجموعه) دغه مجموعه د خوشال فرهنګي ټولنې له خوا پر ۱۳۷۳ل کال په پېښور کې چاپ شوې ده.

پوهنوال جلال الدین:

استاد جلال الدین خان هم له ډېرو کلونو راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد دی، دغه اثار یې تر اوسه پورې لیکلي دي:
۱- پښتو مثنوي: ناچاپ، (د پوهندوی علمي ترفیع لپاره)
۲- د پښتو نظم شکلي ډولونه، (د پوهنوالۍ علمي ترفیع لپاره).

پوهنمل محمد رفیق:

[1] دا لیکوال او دا خبرې، افضل ټکور، ۱۳۶۲ل کال، ۱۹۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنمل محمد رفیق له **۱۳۵۸**ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دغه لاندې اثار لیکلي دي:

۱- وزن پوهنه، درسي نوټ، **۱۳۶۱**ل کال، ګستتنر.

۲- د بدیع علم څېړنه او اوډنه، درسي نوټ، **۱۳۶۲**ل کال، ګستتنر.

۳- ادبي فنون، درسي نوټ، **۱۳۶۳**ل کال، ګستتنر.

۴- قافیه، درسي نوټ، **۱۳۶۲**ل کال ګستتنر.

۵- د عبدالحی حبیبي د ژبنیو ادبي چاپي اثارو څېړنه، د پوهنیارۍ تیزس.

۶- د پښتو اوسني شعر سبک، د پوهنملۍ علمي ترفیع لپاره.

۷- د پښتو هنري نثر.

بخت میر وزیري:

بخت میر وزیری د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دغه لاندې لیکنې کړې دي:

۱- د وزیرو د لهجې مقایسه له معیاري لهجې سره (د ماسترۍ تیزس).

۲- د وزیرستان د وزیرو پېژندل، (د لیسانس دورې مونوګراف).

محمد صابر خویشکی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی هم له شلو کلونو راهیسې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد دی او تر دې وخته د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلی دی.
۱- په پښتو ادبیاتو کې ریالیزم. (د ماسټرۍ تیزس).

بریالی باجوړی:

پوهنمل بریالی باجوړی له ۱۳۶۰ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تر اوسه یې دغه اثار لیکلي دي:
۱- تښتېدلی خوب: د لنډو کیسو مجموعه ده، چې پر **۱۳۶۴**ل کال د لیکوالو انجمن خپره کړې ده.
۲- منزلونه: (تدوین او سریزه) د مصري خان خاطر د شعرونو مجموعه، **۱۳۶۵**ل کال چاپ.
۳- ګیلې: د لنډو کیسو دویمه مجموعه، د قومونو او قبایلو وزارت له خوا چاپ شوې ده.
۴- سندریز شفقونه: (تدوین او سریزه) د سیف الرحمن سلیم د شعرونو مجموعه ده، چې پر **۱۳۶۵**ل کال د چاپ او خپرولو د دولتي کمېټې له خوا چاپ شوې ده.[1]
۵- د خاطر د شعر څېړنه او تحلیل له ژوند لیک سره (د پوهنیارۍ تیزس).

---

[1] دا لیکوال او دا څېړې، افضل ټکور، **۱۳۶۶**ل کال، **۵۹-۶۰** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶- د کوزي پښتونخوا د معاصر شعر ځانګړنې (د پوهنملی تیزس).

۷- زما د کلي لېوني بادونه (د خان بهادر حسرت د شعرونو مجموعه).

۸- د ناپښتو ځانګو لپاره د پښتو ژبې ګرامر او ادب، د آصف بهاند په ګډون.

احمد شاه وېښ:

احمد شاه وېښ له ۱۳۲۴ کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه د پوهنملی علمي رتبې ته رسېدلی دی، دا یې اثار دي:

۱- پښتو ازاد شعر، د پوهنیارۍ علمي رتبې ته، ناچاپ.

۲- د شعرونو لومړۍ مجموعه، ناچاپ.

۳- د شعرونو دویمه مجموعه، ناچاپ.

۴- د شعرونه درېیمه مجموعه، ناچاپ او هم یو شمېر نورې ادبي ټوټې او طنزونه.

لطیف بهاند:

پوهنیار لطیف بهاند هم د یو وخت لپاره د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. نوموړي تراوسه پورې دغه اثار کښلي دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- ناول د ماه رخې: (د راحت زاخیلي)، دغه اثر پر ۱۳۲۳ل کال کابل پوهنتون خپور کړی دی.
۲- د اشرف خان هجري منتخبات: دا د هجري د شعرونو منتخب دی، چې پر ۱۳۲۴ل کال د اشرف خان هجري د علمي سیمینار په ویاړ د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.
۳- د رڼا ناوې: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د شعرونو منتخب، لیکوالو انجمن، ۱۳۲۵ل کال.
۴- د پښتو ژبې ګرامر: دغه اثر پر ۱۳۵۹ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ او خپور شوی دی.
۵- څلور اورنۍ کلونه: دا د کورنیو چارو وزارت له خوا پر ۱۳۲۵ل کال خپور شوی دی.
۶- د خیرالبیان منتخبات: پر ۱۳۲۱ل کال چاپ شوی دی.
۷- ریالیزم او د ریالیزم ضد (پښتو ژباړه) په ګستنړول د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.
۸- پل: د شعرونو مجموعه ده، چې پر ۱۳۲۹ل کال د لیکوالو انجمن له خوا چاپ او خپره شوې ده.
۹- ماتې کړۍ: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د ازاد شعر منتخب، ناچاپ.
۱۰- د هنر ټولنپوهنه: ژباړه، ناچاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- لس مقالې: د مقالو مجموعه، ناچاپ.[۱]

محمد آصف بهاند:

محمد آصف بهاند له **۱۳۲۵**ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دا لاندې اثار لیکلي دي:

۱- د پښتو ژبې ګرامر، دویم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۲- د پښتو ژبې ګرامر، دریم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۳- د پښتو ادبیاتو د لرغوني دورې منظوم متون، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې درسي کتاب، **۳**،۲،۱ ګستسنر چاپ.

۴- د کوچنیانو ادبیات: د لیکوالو انجمن له خوا پر **۱۳۳۲**ل کال کې چاپ شوی دی.

۵- شعر د پښتو د کلاسیکو شاعرانو له نظره: د پوهنیارۍ تیزس، ناچاپ.

۶- پښتو ادبیات له ۱۲۵۰ څخه تر ۱۲۹۷ پورې، د لیسانس مونوګراف، ناچاپ.[۱]

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، افضل ټکور، **۱۳۶۲**ل کال، **۷۵**-۷۶ مخونه.

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، **۱۳۶۲**ل کال، ۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغان او د هغوی کتابونه

زلمی هېوادمل:

زلمی هېوادمل پر ۱۳۵۲ل کال د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی او تر اوسه پورې یې دغه لاندې اثار پښتو ادب ته وړاندې کړي دي.

الف- لیکنې: زاړه متون:

۱- حکایت رسول: د ارزاني روښاني یوه منظومه رساله ده، چې له څرګندونو او یادونو سره پر **۱۳۵۵**ل کال د وږمې مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۲- د قلندر دېوان: ترتیب، سریزه او تعلیقات، **۱۳۵۲**ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۳- د سره غره ګلونه: د جانان هوتک او جان محمد کاکړ منتخبات او اثار دي (له حبیب الله رفیع سره یې په ګډه ترتیب کړی دی) د زېږي کالنۍ لومړۍ ګڼه، **۱۳۵۷**ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- اسماء الحسنی: میافقیرالله جلال ابادی (تدوین او د متن لارښود) **۱۳۵۹**ل کال، کابل پوهنتون.

۵- فواید فقیرالله: (تدوین)، **۱۳۵۹**ل کال، کابل پوهنتون.

۶- د حاجي جمعه بارکزي دیوان: (سریزه او تدوین)، **۱۳۶۰**ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۷- د خانګل خلیل څو شعرونه: (تدوین، سریزه، لغتنامه او شرح)، **۱۳۶۰**ل کال، پښتو ټولنه.

۸- حسن و دل، مسافر مروت، (مقدمه، لغتنامه او فهرست)، **۱۳۶۱**ل کال، پښتو ټولنه.

۹- د عبدالحمید مومند دیوان: (سریزه، لغتنامه او فهرست)، **۱۳۶۱**ل کال، پښتو ټولنه.

۱۰- د خوشال منظومه بازنامه: (سریزه او فهرست)، **۱۳۶۲**ل کال، پښتو ټولنه.

۱۱- د خوشال فراقنامه: (شرح او تعلیق)، **۱۹۸۴**م کال، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ.

۱۲- نافع المسلمین، نور محمد علي: (سریزه او تعلیق) **۱۳۶۳**ل کال، د کلتور دولتي کمېټې چاپ.

۱۳- د مست منتخبات: د ملا مست له سلوک الغزات او نورو رسالو څخه د ده د اثارو انتخاب (له سریزې او تعلیقاتو سره)، **۱۳۶۴**ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوی دی.

۱۴- د سکندر خان خټک شمایل نامه او پند نامه: (سریزه، شرح او تعلیقات)، **۱۳۶۴**ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د شمس الفلک دېوان: پښتو اکاډمي پېښور، ۱۹۹۳م کال.
۱۶- د خوشال پارسي منثوره بازنامه: (سریزه، ترتیب، شرح او تعلیقات)، ۱۳۶۵ل کال، خراسان مجله.
۱۷- رابعه او بکتاش: ۱۳۷۱ل کال، پېښور چاپ.
۱۸- د واصل روښاني دېوان: (تدوین)، ۱۳۶۵ل کال چاپ.
۱۹- رستم او سهراب: د ملا نعمت الله نوښاري د رستم او سهراب د متن چاپ ته برابرول له سریزې سره، ۱۳۶۱ل کال، ناچاپ.
۲۰- د عبدالرحیم هوتک دېوان: د موجودو معلومو خطي او چاپي منتخبو نسخو له مخې چاپ ته تیارول.
۲۱- هدایت المبتدي: د پیرمحمد کاکړ د هدایت المبتدي د متن چاپ ته تیارول له سریزې او شرحې سره، ناچاپ.
۲۲- یاقوت السیر: د محقق العلما عبدالحق خروټي د یاقوت السیر د لومړي ټوک چاپ ته تیارول، پر ۱۳۶۰ل کال چاپ شوی دی.

ب- د معاصرو ادبیاتو پر مجموعو کار:

۱- د غلام محی الدین افغان افکار او اثار: د سراج الاخبار له پاڼو څخه د غلام محی الدین افغان د اثارو راټولونه، د ده ژوند، اثارو افکارو په باب له یوې څېړنې سره، ۱۳۶۰ل کال، د کابل پوهنتون چاپ.
۲- د عقیدت ګلونه: د ارواښاد محمد نواز خټک پر مزار د یوې مشاعرې د نظمونو ترتیب له سریزې سره، ۱۳۶۳ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- داغستان، راحت زاخیلي، (سریزه او راټولونه) د هېواد ورځپاڼې له خوا، **۱۳۲۳**ل کال (د عبدالله بختاني خدمتګار مقدمه هم ورسره مله ده).

۴- د غني کلیات: (تدوین)، **۱۳۲۴**ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو ریاست.

۵- خوشال نامه: د مرحوم سرفراز خان عقاب د څلورو لیکنو مجموعه له سریزې او تعلیق سره چاپ ته برابرول، پر **۱۳۲۵**ل کال چاپ شوی دی.

۶- د کره کتنې ډولونه، د لیکوالو انجمن، **۱۳۷۰**ل کال.

ج- د کتابپوهنې او ادبي تاریخ په باب اثار:

۱- فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، ۱ ټوک، **۱۳۵۲**ل کال چاپ، د ښوونې او روزنې وزارت.

۲- د محمد هوتک ژوند او مزار: **۱۳۶۲**ل کال، د بایزید روښان پوهنتون.

۳- بیدیاني ګلونه: (تذکره)، **۱۳۶۲**ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۴- د هند د کتابخانو پښتو خطي نسخې: د هند په کتابتونونو کې د پښتو د اثارو یوه ببلیوګرافي ده، له سریزې او تعلیقاتو سره، **۱۳۶۳**ل کال، پښتو ټولنه.

۵- فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، ۲ ټوک، **۱۳۶۵**ل کال، د چاپ او خپرولو دولتي کمېټه.

۶- فرهنگ زبان و ادبیات پښتو، **۳** ټوک، کابل چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- پـه هنـد کـې د پښـتو ادبیـاتو د ایجـاد او ودې پړاوونـه، ۱۳۷۰/۱۳۷۳ل کال چاپ، پېښور.

۸- د پښـتو د ادبـي تـاریخ خطـي منـابع: (د تاشـکند، دوشـنبې، ماسـکو، لیننګـراد او ایـران) پـه کتـابتونونو کـې د پښـتو خطـي فهرست، د ۱۳۶۶ل کال په نشراتي پلان کې شامل و.

۹- د پښـتو شـاعرانو تـذکره: هېواد مـل صـیب وايـي: ((دا تـذکره اوس زما تر کار لاندې ده، نوم مې ورتـه نـه دی خوښ کړی، د چاپ او خپرونو د دولتي کمېټې د ۱۳۶۶ل کال په نشراتي پلان کې شـامل وه)).

۱۰- د جاج په تله: د قومونـو او قبایلو وزارت د نشـراتو د ریاست له خوا، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

د- د مقـالو مجمـوعې چـې ښـاغلي هېوادمـل راټولې کړې دي:

۱- د پښتو ټولنې تاریخچه: پر ۱۳۵۲ل کال د پښتو ټولنې لـه خوا چاپ شوې دی.

۲- تاریخي پلټنې: پر ۱۳۵۷ل کال دعلومو اکاډمۍ لـه خـوا چـاپ شوې دی.

۳- امیرعلـي شـېر نـوايي: د نومـوړي پـر ژونـد او اثـار د مقـالو مجموعه، ۱۳۶۰، پښتو ټولنه.

۴- د افغـان یـاد: د غـلام محی الـدین افغـان د مړینـې د شـپېتمې کالیزې په درنښت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۰ل کال، کابل پوهنتون.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- شیخ بوستان بړېځ: د شیخ د څلورم سوم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳۶۰ل کال، د اطلاعاتو او کلتور وزارت.

۶- د الفت یاد: د استاد الفت د پنځم تلین په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۱ل کال، د قبایلو وزارت خپرونه.

۷- د زرغونې یاد: د مقالو مجموعه (تدوین)، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۸- د محمد هوتک یاد: د محمد هوتک د نمانځنې د غونډې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۹- د نوري یاد: د محمدګل نوري د لسم تلین په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۱۰- د راحت یاد: د نوموړي د زوکړې د سلمې کلیزې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۳ل کال، کابل پوهنتون.

۱۱- د استاد یاد: د علامه لوی استاد پوهاند حبیبي د مړینې په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۴ل کال، پښتو ټولنه.

۱۲- د امیر کروړ یاد: د امیر کروړ سوري د دولس سوه پنځوسم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۱۳- د ننګونو شاعر: د اروابناد محمد اکبر خادم د زوکړې د سلمې کالیزې په مناسبت مقالې، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۱۴- غني او اجمل: د نوموړو د زوکړې د کلیزو په مناسبت مقالې، د قبایلو وزارت، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

۱۵- تاریخ مرصع د څېړنو په بهیر کې: کابل پوهنتون، ۱۳۶۶ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۶- د حمزه یاد: د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست، ۱۳۶۹ل کال چاپ.
۱۷- د عبدالحمید مومند یاد: د پښتو څېړنو نړیوال مرکز، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

ح- د نورو پر اثارو مقدمې:

۱- فولکوري مرغلرې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی او هېوادمل پرې یوه اوږده سریزه کښلې، ۱۳۵۶ل کال چاپ.
۲- د خلکو تجربې: دا اثر هم ښاغلي پتنګ لیکلی چې هېوادمل صیب پرې اوږده سریزه کښلې، کابل پوهنتون، ۱۳۵۷ل کال.
۳- پښتو روزنه: د استاد بېنوا اثر دی، د هېوادمل (۳۸) مخه مقدمه یې په پیل کې راغلې ده، ۱۳۵۷ل کال چاپ.
۴- نوموړکي مورخین: د لوی استاد حبیبي صاحب اثر دی، د هېوادمل پر سریزه، کابل پوهنتون، ۱۳۵۹ل کال چاپ.
۵- د غرونو څوکې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی، په (۵۰) مخونو کې هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، کابل پوهنتون، ۱۳۵۹ل کال چاپ.
۶- غرنۍ سندرې: د ښاغلي (م،ع،غ) اثر دی، هېوادمل پرې (۷۰) مخه سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۰ل کال.
۷- قصې او افسانې: د سلیمان لایق اثر دی، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۱ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د ښکارندوی غوري پر قصیده مشاعره: د استاد الفت ټولونه ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۹- اریایي، پارسي، پښتو ویرنې: د استاد بېنوا اثر دی، هېوادمل پرې سریزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۱۰- د رضواني منتخب نثرونه: ښاغلي ځدراڼ ټول کړي دي، هېوادمل پرې سیزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۲۲ل کال.

۱۱- د خوشال په باب د خارجي پوهانو اثارو ته ژوره کتنه: د استاد کامل مومند د یو اثر پښتو ژباړه ده، چې ډګروال کریمي ترسره کړې ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۲۳ل کال چاپ.

۱۲- امیرکروړ سوري اور چند پښتو شاعران: د اردو رساله ده ښاغلي متین چاپ ته تیاره کړې ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، د قومونو قبایلو وزارت، ۱۳۲۳ل کال چاپ.

یادونه: پر ۷،۲،۵،۴، نومره کتابونو چې د هېوادمل کومې سریزې راغلي، بې نومه چاپ شوي دي، پر ۱۱،۱۰،۹،۸ او ۱۲ نومرو کتابونو چې کومې سریزې راغلي په پای کې د امیرکروړ سوري د بین المللي سیمینار د علمي سکرتریت امضا لیدل کېږي دا ځکه چې ددغه سیمسینار علمي سکرتر ښاغلی هېوادمل و.

۱۳- د هجري منتخبات: لطیف بهاند تدوین کړی، هېوادمل پرې سریزه کښلې، ۱۳۲۴ل کال چاپ.

۱۴- د زنځیرونو شاعر: زرین انځور لیکلی او هېوادمل پرې سریزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۲۴ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د پټې خزانې پر څلورم چاپ يوه مقدمه (د کتابپوهنې) ، **۱۳۵۷**ل کال، کابل پوهنتون.

د هېوادمل صيب د سريزو يادون مې ځکه وکړ چې دده سريزې هم د يوې رسالې يا کتابګوټي، په انډول او تناسب دي.

ط- د شفاهي ادبياتو او فولکور په باب ليکنې:

۱- په ولسي شعرونو کې اړونه: دا رساله په فولکور مجله کې پرله پسې نشر شوې ده، **۱۳۵۲**ل کال.

۲- پښتو سندرې د تاريخ د يوې منبع په توګه: د دې رسالې څو برخې متفرقې چاپ شوي دي، **۱۳۵۲**ل کال.

۳- ولسي سندرې: لومړی ټوک يې پر **۱۳۲۱**ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی، په دې مجموعه کې د ۲۲۰ په شاوخوا کې سندرې له مقدمې او تعليقاتو سره راغلي دي.

۴- په پښتني فولکور کې د تصنيف مساله: ددې رسالې لنډيز د جاج په تله نومي اثر کې چاپ شوی دی.

۵- د پښتني فولکور ټولونې ربړې: ددې رسالې لنډيز (د افغان ياد) نومي مجموعه کې چاپ شوی دی.

۶- پښتني هنداره: د ختيز ولايت (لغمان) دودونه دي (له زانګو تر هديرې) چاپ ته تياره ده.

۷- ولسي سندرې: دويم ټوک، **۱۳۲۲**ل کال چاپ.

۸- پښتو ځانتني ادب او موسيقي: دا د مرحوم جلالي يوه رساله ده، چې هېوادمل پرې يوه هر اړخيزه مقدمه او حاشيه ليکلې او اصلي متن يې هم ايډيټ کړی او چاپ ته تيار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی- ژباړې:

۱- د پټې خزانې د دریم چاپ د مقدمې پښتو ژباړه: لوی استاد حبیبي په پارسي کښلې او هېواد مل په پښتو ژباړلی او پر **۱۳۵۴**ل کال د پټې خزانې د دریم چاپ په سریزه کې چاپ شوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده او ژباړه يې پر ۱۳۵۷ل کال د څلورم چاپ د سريزې په توګه راغلې ده، کابل پوهنتون چاپ.

۲- د بوعلي سينا ژوند ليک: دا د (زندګی نامه بوعلي سينا) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبيبي يې پارسي متن ترتيب کړی او پښتو ژباړه يې هېوادمل کړې ده، اصل پارسي متن او پښتو ژباړه يې پر ۱۳۵۹ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۳- د ميا فقيرالله ژوند ليک: دا رساله هم د (شناخت نامهٔ فقيرالله) پښتو ژباړه ده، پارسي متن يې استاد حبيبي تهيه کړی دی. ۱۳۵۹ل کال، کابل پوهنتون چاپ.

۴- امير کروړ او دده کورنۍ: دا رساله د (امير کروړ و دودمان او) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبيبي په پارسي ژبه کښلې ده، دا ژباړه له پارسي متن او انګرېزي ژباړې سره يوځای پر ۱۳۶۱ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۵- متن پوهنه: هېوادمل د متن پوهنې او نسخه پوهنې د بېلابېلو څانګو په باب له اردو ژبې څخه تر شلو زياتې مقالې راژباړلې دي، چې په کابل مجله، عرفان مجله، کتاب مجله او زېري جريده کې نشر شوې دي.

۶- د ملتان لودي شاهي کورنۍ: د لوی استاد حبيبي يوه اردو رساله ده، چې هېوادمل يې لنډيز په پښتو ژباړلی دی.

۷- خوشال خان خټک: دا ژباړه د ننګرهار مجلې په څو ګڼو کې خپره شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د شوروي د مطبوعاتو سیستم: د پوهاند حبیب الرحمن هاله د پوهندوی اثر، پښتو ژباړه. د لیسانس دورې مونوګراف، ۱۳۵۲ل کال.

ک- مقالې:

هېوادمل تراوسه پورې تر دوو سو زیاتې اخباري او تحقیقي مقالې کښلي، چې دغو لاندې خپرونو کې خپرې شوي دي: اصلاح، هېواد، جمهوریت، ژوندون، (پخواني، اوسني) وږمه، پلوشه، اریانا، کابل، زېری، ننګرهار مجله، کندهار مجله، پکتیا مجله، کتاب، عرفان، فولکور او خراسان.

ل- تخلیقي اثار:

۱- بېوزلي ګوجر (لنډه کیسه) وږمه مجله، ۱۳۵۰ل کال، ۲ ګڼه.

م- د کتابونو چاپ:

کومو موسسو ته چې هېوادمل کتابونه چاپ کړي دي دادي:

۱- بایزید روښان پوهنتون: درې کتابونه.

۲- د اطلاعاتو او کلتور وزارت او کلتور کمېټه: درې کتابونه.

۳- د قومونو او قبایلو وزارت: دېرش کتابونه.

۴- پښتو ټولنه او د علومو اکاډمي: تر اتیاوو زیات کتابونه او رسالې.

۵- کابل پوهنتون: دېرش کتابونه.

۶- د هېواد ورځپاڼه: دوه کتابونه.

۷- د چاپ او خپروني دولتي کمېټه: دوه کتابونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول تر (۱۲۰) څخه زيات بېلا بېل عنوانه کتابونه.

ن- د جغرافيا په باب څېړنې:

۱- د لغمان اقتصادي جغرافيا: دا رساله پر ۱۳۵۱ل کال د ننګرهار ورځپاڼې د يوې مياشتې په ګڼو کې پرله پسې نشر شوې ده.

۲- د لغمان تاريخي جغرافيا: دا رساله پر ۱۳۶۴ل کال د کابل پوهنتون د اجتماعي علومو د پوهنځي له خوا چاپ شوې ده.[1]

۳- د ننګرهار تاريخي جغرافيه: پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوې ده.

خالد روښان:

نوموړی د ادبياتو پوهنځي فارغ دی او د لسو په شاوخوا کې اثار يې ليکلي دي. روښان خپل اثار په انګرېزي او تر هغې وروسته په پارسي ژبه ليکلي دي. دلته به يې د پښتو اثر يادونه وکړو:

۱- د شېرشاهي پېښه (پښتو ډرامه).[2]

محمد حسن ساپی:

محمد حسن ساپی هم د ادبياتو پوهنځي ليسانسه فارغ التحصيل دی او ددغو اثارو نومونه يې موږ ته د مطبوعاتو له لارې رارسېدلي دي:

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې، افضل ټکور، ۴۴۹-۴۲۳ مخونه.
[2] اوسنی ليکوال، لومړی ټوک، ۵۱۳مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سلطان شهاب الدین غوري: (د لیسانس دورې مونوګراف).
۲- دتاریخ په باره کې: د ادبیاتو پوهنځي له خوا په ۱۳۷مخونو کې پر ۱۳۳۸ل کال چاپ شوی.
۳- برېښنا: د برېښنا په باب یوه رساله ده، چې له انګرېزي څخه ژباړل شوې ده.[1]

محمد ظاهر افق:

دی هم د ادبیاتو پوهنځي فارغ التحصیل دی او تر اوسه یې دا لاندې اثار لیکلي دي:
۱- لیک نښې:
۲- هنر او ښکلا پېژندنه:

سلیمان لایق:

ښاغلی لایق هم د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغ دی، اثار یې دادي:
۱- کېږدۍ: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۲- چونغر: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۳- ساحل: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۴- یادونه او درمندونه: د شعرونو مجموعه، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳۵۷ل کال.

[1] اوسنی لیکوال، دویم ټوک، ۲۰۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرحیم هاتف:

ښاغلی هاتف هم له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، پښتو اثار یې دادي:

۱- د حمید ماشوخېل احوال او اشعار: ناچاپ.

۲- د روزنې د نفسیاتو اساس: ناچاپ.[1]

عبدالقدوس تندر:

د ادبیاتو له پوهنځي فارغ شوی دی او د (مینې سوغات) په نوم یې د لنډو کیسو یوه مجموعه لیکلې ده، چې تر اوسه چاپ شوې نه ده.

محمد اسماعیل زاهل:

د ادبیاتو له پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (کلي ژوند) په نوم یې یو اثر لیکلی دی، چې تر اوسه چاپ شوی نه دی.

محمد زرین انځور:

پر **۱۳۵۲**ل کال کې د ژبو او ادبیاتو د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- دا سرونه او دا رسمونه: د لنډو کیسو مجموعه، **۱۳۶۳**ل کال، د لیکوالو انجمن.

[1] اوسني لیکوال، دویم ټوک، **۱۳۵۰-۱۳۵۱** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د غـزل پـه اننګـو کـې: (تـدوین او سـریزه)، **۱۳۶۴**ل کـال، د قومونو او قبایلو چارو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست.

۳- د شریف دېوان: راټولونه او سریزه، **۱۳۶۳**ل کال، کتاب مجله.

۴- اشرف خان هجري د زنځیرونو شاعر: **۱۳۶۴**ل کال، د علومو اکاډمی.

۵- اباسین کیسې کوي: (تـدوین او سـریزه)، **۱۳۶۴**ل کـال، د لیکوالو انجمن.

۶- شعرونه او نقدونه: **۱۳۶۵**ل کال، د لیکوالو انجمن.

۷- د افغانسـتان د ژورنالیزم مخکښان: **۱۳۶۵**ل کال، د چاپ او خپرونې دولتي کمېټه.

۸- د مهـدي داسـتاني کلیـات: (تـدوین او سـریزه) د لیکوالـو انجمن.[۱]

۹- ترورمی: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۰- د ثور په تراژیدي کې ادبیات....

۱۱- زمور د کلي پانې: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۲- د پښتو کیسو تاریخ: په دوه ټوکه کې، ناچاپ.

نورالله ولسپال:

نوموړی هم د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه پر **۱۳۵۱**ل کال فارغ شوی، اثار یې دادي:

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، **۳۳-۳۴** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د خوشال کلیات: ۱، ۲، ۳ ټوکونه تیارول او چاپ ته برابرول (ګډه پروژه) لومړی ټوک یې پر ۱۳۵۸ل کال چاپ شوی دی.
۲- د عبدالقادر خان خټک دیوان.[۲]

عزیزي تحریک:

عزیز تحریک د ادبیاتو پوهنځي له انګلیسي څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه یې دغه لاندې اثار لیکلي دي، خو د مجموعې په شکل نه دي چاپ شوي:
۱- رنګینه شعرونه، د شعرونو مجموعه.
۲- اوښتون: د شعرونو مجموعه.
۳- انقلابي تحفه: د شعرونو مجموعه.
۴- د اوښکو باران: د شعرونو مجموعه.[۱]
۵- الینګاري شاعران: (ادبي تذکره).

شاه محمود حسین:

شاه محمود حسین د ادبیاتو پوهنځي له تاریخ څانګې نه فارغ شوی دی، نوموړي په پښتو او دري ژبو یو شمېر اثار لیکلي، پښتو اثار یې په دې ډول دي:

[۲] دا لیکوال او دا څېړې، ۴۱-۴۲ مخونه.
[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۹۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د هيلو غوټۍ: (د شعرونو مجموعه)، **۱۳۲۳**ل کال، د ليکوالو انجمن.

بسم الله حقمل:

نوموړی هم د ادبياتو پوهنځي فارغ التحصيل دی، اثار يې په دې ډول دي:

۱- لنډې کيسې: دا رساله د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپره شوې ده.

۲- د ځارندوی غږ: دا رساله پر **۱۳۲۲**ل کال کې د ځارندوی مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۳- حماسه هستوونکي: دا رساله هم د ځارندوی مجلې له خوا خپره شوې ده.

۴- د خوست د خلکو اتنوګرافيک جوړښت، ناچاپ.

۵- ورکه دې وي وسله او جنګ: ناچاپ.

۶- هغه انسان چې د ځان دښمن دی: ناچاپ.

۷- د شعرونو مجموعه: ناچاپ.[1]

عبدالرحيم ځدراڼ:

ځدراڼ هم د ادبياتو پوهنځي فارغ دی، تراوسه يې يو شمېر اثار ليکلي دي:

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې، ۱۲۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- په خارج کې پښتو څېړونکي: **۱۳۶۵**ل کال، پښتو ټولنه.
۲- روهیله پښتانه: **۱۳۵۷**ل کال، پښتو ټولنه.
۳- په ملي ازادي بښونکو نهضتونو کې د ښځو برخه: پر **۱۳۵۴**ل کال په کابل مجله کې په پرله پسې توګه چاپ شوې ده.
۴- د شعر او شاعرۍ په باب یې یوه رساله هم پر **۱۳۵۲**ل کال د کابل مجلې له لارې چاپ شوې ده.
۵- شېرشاه افغان: دغه رساله پر **۱۳۵۷**ل کال په زېري کالنۍ مجله کې چاپ شوې ده.
۶- د شرق د تمدن تاریخ: پر **۱۳۶۴**ل کال یې ژباړلی او د ادبیاتو پوهنځي د درسي کتاب په توګه د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.
۷- د ادب مطالعه: دا د لیکوال ژباړل شوی اثر دی، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.
۸- د رضواني منتخب نثرونه: د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.
۹- پښتو-پښتو تشریحي قاموس، ګډه پروژه، د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.
۱۰- پښتو کلي، دربیم، څلورم او پنځم ټوک کې یې هم له یو درې کسیز هئیت سره کار کړی دی.
۱۱- خوشال او د هغه ادبي کورنۍ: ژباړه، د کابل مجلې له لارې چاپ شوی دی.
۱۲- د ملا لتاړ دېوان: په کابل کې چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- نژادي توپير: ناچاپ.
۱۴- د نړۍ د غوره ليکوالانو او ادبياتو معرفي: ناچاپ.
۱۵- مادي او معنوي کلتور: ناچاپ.
۱۲- د لنډې کيسې فني او تخنيکي خواوې، پر دې سربېره يې يو شمېر ليکنې او مقالې هم د هېواد په مطبوعاتو کې چاپ شوي دي.[1]

سهراب ديدار:

ديدار پر ۱۳۵۲ل کال له پښتو ځانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:
۱- د لنډو کيسو مجموعه، ناچاپ.
۲- د فولکوري کيسو مجموعه، ناچاپ.
۳- ولسي لوبې: ناچاپ.[1]

داد محمد راسا:

راسا پر ۱۳۲۴ل کال د ادبياتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (رڼا استازی) په نوم يې د شعرونو يوه مجموعه خپره شوې ده.

محمد نعيم سالارزی:

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې، ۱۲۳-۱۲۴مخونه.
[1] دا ليکوال او دا څېړې، ۱۷۶مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارزی پر **۱۳۴۶**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- پښتو-پښتو تشریحي قاموس، ګډه پروژه، پنځه ټوکه، ۳ ټوکه چاپ شوی دی.

۲- شیخ ملي او د ځمکو وېش: **۱۳۲۳**ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

۳- د خوشال فرهنګ: **۱۳۲۵**ل کال چاپ.

۴- پخوانیو پښتو چاپي دېوانونو کې متلونه او اصطلاحات، د کابل مجلې له لارې په متفرق ډول خپور شوی دی.[1]

محمد اسماعیل سړه بن:

سړه بن پر **۱۳۴۵**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه اثار یې تر اوسه پورې پښتو ادب ته وړاندې کړي دي:

۱- د خوشال رباعیات: چاپ.

۲- د دولت لواڼي دېوان، چاپ.

۳- د خوشال خټک دېوان لومړی او دویم ټوک، چاپ.

۴- پښتو لنډۍ، چاپ.

۵- فولکوري طب، چاپ.

۶- د خوشال خټک فرهنګ، چاپ.

---

[1] دا لیکوال او دا څېړې، ۲۳۰مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د پښتو ادب په تاریخ کې د اخوند درویزه او دده د پیروانو ادبي مقام، چاپ.

۸- د اماني دورې ریفورمونه، چاپ.[1]

نورمحمد سهیم:

سهیم پر **۱۳۵۵**ل کال د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱- د ځراغ ارمان: د لنډو کیسو مجموعه، **۱۳۶۴**ل کال، د لیکوالو انجمن.

۲- په پښتو لنډو کیسو کې ریالیستیکي افکار، چاپ.

۳- څلور مقالې پر فردوسي او شهنامه (ژباړه).

۴- د محمد رسول د جغتو د دیوان تحقیقي متن، ناچاپ.

۵- د برې پښتونخوا او سنیو لنډو کیسو ته کره کتنه، ناچاپ.

۶- په پښتو او سني شعر کې د نوښت مسئله، **۱۳۶۹**ل کال، د لیکوالو انجمن.[2]

شریفه شریف:

نومورې پر **۱۳۵۴**ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي فارغه شوې ده، دغه اثار یې لیکلي دي:

---

[1] دا لیکوال او دا څېړې، **۲۴۳**مخ.

[2] دا لیکوال او دا څېړې، **۲۲۲**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د ژوند انځور (د پښتو د نثر او شعر منتخب)، **۱۳۵۲ل** کال، پښتو ټولنه.
۲- د لنډې کیسې تیوري (ژباړه).[۱]

محمد نبي صلاحي:

صلاحي پر **۱۳۶۱ل** کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار یې دادي:
۱- نوې ادبي تیوري، پر **۱۳۶۹ل** کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.
۲- ادبي ګلشن (شعرونه او مقالې) ناچاپ.
۳- د حافظ کانې، د لنډو کیسو مجموعه.
۴- په پښتو شعر کې د انځور مسئله: ناچاپ.[۲]

فرهاد ظریفي:

ظریفي پر **۱۳۵۲ل** کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی، اثار یې دادي:
۱- حیات افغاني: لطیف طالبي او ظریفي په ګډه ژباړلی، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۲۸۱مخ.
[۲] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۰مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د غازي امان الله خان سقوط، له اردو نه په پښتو ژباړل شوی دی.

۳- د صفاري کورنۍ تر مشرۍ لاندې د افغانستان د خلکو د ازادۍ غوښتلو مبارزه، (رساله) ناچاپ.

۴- همدا ډول يې د پکتيا د دودونو په باب يو څه معلومات راټول کړي دي، چې تراوسه لا چاپ شوي نه دي.[1]

محمد عيان عيان:

عيان پر ۱۳۴۹ل کال د ادبياتو پوهنځي د ژورناليزم له څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې په لاندې ډول دي:

۱- علمي سوسياليزم: په پښتو يې ژباړلی او تر ۱۳۵۷کال د مخه چاپ شوی دی.

۲- چپه کښ: يوه کيسه ده، چې پر ۱۳۵۷ل کال چاپ شوې او په روسي ژبه ژباړل شوې ده.

۳- کوچۍ: د لنډو کيسو مجموعه ده، چې پر ۱۳۶۴ل کال د ليکوالو انجمن له خوا خپره شوې ده.

۴- د ډيالکتيکي ماترياليزم لنډ کورس په نوم يې يو اثر هم ژباړلی، چې تراوسه چاپ شوی نه دی.[1]

غوټۍ خاورې:

[1] دا ليکوال او دا څېرې، ۳۲۰ مخ.
[1] دا ليکوال او دا څېرې، ۳۲۲مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوټۍ خاورې پر ۱۳۶۲ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغه شوې او دا یې اثار دي:

۱- د ننګرهار نکلونه، چاپ.

۲- د پښتو په شفاهي ادب کې شکل او مضمون.[1]

عاشق الله فریاد:

فریاد پر ۱۳۶۴ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱- ډیوې: د شعرونو مجموعه، د لیکوالو انجمن چاپ.

۲- د چاربیتو د پیدا ښت او جوړښت په باب یې تحقیقي څېړنه هم کړې ده، چې تر اوسه چاپ شوې نه ده.

۳- د لغمان د ځینو شاعرانو شعرونه یې هم راټول او د مجموعې په شکل ترتیب کړي دي.[2]

محمد اکبر کرګر:

کرګر پر ۱۳۵۲ل کال د ادبیاتو پوهنځي له فلسفې څانګې څخه فارغ شوی دی او تر اوسه یې لاندې اثار ټولنې ته وړاندې کړي دي:

۱- کیسې او حماسې (څېړنه او ژباړه)، چاپ.

۲- د اګست یو د برشمه یا بلشویکا: چاپ.

۳- شپېږ: د لنډو کیسو مجموعه، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۴- لیننیزم په تیورۍ او عمل کې (ژباړه) چاپ.

---

[1] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۳۰ مخ.

[2] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۶۴-۳۶۷مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- غني د شګو په محل کې: **۱۳۶۵**ل کال چاپ.
۶- څو ادبي یادونې، **۱۳۶۶**ل کال چاپ.
۷- سینده څه، سینده بهېږه، د لنډو کیسو مجموعه، چاپ.
۸- استتیک مقولې، چاپ.
۹- په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني افکار، چاپ.
۱۰- د ثور انقلاب او د ملي او قبایلي مسایلو مقدماتي څېړنه، ناچاپ.
۱۱- د پښتو ګړنې یا اصطلاحات، ناچاپ.
۱۲- منځنۍ پېړۍ او سکولاستیکي افکار، ناچاپ.[1]

فضل الهي ګران:

ګران پر ۱۳۶۰ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:
۱- د هیلو ګودرونه: د شعرونو مجموعه، د لیکوالو انجمن.
۲- د برېښنا پرک: ناچاپ.
۳- افغاني غورځنګ، ناچاپ.
۴- د ننګرهار غږ: ناچاپ.
۵- شنې لوخوړې: ناچاپ.
۶- لګېدلی اور: ناچاپ.
۷- سرې سکروټې: ناچاپ.

[1] دا لیکوال او دا څېړې، **۳۵۹**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د خپګان څپې: ناچاپ.
۹- د پیوستون نغمې: ناچاپ.
۱۰- د ګران شاهیکوټي شاعري (حالنامه).
۱۱- لاسنیوی.
۱۲- د شاهیکوټ دودونه او رواجونه.
۱۳- د پښتنو د تاریخ میتودولوژي.[۱]

میراحمد ګوربز:

نوموړی پر **۱۳۴۸**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او (د ګوربزو نکلونه) په نوم یې اثر لیکلی، چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپور شوی دی.

عبدالمتین متین:

متین پر **۱۳۴۵**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او دغه لاندې اثار یې ټولنې ته وړاندې کړي دي:
۱- د کامګار خټک دیوان انتقادي متن: **۱۳۵۸**ل کال چاپ.
۲- د خوشال کلیات لومړی ټوک: **۱۳۵۸**ل کال چاپ.
۳- د خوشال خان خټک سواتنامه.
۴- د خوشال خان خټک دستار نامه.

[۱] دا لیکوال او دا څېرې، ۳۷۱مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- امیر کروړ او ر چند شاعران، یوه کوچنۍ رساله ده، چې د نوموړي په زیار چاپ شوې ده.[1]

کمال الدین مستان:

مستان پر **۱۳۲۴**ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، دغه یې اثار دي:

۱- ولسي پانګه: د فرهنګ مجلې له لارې خپره شوې ده.

۲- ولسي شاعران: د هنر مجلې له لارې یې ځینې ولسي شاعران معرفي کړي دي.

۳- د خوږې ژبې شاعر بهایي جان ژوند لیک: د رسالې په شکل چاپ شوی دی.

۴- توفان: د ګورکي د لنډو کیسو ژباړه ده، **۱۳۲۳**ل کال چاپ.

۵- د لمر شغلو ته: د شعرونو لومړۍ مجموعه، چاپ.

۶- د شهادت پاڼې: د شعرونو دویمه مجموعه، چاپ.

۷- زما پوهنځی: د ګورکي د یو اثر ژباړه ده، چې چاپ شوی دی.[1]

نصرالله خان ناصر:

---

[1] دالیکوال او دا څېړې، **۳۹۸** مخ.
[1] دا لیکوال او دا څېړې، **۳۹۸**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو موړی پر **۱۳۵۷**ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او (د پښتني فولکور د ترجمو تاريخي سير ته يوه کتنه) تر نامه لاندې يو اثر ليکلی چې چاپ شوی نه دی.

نظري اريانا:

له ادبياتو پوهنځي فارغ شوی دی او تراوسه يې د (ليکوال) په نامه يو اثر په پښتو ژبه ژباړلی دی او چاپ کړی دی.

تاج محمد ياري:

نوموړی د ژبو او ادبياتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (ستوری او سيوری) تر نامه لاندې يې د شعرونو يوه مجموعه د ليکوالو د انجمن له خوا چاپ شوې ده.

سيدالشاه پولاد:

نوموړی پر **۱۳۴۰**ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او د (ښکلا پېژندنه) په نوم يې يوه رساله د زېري جريدې له خوا په متفرق ډول خپره شوې ده.

نورالله ولسپال:

ولسپال پر **۱۳۵۱**ل کال له ادبياتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه ادبي کارونه يې ترسره کړي دي:

۱- د خوشال کليات، ۱،۲،۳ ټوک (ګډه پروژه) چې لومړی ټوک يې پر **۱۳۵۸**ل کال چاپ شوی دی.

۲- د عبدالقادر خان خټک ديوان، د علومو اکاډمۍ چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معروف شاه خان:

نوموړی له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار یې دادي:

۱- د حمید په دیوان کې د تلمیح صنعت ډولونه (د پوهنیارۍ تیزس) ناچاپ.

۲- په پښتو کې د فاعلي جملو د استعمال جوړښت او ځانګړتیاوې (د ماسترۍ تیزس) ناچاپ.

۳- پښتو پښویز سمونونه یا پښتو ګرامري مطابقتونه (د پوهندوی رتبې ته)، ناچاپ.

خان سلام:

د ادبیاتو له پوهنځي پښتو څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- د میرزاخان انصاري د دیوان قافیوي نیمګړتیاوې (پوهنیارۍ رتبې ته) ناچاپ.

۲- د حمید په دیوان کې د استعارې او کنایې ادبي صنعتونو لټونه او تحلیل، ناچاپ.

محبوب شاه ارزومند:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د امانت او اور لمبې: د داستانو نقد (د پوهنیارۍ تیزس) ناچاپ.
۲- د پښتو نظم کلاسیک ژانرونه (د پوهنملۍ تیزس)، ناچاپ.

شاه ولي خان:

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:
۱- پښتو ویي پانګه (د پوهنملۍ تیزس) ناچاپ.
۲- د پښتو نثر دولونه او بشپړتیایي پړاوونه (د پوهندوی تیزس) ناچاپ.

پري اقبال:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغه شوې ده او اثار یې دادي:
۱- د خوګیانو د وزیرو کړدود (د ماسترۍ تیزس)، ناچاپ.
۲- د لوی ننګرهار نوموړکي شاعران، ناچاپ.

فیاض:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی،
اثار يې دادي:
۱- په پښتو لنډو کیسو کې د ریالیزم څرنګوالی (د پوهنملۍ تیزس) ناچاپ.
۲- د روښاني ادبیاتو په هنداره کې د روښاني نهضت په باب د بېلابېلو نظریو کره کتنه (د پوهندوی تیزس) ناچاپ.

عزیزالله جبارخېل:

جبارخېل د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی او د (غلجايي حصارک ګړدودونه) په نوم يې يو اثر لیکلی، خو چاپ شوی نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید محی الدین هاشمي:

هاشمي پر ۱۳۶۱ل کال د کابل پوهنتون له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱- ابدي ژوند، چاپ.

۲- د سردرو توتیان، (د ولسي شاعرانو تذکره) چاپ.

۳- پښتو ګرامر (ژباړه) چاپ.

۴- د ادبي- هنري او کلتوري اصطلاحاتو تشریحي فرهنګ (دوه ټوکه) ناچاپ.

۵- په پښتو لنډیو کې انګېرنې، چاپ.

۶- لیدلی خوب (د اشعارو مجموعه) ناچاپ.

۷- د سرمنزل په لور، د ادبي ټوټو مجموعه، ناچاپ.

۸- د کونړ سادات، ناچاپ.

۹- په کوز کونړ کې د جهاد پیلامه او ادامه، ناچاپ.

۱۰- د روسانو د مزدور رژیم په زندانو کې لیدلي او اورېدلي حالات، ناچاپ.

۱۱- د ادب پوهنې بنسټونه (درسي کتاب).

۱۲- د هجرت پر لار او دیار (سفرنامه) ناچاپ.

۱۳- د پښتو معاصر ادب تاریخ (د ادبیاتو درسي کتاب)

۱۴- د لیکوالۍ فن، چاپ.

۱۵- د جهاد او مقاومت فرهنګي مرکزونه او خپرونې.[1]

[1] د لیکوالۍ فن: سید محی الدین هاشمي، پېښور، چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توریالی ځاځی:

پر ۱۳۵۳ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱- د شعرونو مجموعه: چاپ.
۲- جهادي لنډۍ: چاپ.
۳- د لنډو کیسو مجموعه: چاپ.

سید ګلاب سباوون:

پر ۱۳۵۵ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانګې نه فارغ شوی دی:

۱- د حمزه ژوند و اند: ناچاپ.

محمد نسیم ستانیزی:

پر ۱۳۵۵ل کال له ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي څخه فارغ شوی دی. پښتو اثار یې دادي:

۱- ځاله او طوفان (د لنډو کیسو مجموعه).
۲- د لارې مشال (ژباړه).
۳- د مارکسیزم اشتباه، چاپ.
۴- د اسلام څلور ستر فاتحین.
۵- د توحید، نبوت او له مرګه وروسته ژوند عقلي ثبوت، ژباړه.
۶- جونګړه او ماڼۍ (دلنډو کیسو مجموعه) چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د اسلامي انقلاب هنداره: (ژباړه) چاپ.
۸- هغه ټول پسې ليواله وو: د لنډو کيسو مجموعه. چاپ.
۹- تورې حاشيې: د لنډو کيسو مجموعه، چاپ.
۱۰- ځلايي کونجې: د لنډو کيسو مجموعه، چاپ.
۱۱- د اسلامي دعوت اصول: (ژباړه).
۱۲- سور ښامار: (ژباړه).
۱۳- د ايشيا په زړه کې طوفان، چاپ.
۱۴- د اسلام اقتصادي اصول، ناچاپ.
۱۵- څلور زندانونه، ناچاپ.

محمد آصف صميم:

پر **۱۳۵۲**ل کال د ادبياتو او بشري علومو پوهنځي عربي څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دا دي:

۱- ربښتيانې کيسې (ژباړه) چاپ.
۲- د رحمان بابا ديوان نوم ښود، چاپ.
۳- مړه يې مه بولئ ژوندي دي، ۲ ټوکه، چاپ.
۴- توحيدي ټولنه او ټولنيز عدالت، (ژباړه) ناچاپ.
۵- د حضرت علي(رض) لنډې ويناوې (ژباړه)، ناچاپ.
۶- ربښتيا خبرې، درې جلده، (ژباړه) ناچاپ.
۷- خوشال او قران.
۸- خوشال ياد کړي شاعران.
۹- شاعر د شاعر په هنداره کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰- خوشال نومښود.
۱۱- د رحمان بابا فرهنګ.
۱۲- پښتو درسي کتاب د ۴ او ۲ ټولګي لپاره.
۱۳- وهابیت د قران او سنتو په رڼا کې (ژباړه) چاپ.
۱۴- د اسلام په جامه کې د استعمار مزدوران، چاپ.
۱۵- د پټې خزانې میزان رښتیا میزان دی (ګډ اثر) چاپ.
۱۶- په کلاسیکو ادبیاتو کې پښتو ګړنې، ناچاپ.
۱۷- زندان خوږلي یادونه (ژباړه). ناچاپ.
۱۸- ګام پر ګام له خوشال سره، (پوهه) مجله کې چاپ شوی دی.
۱۹- د شعرونو مجموعه (سانګې).
۲۰- پښتو نامې.
۲۱- زړه ویي پانګه.
۲۲- د خوشال د ژبې ټوپک.
۲۳- د لرغونې شاعرۍ غورچاڼ.
۲۴- په پښتو لرغونې شاعرۍ کې متلونه.
۲۵- شعرونه ایاتونه.
۲۶- شعرونه حدیثونه.
۲۷- د پښتو د لیکنۍ ژبې د معیاري اړخ یوجاج.
۲۸- رښتینې اتلان (ژباړه).
۲۹- د ملا لتاړ د دېوان د چاپي او خطي نسخو مقابله.
۳۰- خوشال یاد کړي کتابونه.
۳۱- د حمزه لیکونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲- په انساني غرو پورې اړوند کړنې.
۳۳- روهیلې په هندوبار کې.
۳۴- ځان پېښې له (۹۴-۸۴) پورې.
۳۵- روښاني روحاني فرهنګ.
۳۶- رښتیانۍ خبرې.

محمد عارف غروال:

پر ۱۳۴۷ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار یې دادي:

۱- د دولت لوانې د دېوان انتقادي متن، چاپ.
۲- د رحمان بابا د دېوان انتقادي متن، چاپ.
۳- د خوشال خټک د کلیاتو د لومړي ټوک انتقادي متن، چاپ.
۴- د سید جمال الدین افغان العروة الوثقی، چاپ.
۵- د حبیب الله دېوان، چاپ.
۶- غرنۍ سندرې، چاپ.
۷- د بنګړو شرنګ (د معاصرو شاعرانو د اشعارو مجموعه) چاپ.
۸- د وینو فوارې، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۹- تورزن تورن افغان، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۱۰- بمونه او غمونه، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۱۱- راه عمل فارسی ترجمه، چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- منظر مرگ، فارسی ترجمه، چاپ.
۱۳- انګليسي پښتو ورځنۍ خبرې (ژباړه) چاپ.
۱۴- د خوشال خټک د کلياتو د دويم ټوک انتقادي متن، ناچاپ.
۱۵- اختيارات بديعي د پښتو يوناني طب، ناچاپ.
۱۲- د پکتيا ولسي شاعران، ناچاپ.
۱۷- د وطن مينه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.
۱۸- کورنی طب، (ژباړه). ناچاپ.
۱۹- غوټۍ نامه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.
۲۰- قصص الانبياء (ژباړه)، ناچاپ.

فدا محمد فايض:

پر **۱۳۵۲**ل کال د ادبياتو پوهنځي له دري څانګې څخه فارغ شوی دی، يوه د شعرونو مجموعه لري، چې تراوسه نه ده چاپ شوې.

ذکريا ملاتړ:

پر **۱۳۵۲**ل کال د ادبياتو او بشري علومو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

۱- د پښتو متلونو او اصطلاحاتو قاموس لومړی ټوک، (تاليف).
۲- په پښتو ادب کې د طالب په نوم شاعرانو تذکره، (تاليف)
۳- چې نه غواړم مه يې راپېښوې، دزندان کيسه، (تاليف).
۴- د پښتو په ولسي ادب کې د ماشومانو شاعري، (تاليف)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- تیرایان او تیرایي ژبه، (تالیف).
۶- پـر افغانسـتان بانـدې د روسـانو د تېـري اساسـي علتونـه، (تالیف).
۷- عملي لار او علمي فلسفه، (ژباړه).

فضل ولي ناګار:

د ادبیـاتو پـوهنځي لـه پښـتو څـانګې څخـه فـارغ شـوی دی، ((دا هغه بالا حصار دی)) په نوم یې د شعرونو یوه مجموعـه خپـره شـوې ده.

محمد حسن ولسمل:

پر **۱۳۴۲**ل کال له ادبیاتو پوهنځي فارغ شوی دی.
۱- ظـاهر شـاه د قضـاوت پـه تلـه کـې، (د ګـډو مقـالو مجموعـه)، چاپ.
۲- زنداني سوغات، چاپ.

محمد معصوم هوتک:

پر **۱۳۶۶**ل کال د ژبو او ادبیـاتو پـوهنځي لـه پښـتو څـانګې څخـه فارغ شوی دی. اثار یې دادي:
۱- پاشـلې وینـاوې، د مولـوي صـالح محمـد هوتـک، ترتیـب، سریزه، تحشیه او تعلیقات، **۱۳۶۹**ل کال چاپ.
۲- سرامنې او ښکې، (شعرونو مجموعه)، **۱۳۶۹**ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د میرزا حنان بارکزي دېوان، ترتیب، سمون، سریزه، مقابله او ویي پانګه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۴- میرزا عبدالودود هوتک، ناچاپ.
۵- ښکار او کندهار، ناچاپ.
۶- احمدشاهي کندهار، ناچاپ.
۷- پښتنې قبیلې او روایتي شجرې، ناچاپ.
۸- بحرالعلوم، دوست محمد خټک، ۱ ټوک، ترتیب، سریزه، سمون او حاشیه، ناچاپ.
۹- خیرالبیان او دربېیم قرائت، چاپ، (ګډ هېواد).
۱۰- د ملا امیر دېوان، ترتیب او سریزه، ناچاپ.
۱۱- د غره او دوره (ژوند لیک)، ناچاپ.
۱۲- د زړه ایشناو، د شعرونو مجموعه، ناچاپ.[1]

وسیع الله سیار:

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی.
۱- په پښتو کې د مسجع نثر د پیدا ېښت او پایښت مسئله، پر ۱۴۱۳هـ ق کال لیکل شوی.

افضل شېرزاد:

[1] پوخ کانی، محمد معصوم هوتک، ټورنټو، کاناډا، ۱۳۷۵ل کال چاپ د پښتنې ځلورم مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له انګلیسي څانګې څخه فارغ شوی دی، د شعرونو یوه مجموعه لري، چې تر اوسه لا چاپ شوې نه ده.

عبیدالله محک:

محک د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي انګلیسي څانګه لوستې، نوموړی په پښتو او دري ژبو یو شمېر اثار لیکلي دي، پښتو اثار یې دا دي:

۱- د نیمو شپو چغې: د لنډو کیسو مجموعه، د لیکوالو انجمن، کابل چاپ.

۲- ګل په جبه زار کې (ناول)، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

لعل پاچا ازمون:

ازمون تر دریم ټولګي پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګه لوستې او بیا یې د جګړو له امله خپل وروستی کال د ننګرهار په پوهنتون کې بشپړ کړ، تر اوسه یې دغه ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱- د ملنګ جان خوږې نغمې له نویو زیاتونو سره، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

۲- د سیند غاړې ګلونه، د محمد نور د شعرونو راټولونه او سریزه، لاهور چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- پرهرونه دي چې خاندي: د شعرونو مجموعه، پېښور، ۱۳۷۲ل کال چاپ.

۴- کابل د وينو او لمبو په سين کې: د کابل په باب د شعرونو مجموعه، راټولونه، پېښور، ۱۳۷۳ل کال چاپ.

۵- د خسرو شعرونه: سريزه او راټولونه، ناچاپ.

غلام نبي فراهي:

غلام نبي فراهي د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې فارغ شوی او بيا يې له همدې څانګې ماسټري هم ترلاسه کړې ده. د ليسانس دورې پر مونوګراف سربېره (د استاد بېنوا ر ژوند او اثار په نامه يې د ماسټرۍ دورې د تيزس په توګه يو بل اثر هم ليکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو مونوګرافونه

۱- د رحمان بابا او خوشال شعر او شاعري:

د شریفې خوګیانۍ (اسلمي) لـه خوا پـر ۱۳۴۲ل کـال د پوهانـد صدیق الله رښتین تر لارښوونې لاندې لیکل شوی، د مخونـو شـمېر یـې (۲۴) دی. پـه دغـه مونـوګراف کـې د رحمـان بابـا د اشـعارو پـر اخلاقـي، ټـولنیزو، تصـوفي او د خوشـال د اشـعارو پـر اخلاقـي، ټولنیزو، عشقي او حماسي خواوو لنډې خبرې شوي دي.

۲- بلوخ او بلوخي:

عبدالرحمن بلوخ د پوهاند صدیق الله رښتین تر لارښوونې لاندې پـر ۱۳۴۳ل کـال لیکلـی دی، د مخونـو شـمېر یـې (۴۴) دی. دغـه مونوګراف پر شپږو څپرکو وېشل شوی، چې په هره برخـه کـې یـې د بلوخو او بلوخي ژبې په باب لنډه رڼا اچولې.

۳- د باختري او ایرانیو تاریخي انکشاف:

د محمد کریم اڅکزي له خوا پر ۱۳۴۳ل کال لیکل شوی، لارښود استاد یې حبیب الله حاج پښتون زوی دی، د مخونو شمېر یې (۲۰) ته رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- د کوچنیانو شفاهي ادب یا د کوچنیانو فولکور:

د شاه ولي له خوا پر ۱۳۴۴ل کال په ۹۷ مخونو کې لیکل شوی، په مونوګراف کې د کوچنیانو شفاهي ادب ته پر کتنې سربېره د هغو پر روزنیز اړخ هم رڼا اچول شوې ده.

۵- ښځینې شاعرانې:

د زرغونې ژېړ له خوا پر ۱۳۴۵ل کال په (۷۵) مخونو کې د لوی استاد علامه عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې ټولې (۳۳) ښځینې شاعرانې معرفي شوې او د شعرونو بېلګې یې راوړل شوې دي.

۶- د ننګرهار د سیمې ولسي شاعران:

د ژېورالدین ژېور له خوا پر ۱۳۴۵ل کال په (۵۱) مخونو کې لیکل شوی، لارښود استاد یې پوهاند عبدالحی حبیبي دی، په دغه مونوګراف کې د (۳۲) تنو شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۷- د ادبي تاریخ تیوري:

پر ۱۳۴۶ل کال په (۴۸) مخونو کې د حبیب الله تږي له خوا لیکل شوی دی. په دې مونوګراف کې د ادب تاریخ تیوري، تاریخي سیر او د تیورۍ د میتود په باب خبرې شوې دي.

۸- د تګاب د سیمې ولسي شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکوال یې سید امیر دی، پر ۱۳۴۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. د مخونو شمېر یې (۸۱) ته رسېږي، په دې مونوګراف کې د تګاب د څلورو تنو شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې راغلي دي.

۹- د ننګرهار مجله:

دا مونوګراف د شاه ولي قرار له خوا پر ۱۳۴۲ل کال د استاد محمد حسین راضي تر لارښوونې لاندې لیکل شوی، د مخونو شمېر یې (۴۷) ته رسېږي. دا مونوګراف شپږ څپرکي لري او د ننګرهار مجلې د موضوعي نیولیک (فهرست) په باب په کې خبرې شوې دي.

۱۰- د کونړ د سیمې اجتماعي دودونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې د جلال الدین کونړي له خوا پر ۱۳۴۲ل کال په (۲۷) مخونو کې لیکل شوی دی. په دې مونوګراف کې د کونړ د خلکو په ځینو دودونو او رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۱- بازارک او څخوبی:

د عبدالباقي (شینواري) له خوا پر ۱۳۴۲ل کال لیکل شوی، د مخونو شمېر یې (۲۷) دی. یاد شوی مونوګراف دوه برخې لري، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ برخه کې يې د بازارک او په دويمه برخه کې يې د څڅوبي سيمو په باب خبرې شوي دي.

۱۲- د افغانستان په تاريخ او ادبياتو کې د روښانيانو د نهضت مقام:

د عبدالقيوم نورزي له خوا په (۲۴) مخونو کې پر ۱۳۴۷ل کال ليکل شوی، په دغه مونوګراف کې د روښانيانو د نهضت ماهيت، اصولو او عقايدو په باب خبرې شوي دي.

۱۳- د شګې پخواني شاعران:

عبدالمجيد زاخېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۸ل کال ليکلی، د مخونو شمېر يې (۵۱) ته رسېږي. په دې مونوګراف کې د شګې د څو تنو شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۴- پښتني دودونه-کړنې او فالونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې علي محمد منګل پر ۱۳۴۸ل کال ليکلی دی. دغه مونوګراف (۷۰) مخونه لري او د پکتيا د خلکو د ځينو دودونو په باب په کې لنډه رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د لغمان بشري جغرافيه:

اسدالله (رويا) پر ۱۳۴۸ل کال په (۲۷) مخونو کې ليکلی دی. لارښود استاد يې حميدالله امين دی، په ياد شوي مونوګراف کې د لغمان ولايت پر ځينو دودونو، رواجونو او ځينو سپورتي لوبو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۶- مېرمن حميده او د هغې ژوند او اشعارو ته يوه کتنه:

عبدالصبور مليار په (۴۰) مخونو کې پر ۱۳۴۸ل کال د حبيب الله جاج تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مېرمن حميدې ژوند ليک او د شعرونو نمونې راوړل شوي دي.

۱۷- د شيدا په فکر او شعر لنډه څېړنه:

خيرمحمد شينواري پر ۱۳۴۹ل کال ليکلی دی، (۳۸) مخه لري د کاظم خان شيدا د ژوند پر حالاتو او د شعر پر ځينو ځانګړنو خبرې شوي دي.

۱۸- د پکتيا ولايت د ګوملې پېژندنه:

محمدعلم نواب خېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال ليکلی دی، (۷۹) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د پکتيا ولايت د ګوملې د سيمې پر لنډې پېژندنې سربېره د نوموړې سيمې پر ځينو قوانينو او دودونو هم لنډې خبرې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹- د پکتیا ولایت د ځائیو ولسي شاعران:

د سید محمد کارګر لـه خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال لیکل شوی دی. (۵۵) مخونه لري، پـه نوموړي مونوګراف کـې د پکتیـا ولایـت د هاشـم خېلـو او عمرخېلو د سیمو (۷۲) تنه شاعرانو پېژندګلوي او شعري بېلګې راغلي دي.

۲۰- د نوزاد رواجونه:

نصر الله نوزادي پر ۱۳۴۹ل کال پـه (۲۸) مخونو کې لیکلی دی. پـه نوموړي مونوګراف کې پـه دریو برخو کې د نوزاد د خلکو پـر ځینو رواجونو خبرې شوي دي.

۲۱- خوشال خان او د پښتنو د ازادۍ تحریک:

عبدالمالک شهبازخېل پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند میرحسن شاه تـر لارښوونې لاندې لیکلی، (۵۰) مخونه لري. پـه نوموړي مونوګراف کې د خوشال خان پر ژوند، اقتصادي او ټولنیزو حالاتو باندې لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۲- د راډیـو افغانسـتان د پروګرامونـو شـکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه محمود زيارمل پر ۱۳۵۰ل کال په (۲۰) مخونو کې ليکلی، په نوموړي مونوګراف کې د کابل راډيو د پروګرامونو او دهغو د نشر او خپرېدو د وختونو په باب معلومات ورکړل شوي دي.

۲۳- د پشه يي د خلکو محيط او د ژبې معرفي:

نورمحمد غمجن الينګاري په (۲۸) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال ليکلی، په ياد شوي مونوګراف کې د پشه يي ژبې او د پشه يانو د محيط په باب رڼا اچول شوې ده.

۲۴- د افغانستان کالنۍ د مضامينو فهرست:

سيد عبدالستار رازي پر ۱۳۵۰ل کال په (۵۵) مخونو کې ليکلی، لارښود استاد يې محب الله رحمتي دی.

۲۵- د اندړو دودونه:

د محمد اسلم قربانخېل له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال ليکل شوی دی، په ياد شوي مونوګراف کې د غزني د اندړو ولسوالۍ د خلکو د ټولنيزو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۲۶- د احمدشاه بابا لښکرکشي او دده د امپراطورۍ حدود:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امان الله ايازي پر ۱۳۵۱ل کال د پوهاند ميرحسين شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړې دی. په دغه مونوگراف کې د احمد شاه بابا د واکمنۍ د حدودو او لښکر کشيو په باب په لنډيز سره خبرې شوې دي.

۲۷- د پښتونستان مسئله د تاريخ په اوږدو کې:

عبدالشاه ظفرخېل پر ۱۳۵۱ل کال د پوهنوال حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. (۵۲) مخونه لري.

۲۸- پښتونستان:

ليکواله يې حفيظه ده، پر ۱۳۵۱ل کال يې د پوهاند ميرحسين شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. (۸۲) مخونه لري، په ياد شوي مونوگراف کې د پښتونستان پر جغرافيايي موقعيت خبرې شوي او د پښتونستان د ځينو ملي مبارزو لکه خان عبدالغفار خان پېژندگلوي په کې راغلې ده.

۲۹- عربي ژبه د پېړيو په بهير کې:

عبدالغفور رسول پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۳۰) مخونه لري. مونوگراف درې برخې لري او د عربي ژبې د پرمختگ او څرنگوالي په باب په کې خبرې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰- د قره باغ پښتني دودونه:

محمد حسن پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۸) مخونو کې ليکلی، د غزني ولايت د قره باغ د سيمې د پښتنو د ځينو دودونو په باب په کې معلومات وړاندې شوي دي.

۳۱- د لغمان ولايت د ملي شاعرانو په شعرونو کې د ځايونو نومونه:

محب الدين محب پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۱) مخونو کې ليکلی، په دې مونوګراف کې د يادې شوې سيمې د اتو تنو شاعرانو د شعرونو له مخې سيمه ييزو نومونو ته ګوته نيول شوې ده.

۳۲- وړانګې ورځپاڼه:

محمد انور پر ۱۳۵۲ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې ليکلی، (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د يادې شوې خپرونې او د هغې د مضامينو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۴- د قرغيو د ولسوالۍ جغرافيه:

محمد اعظم حيدري پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند حميد الله امين تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۷۵) مخونه لري، په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د لغمان ولایت د قرغیو سیمې د یو شمېر غرونو او سیندونو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۵- ۱۸۹۳م څخه راپه‌دېخوا د تاریخ په اوږدو کې د پښتونستان مسئله:

د جان محمد، دوړ له خوا پر ۱۳۵۲ل کال لیکل شوی دی. لارښود استاد یې برهان الدین حساس دی، مخونه یې (۴۸) دي. مونوګراف څلور څپرکي لري او په هر څپرکي کې د پښتونستان په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۶- په افغاني ټولنه کې د ښځو دریځ:

لطیفې پر ۱۳۵۲ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳۵) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په افغاني ټولنه کې د ښځو د دریځ په باب خبرې شوي او هم د ځینو افغاني ښځمنو شاعرانو پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۳۷- د خوست لهجې او مروج لیکدود:

حضرت محمد ویاړ پر ۱۳۵۲ل کال د شیریندل ګردیوال تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. دغه مونوګراف (۲۷) مخونه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸- د پروفیسور ډاکتر برنارډورن د پښتو منتخباتو او د رحمان بابا د چاپي دېوان مقایسه:
د میرزا محمد له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال په (۷۹) مخونو کې لیکل شوی دی.

۳۹- په کندهار کې د ډله ییزو مفاهیمو وسایلو تاریخي سیر:
احمد الله پر **۱۳۵۲**ل کال د عنایت الله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۲۲) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د کندهار د مطبوعاتو او خپرو شویو مطالبو په اړه خبرې شوې دي.

۴۰- پښتني جرګې او دودونه:
سهراب مومند پر **۱۳۵۲**ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتني جرګې پر اهمیت او په اولسمه او اته لسمه پېړۍ کې د پښتنو د ځینو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۴۱- د سراج الاخبار او هېواد مقایسوي مطالعه:
لعل پاچا ځدراڼ پر **۱۳۵۳**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۴۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سراج الاخبار او هېواد د ورځپاڼو پرتلنه شوې ده او د دواړو ورځپاڼو توپيرونو ته ګوته نيول شوې ده.

۴۲- د هسکې مېنې جغرافيه:

د سيدبادشاه له خوا پر ۱۳۵۳ل کال د حميدالله امين تر لارښوونې لاندې ليکل شوی، (۳۰) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د شينوارو د هسکې مېنې د ولسوالۍ پر جغرافيه لنډه رڼا اچول شوې ده.

۴۳- د پښتو فولکور او ادب:

حفيظ الله جمالي پر ۱۳۵۳ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې ليکلی، (۳۶) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتني فولکور پر ځينو اړخونو رڼا اچول شوې ده.

۴۴- پښتونستان و پېژنئ:

محمد نعيم پر ۱۳۵۳ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې بشپړ کړی دی. په مونوګراف کې د پښتونستان د سيمې په باب ځينې معلومات راغلي دي.

۴۵- د جمعي مفاهيمي وسايل په کندهار کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

حبيب الله حبيب پر ۱۳۵۳ل کال د استاد حبيب الله تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار د خپرونو په باب يو لړ معلومات وړاندې شوي دي.

۴۶- د پښتونستان په مسئله کې د هېواد ورځپاڼې رول:

شيخ محمد پر ۱۳۵۳ل کال د پوهنوال حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۴۹) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغو ليکنو ته نغوته شوې ده، چې د پښتونستان په باب په هېواد ورځپاڼه کې خپرې شوې دي.

۴۷- د انګولا مسئله:

رحيم داد همزولي پر ۱۳۵۳ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د نوموړي هېواد جغرافيا او تاريخ ته لنډه کتنه شوې ده.

۴۸- د مطبوعاتو رول د هېواد او ازادۍ په برخه کې:

خان زمان پر ۱۳۵۳ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې بشپړ کړی دی. دغه مونوګراف پر څلورو برخو وېشل او د هېواد د ازادۍ په برخه کې د مطبوعاتو پر اغېز او تاثير خبرې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۹- تربګني:

د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې (وزیر) لیکلی دی، د لیکلو کال یې ۱۳۵۳ل دی، (۳۸) مخونه لري او د لنډې کیسې، ډرامې او تربګنۍ په باب په کې معلومات راغلي دي.

۵۰- له جغرافیایي نومونو سره د روایاتو تړون:

د وزیر محمد له خوا پر ۱۳۵۳ل کال لیکل شوی، (۳۵) مخونه لري، په دغه مونوګراف کې د ځینو روایاتو په باب خبرې شوي دي.

۵۱- ژبه او د ژبې د پیدا کېدو سرچینه:

د الله باز له خوا د دوکتور مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۵۳ل کال په (۲۲) مخونو کې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د ژبې د پیدا کېدو پر علتونو او عواملو لنډې خبرې شوې دي.

۵۲- د پښتو څېړنو بین المللي مرکز:

عبدالهادي هاند پر ۱۳۵۳ل کال په ۲۳ مخونو کې لیکلی دی، په دغه مونوګراف کې د پښتو ژبې د بین المللي مرکز په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۵۳- د تصوف اغېز پر ټولنه باندې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصرخان پر **۱۳۵۳**ل کال د زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په **۳۳** مخونو کې بشپړ کړی دی او د روښانیانو د غورځنګ په باب په کې خبرې شوي دي.

۵۴- د ملنګ جان ورک اشعار:

اخندخان پر **۱۳۵۳**ل کال د مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. **۲۵** مخونه لري، په نوموړي مونوګراف کې د ملنګ جان پر پېژندګلوي سربېره د هغه ځینې شعرونه او د هغه په باب د کورنیو او بهرنیو لیکوالو ځینې اشعار راغلي دي.

۵۵- د کندهار د سیمې فکاهیات:

د بریالي پکتیا له خوا پر **۱۳۵۳**ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکل شوی. دغه مونوګراف (**۳۲**) مخونه لري او په کې د کندهار د سیمې ځینې ټوکې ټکالې راټولې شوې دي.

۵۶- د پښتو ټولنې نشراتي فعالیتونه:

زمري محقق پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی. دغه مونوګراف (۳۰) مخونه لري او په کې د پښتو ټولنې لنډه تاریخچه بیان او ددې ټولنې پر خپرنیو فعالیتونو رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۷- د پښتونستان د مطبوعاتو وضع د صدر بوټو د حکومت په دوره کې:

محمد زمان پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. نوموړې مونوګراف کې د ذوالفقار علي بوټو د واکمنۍ پر وخت د پښتونستان د غورځنګ او د پښتنو د مطبوعاتو د ځرنګوالي په باب خبرې شوې دي.

۵۸- د کټواز د سیمې دودونه:

محمد نواز پر **۱۳۵۴**ل کال د دوکتور مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی، (**۳۴**) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د غزني د کټواز د سیمې پر ځینو دودونو او پښتني رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۵۹- مقلوبې پښتو کلمې:

محمد قاسم سالمي پر **۱۳۵۴**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۱۹) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د پښتو د مقلوبو کلمو په باب معلومات راغلي دي لکه: اغزی agzay ، ازغی azgay

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰- د مومندو ورزشي لوبې:

د سرفراز له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر **۱۳۵۴**ل کال په (۲۱) مخونو کې لیکل شوی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د مومندو پر ځینو سیمه ییزو لوبو رڼا اچول شوې ده.

۲۱- په افغانستان کې د مطبوعاتو لوړ او ځوړ او د هغو پرمختیا:

نام حق ځیرک پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۴۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د مطبوعاتو پر ځرنګوالي او همدارنګه پر ځینو اقتصادي، فرهنګي، سیاسي، مذهبي او ټولنیزو حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۲- د جمهوري پلوشه د مطبوعاتو په لمن کې:

پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې عبدالشکور لیکلی دی، (**۳۵**) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د پلوشې جریدې د مضامینو او همدارنګه له کابل مجلې سره د نوموړې جریدې پرتلنه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳- د پښتو په ګړني (شفاهي) ادب کې د ښځو ونډه:

شريفې شريف پر **۱۳۵۴**ل کال د مجاور احمد زيار ترلارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (**۵۵**) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په لنډيو کې د ښځو پر ونډې او دريځ خبرې شوې دي.

۲۴- د زده کوونکو د درسي وروسته والي علتونه:

محمد نسيم قسيمي پر **۱۳۵۴**ل کال د ډاکتر ګل جانان ظريف تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، **۲۴**مخونه لري. دا مونوګراف اته څپرکي لري، چې د زده کوونکو پر درسي ستونزو او د هغو پر د عواملو خبرې شوي.

۲۵- د سرخورد په پارسي کې د پښتو ګډون او اغېزه:

جمال الدين وطنمل پر **۱۳۵۴**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۱۲) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په ورځنيو خبرو کې په ياد شوې سيمه کې پر پارسي باندې د پښتو ژبې اغېزې ته نغوتې شوې دي.

۲۶- د ميرويس هوتکي او احمد شاه دراني زمامداري ته مقايسوي کتنه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد صدیق خالقي پر ۱۳۵۴ل کال د پاینده محمد (سرهنګ) تر لارښوونې لاندې لیکلی او (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د میرویس نیکه او احمدشاه بابا د جګړو، اتلولیو او واکمنیو په باب لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۷- د خوشال خان خټک عصر ته یوه کتنه او د هغه معاصرین:

ذکریا پر ۱۳۵۴ل کال لیکلی دی، (۳۱) مخونه لري، په دغه مونوګراف کې د خوشال خان خټک پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه وخت پر حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۸- د ماشومانو د بد اخلاقۍ سببونه:

زرشاه حق یار پر ۱۳۵۵ل کال د پوهاند محمد فاضل تر لارښوونې لاندې لیکلی، نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري او د ماشومانو د روزنې او همدارنګه پر ناوړه چارو د هغو د اخته کېدو پر سببونو خبرې شوې دي.

۲۹- د افغانستان د ثانوي ښوونځیو ازموینې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرخان رښتين پر **۱۳۵۵**ل کال د پوهندوی عطا الله روف تر لارښوونې لاندې په ۴۲ مخونو کې ليکلی دی. پر دغه اثر کې د افغانستان د ثانوي ښوونځيو په درسي ميتود خبرې شوې دي.

۷۰- ښوونه او روزنه د اسلام له نظره:

عبدالقيوم وزير پر **۱۳۵۵**ل کال د استاد دانش تر لارښوونې لاندې په (۷۹) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اسلام له نظره پر ښوونه او روزنه خبرې شوې دي.

۷۱- د وردګو د قبيلې د واده او مړي دودونه:

محمد مبارک پر **۱۳۵۵**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په ۴۹ مخونو کې ليکلی دی. په ياد شوي مونوګراف کې د ودرګو د قبيلې د مړي او ژوندي او د واده پر دودونو او رواجونو رڼا اچول شوې ده.

۷۲- په ننګرهار کې فولکوريکې کيسې:

عبدالروف پت يار پر **۱۳۵۵**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۱۲۰) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ننګرهار ولايت (۹) فولکوريکې کيسې راټولې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۳- سرې لمبې:

سعد الله فیضي پر **۱۳۵۵**ل کال لیکلی دی، (**۸۳**) مخونه لري او په دغه مونوګراف کې د ملا عبدالحنان حیرت پر ژوند او ټولنیزو شرایطو او اشعارو خبرې شوې دي.

۷۴- د اماني دولت د سقوط سببونه:

غلام احمد واک پر **۱۳۵۵**ل کال د پوهندوی سید سعدالدین هاشمي تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. (**۲۳**) مخونه لري، په نوموړي مونوګراف کې د اماني دولت د ظهور په مقابل کې د بریتانوي ښکېلاک د مخالفتونو عوامل ترکتنې لاندې نیول شوي دي.

۷۵- زیتون په افغانستان کې:

بخت جمال پر **۱۳۵۵**ل کال لیکلی دی. لارښود استاد یې محب الله رحمتي دی. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د زیتون د حاصلاتو په باب معلومات راټول شوي دي.

۷۶- د لغمان ولایت د کلمان د سیمې معرفي:

عبدالمومن پر **۱۳۵۵**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۴۲**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کلمان د سیمې، اقتصادي څرنګوالی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

جغرافيايي موقعيت او د سيمې د ځينو دودونو په باب څرګندونې شوې دي.

۷۷- د امـان افغـان جريـدې خپرونـې پـه سياسـي، اقتصادي، اجتماعي او كلتوري ساحه كې:

محمد صفر خواريكښ پر ۱۳۵۲ل كال ليكلى، لارښود استاد يې حبيب الرحمن هاله دى. (۳۹) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف كې د (امـان افغـان) جريـدې د خپـر شـوو ليكنـو پـه بـاب ځينـې معلومات راټول شوي دي.

۷۸- سيكان او د هغوى دودونه:

شـفيق الله دردمـل پـر ۱۳۵۲ل كـال د حبيـب الـرحمن هالـه تـر لارښـوونې لانـدې پـه (۷۲) مخونـو كـې ليكلـى دى. پـه يـاد شـوي مونوګراف كې د هندوستان سيكانو د كلتور او د هغو د دودونو په باب ځينې معلومات راټول شوي دي.

۷۹- د مركخېلو دود او دستور:

محمـد صـابر پـر ۱۳۵۲ل كـال د پوهانـد عبدالشـكور رشـاد تـر لارښـوونې لانـدې پـه (۴۷) مخونـو كـې ليكلـى دى. پـه نومـوړي مونوګراف كې د مركخېلو د دود او دستور په باب په لنډه توګه رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۰- د پاینده محمد کرېږوال ژوند او ځینې شعرونه:
محمد سراب پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د پاینده محمد کرېږوال د ژوند او شاعرۍ په باب څرګندونې راغلې دي.

۸۱- د غزني د قره باغ د سیمې منطقوي جغرافیه:
د قیوم داد حکیمزي له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال لیکل شوی، لارښود استاد یې پوهنوال حمیدالله امین دی. د یادې شوې سیمې جغرافیایي موقعیت یې څېړلی دی.

۸۲- د ګوجري ژبې لغوي ذخیره:
عبداللطیف دلسوز پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګوجرو د ژبې (ګوجري) په باب لنډ معلومات راغلي دي.

۷۳- په افغانستان کې د ښوونې او روزنې د ښه والي لپاره لازمې طریقې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلبدين نېکمل پر **۱۳۵۲**ل کال د عطاالله روف تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د يادې شوې موضوع په باب څرګندونې شوې دي.

۸۴- د پکتيا ولايت د سيد کرم ولسوالۍ عمومي جغرافيه:

اشرف شريفي پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهنوال حميدالله امين تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، چې د سيد کرم ولسوالۍ عمومي جغرافيه په کې تشريح شوې ده.

۸۵- د منځنۍ پېړۍ او اسکولاستيکي افکار:

د محمد اکبر ارينمل له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال په (۳۲) مخونو کې ليکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د افغانستان د منځنيو پېړيو د ټولنيز، اقتصادي جوړښت او د ښوونې او روزنې په باب لنډ معلومات وړاندې شوې دي.

۸۶- د ساووجي ژبې لغات:

محمد نادر مشوانی پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ساووجي ژبې ځينې وييونه (لغات) د هغو فونيتيک شکل او پښتو ماناوې راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۷- خبر په امان افغان کې:

سید امین مجاهد پـر **۱۳۵۲**ل کـال د محمـد کـاظم اهنـگ تـر لارښـوونې لانـدې بشـپړ کـړی دی، (۳۴) مخونـه لـري. پـه نومـوړې مونوگراف کـې د امـان افغـان جریـدې د ځینـو لیکنـو فهرست او د نوموړې جریدې لنډه تاریخچه راغلې ده.

۸۸- د مزار درې د ادیت او شماش دودونه:

رحمت سـید پـر **۱۳۵۲**ل کـال د دوکتـور مجاوراحمـد زیـار تـر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د مزار درې د ادیت او شوماش د جغرافیې پېژندگلوي او د هغو د ځینو دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۸۹- د گوشتې ولسوالۍ دودونه:

عبدالجبار پـر **۱۳۵۲**ل کـال د پوهنمـل محمـد طـاهر علمـي، تـر لارښـوونې لانـدې پـه (۱۹) مخونـو کـې لیکلـی دی. پـه نومـوړې مونوگراف کې د گوشتې ولسـوالۍ د ځینـو دودونـو پـه بـاب خبرې شوې دي.

۹۰- د خوست محلي کړنې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شازالي پر ۱۳۵۲ل کال د محمد طاهر علمي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د خوست د خلکو يو شمېر عاميانه ګړنې څېړل شوې دي.

۹۱- د ښاغلي محمد داود سفرونه بهرنيو هېوادونو ته:

محمد شريف شاذ پر ۱۳۵۲ل کال د محمد کاظم اهنګ تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د سردارمحمدداود د سفرونو يادونه راغلې او هم د دې سفرونو د موخو په باب رڼا اچول شوې ده.

۹۲- د سيد عبدالخالق کندهاري پېژندګلوي او د اشعارو مجموعه:

عبداللطيف پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکلې دی، (۲۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د سيد عبدالخالق کندهاري ژوند ليک او د هغه د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۹۳- د چپرهار د سيمې د ولسي شاعر اميرزاده (خاکسار) د اشعارو مجموعه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـېرزاده پـر **۱۳۵۲**ل کـال د پوهانـد عبدالشـکور رشـاد تـر لارښووني لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د امیرزاده لنډ ژوند لیک او د هغه د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۹۴- د کونړونو ولایت بشري جغرافیه:

سید احمد پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهنمل دوکتور عبدالله (روحاني) تر لارښووني لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو د عمومي جغرافیې، ټولنیز ځرنګوالي او د اداري تشکیلاتو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۹۵- د محمد باقي بادل (بارکزي) اشعار:

د عوذ بالله له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښووني لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یاد شوي شاعر لنډه پېژندنه او د کلام بېلګې خوندي دي.

۹۶- په شینوارو کې د کونه تیر غزا:

معروف شاه خان پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد رشاد تر لارښووني لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شینوارو د غزا علتونه او د غزا د ګډون کوونکو په باب معلومات راغلي دي.

۹۷- د محمد نواب اشعار:

محمد ظاهر (همت) پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۰**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د محمد نواب پېژندګلوي، دهغه اشعارو په باب تبصره او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۹۸- د شینوارو د سیمې اصطلاحات:

سید عیسی نېکمل پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۵**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د شینوارو د سیمې یو لړ عامیانه اصطلاحات ځای شوي.

۹۹- د اشرف خان هجري په شعر کې ادبي تصلفات (باتې):

محمد ګل کوچي پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د اشرف خان هجري په شعر کې تصلفات څېړل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۰- د یوه ولسي شاعر پېژندنه:

د عبدالاحد ښکاره له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ولسي شاعر حاجي محمد پر ژوند لیک او شاعرۍ رڼا اچول شوې ده.

۱۰۱- د حضرت ولي پېژندنه او نظمونه یې:

فضل ولي ناګار پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د حضرت ولي پېژندنه او د هغه د نظمونو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۲- د ارچې تجارت د کونړونو په ولایت کې:

د غلام قادر جلیلي له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د عبدالله روحاني تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو ولایت پېژندنه، د ولایت جغرافیایي موقعیت او د ارچې د لرګیو د سوداګرۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۳- د تګاب د سیمې نوي او زاړه شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلداد بېژني پر **۱۳۵۲**ل کال لیکلی دی. لارښود استاد یې پوهاند عبدالشکور رشاد دی، (۲۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د تګاب د سیمې د ځلورو تنو شاعرانو پېژندنه او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۰۴- د جانان فدوي هوتک پېژندنه او اثار:

محمد حنیف پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۰**) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د جانان فدوي پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۱۰۵- د زابل ولایت د بادامو او انګورو تولید او تجارت:

د سید علي هوتک له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د حمیدالله امین تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د زابل ولایت د جغرافیې په باب خبرې شوي، بیا د اوسېدونکو د اقتصادي حالت او هم په اقتصاد کې د بادامو پر اهمیت او د هغو پر تجارت خبرې شوې دي.

۱۰۶- د ولسي شاعر بهاوجان پېژندنه:

محمدعارف پېژاند پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، چې په کې د سیدبهاوجان پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷- د پښتو ادب طالبان:

ذکريا ملاتړ پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهندوی دوکتور **گل محمد نورزي** تر لارښوونې لاندې په (۲۳) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوگراف کې د پښتو ادب (۲۲) طالبانو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۸- د پښتو ژبې د ځينو ولسي شاعرانو پېژندگلوي:

محمد معين باجوړي پر **۱۳۵۲**ل کال د **گل محمد نورزي** تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، چې (۴۱) مخونه لري. په نوموړي مونوگراف کې د پښتو ژبې د (۱۸) تنو شاعرانو پېژندگلوي او د کلام بېلگې راغلي دي.

۱۰۹- د کندهار په سيمې کې کرکې:

محمد رحيم سلطاني پر **۱۳۵۷**ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د کندهار د خلکو په فولکور کې کرکې څېړل شوې دي.

۱۱۰- د بېسوادۍ د مسلې حل په افغانستان کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال یاسیني پر ۱۳۵۷ل کال لیکلی دی. دا مونوګراف پنځه برخې لري، په هره برخه کې یې د سواد د ګټې او د بېسوادۍ د له منځه وړلو لارې چارې څه نا څه په ګوته شوې دي.

۱۱۱- د نوم صرف (نوم ګړپوهه):

نصرالله ناصر پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د نوم پر صرف باندې خبرې شوې دي او د نوم ډولونه هم په ګوته شوې دي.

۱۱۲- د شینوارو ولسي ادب:

تاج محمد پر ۱۳۵۷ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د شینوارو ولسوالۍ پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۱۳- د ګرشک د خلکو ګړنی ادب:

سخیداد هلمندي پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ګرشک د خلکو ولسي اصطلاحات څېړل شوي او بېلګې یې راوړل شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۴- ټولنيزه پراختيا:

فيض محمد فياض پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې ټولنيزه پراختيا له علمي نړۍ ليد او د هغه د مخالف فکر دواړو له مخې څېړل شوې ده.

۱۱۵- اجتماعي انقلابونه او ښوونې روزنې سره د هغو اړيکې:

سراج الدين پر ۱۳۵۷ل کال د رښا ګل رښا تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې پر ښوونه او روزنه باندې د ټولنيزو بدلونونو اغېزې څېړل شوې دي.

۱۱۶- د تره خېلو ګړدود:

مصطفی نژدې پر ۱۳۵۷ل کال د دوکتور مجاوراحمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی، چې د تره خېلو د ګړدود په باب معلومات په کې راغونډ شوي دي.

۱۱۷- د شوروي اتحاد د مطبوعاتو سيستم:

زلمي هېوادمل پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۱۷) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوروي اتحاد د مطبوعاتو، راډيو او ټلويزيون په باره کې په لنډيز سره معلومات راوړل شوي دي.

۱۱۸- د ممتاز کارگر اشعار:

نادرخان پر **۱۳۵۷**ل کال د دوکتور مجاور احمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د ممتاز کارگر ژوندليک او د شعرونو بېلگې راغلې دي.

۱۱۹- د حيات الله بشري اشعار:

نورمحمد پر **۱۳۵۷**ل د مجاور احمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د شاعر پېژندگلوي او د شعرونو بېلگې راغلې دي.

۱۲۰- د حصارک غلجايي د ولسوالۍ بشري جغرافيه:

زلمي داد پر **۱۳۵۷**ل کال د لطف الله ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د حصارک د ولسوالۍ پر ټولنيز ژوند، اداري تشکيلاتو، دود او دستور باندې رڼا اچول شوې ده.

۱۲۱- ښځه په پښتو منثورو ادبياتو کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرمحمد پاڅون پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ښځې د ټولنیز او طبقاتي ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۲- د شغني ژبې فولکور (ګړنی ادب):

دلبرشاه سرچشمه پر ۱۳۵۷ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف درې څپرکي لري، چې په هر څپرکي کې یې د شغنان د خلکو د ولسي ادب او ټولنیز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۳- د تګاو ولسوالۍ د خلکو ګړنی ادب:

محمد ابراهیم پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. نوموړي مونوګراف کې د تګاو ولسوالۍ جغرافیایي موقعیت، ټولنیزه او اقتصادي بڼه او پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۲۴- د حمید د شاه ګدا په مثنوي کې د قافیې د عیبونو مطالعه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خان اباد پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی. دې مونوګراف کې د حمید د یاد شوي اثر د قافیې نیمګړتیاوې په ګوته شوې دي.

۱۲۵- د غلام حسین پېژندګلوي او اشعار:

محمد عمر دایمزي پر ۱۳۵۷ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د غلام حسین ژوند لیک او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۶- په پکتیا کې ډله ییزه مفاهمه او د هغې وسایل:

عزیزخان عدلي پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف پنځه څپرکي لري او د پکتیا ولایت د مطبوعاتو په باب په کې معلومات راغونډ شوي دي.

۱۲۷- د سیداباد د ولسوالۍ انګېرنې او کرښې:

محمد اصف پر ۱۳۵۷ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سید اباد د ولسوالۍ لنډه پېژندنه او د هغې سیمې د کرښو او انګېرنو په باب معلومات راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۸- د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي څېړنه:

عبدالعزيز اکرمي پر ۱۳۵۷ل کال د محمد ظريف ظريفي تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې ليکلې دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي موقعيت او بشري او اقتصادي بنې په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۹- د ننګرهار ولايت د غني خېلو د ولسوالۍ اصطلاحات:

داود شاه خوشال پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، چې د غني خېلو د ولسوالۍ عاميانه اصطلاحات په کې راغلي دي.

۱۳۰- کيسې:

عاصم شرر پر ۱۳۵۷ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې څلور فولکوريکې کيسې راټولې شوې دي.

۱۳۱- د دولت تطبيقي شکل په افغانستان کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسافر لـه خوا پـر **۱۳۵۷**ل کـال د لطف الله ساپي تـر لارښـوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی شوی دی. په دغه مونـوګراف کې د دولت د تاسیس، منشـا ، ماهیت او بڼو پـه بـاب معلومات راټول شوي دي.

۱۳۲- د نجونو او هلکانو روابط د پوهنتون په ساحه کې:

عـالیې تنـویر پـر **۱۳۵۷**ل کـال د حبیب الله جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لانـدې پـه (**۴۱**) مخونـو کـې لیکلـی دی. پـه نومـوړي مونـوګراف کې د تحصیل پـه دوره کې د پوهنتـون پـه سـاحه کې د هلکانو او نجونو، یا ښځو او نارینه وو اړیکي تر بحث لاندې نیـول شوي دي.

۱۳۳- د محمـد عثمـان د اشـعارو مجموعـه او ژونـد پېښې:

نظـام الـدین پـر **۱۳۵۷**ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لاندې په (**۵۷**) مخونو کې لیکلی دی، چې د شاعر ژوندلیک او د شعرونو بېلګې په کې خوندي دي.

۱۳۴- بالابلوک د ولسوالۍ ګړنی ادب:

غـلام سـخي پـر **۱۳۵۸**ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لاندې په (**۲۸**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د یادې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې ولسوالۍ پر جغرافيايي موقعيت، ټولنيزو اړخونو او ځينو عاميانه اصطلاحاتو خبرې شوې دي.

۱۳۵- د وزيرستان د برملې پښتني دودونه:

الياس وزيري پر **۱۳۵۸**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د وزيرستان د برملې ځينې پښتني دودونه معرفي شوي دي.

۱۳۶- د تاريخي ماترياليزم د ځلورو مفاهيمو لنډه توضيح:

داود سرلوړي پر **۱۳۵۸**ل کال په (**۵۵**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ماترياليزم ځينې موضوعات څېړل شوي دي.

۱۳۷- د چک ولسوالۍ شفاهي ادبيات:

خرم دل پر **۱۳۵۸**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د وردګو د ولايت پېژندنه، د چک ولسوالۍ پېژندنه او همدارنګه د نوموړې ولسوالۍ د خلکو پر شفاهي ادبياتو خبرې شوې دي.

۱۳۸- د حميد په ديوان کې تلميح:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمت الله پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حمید مومند پر پېژندنې سربېره د هغه په شعرونو کې د تلمیح ادبي صنعت په ګوته شوی دی.

۱۳۹- د کارګرې طبقې نوی ډول ګوند:

مثل خان نثار پر ۱۳۵۸ل کال د توریالي (دایم) تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کارګرې طبقې ګوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۴۰- په سراج الاخبار کې د پښتو ادبیاتو ونډه:

حبیب الرحمن زلمي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سراج الاخبار لنډه تاریخچه او په دې جریده کې د پښتو لیکنو نیولیک راغلی دی.

۱۴۱- مېرمن حمیده او د هغې اشعار:

بریالي زهیر باجوړي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مېرمن حمیدې د نثر او نظم بېلګې راغلي دي.

۱۴۲- د ښځینه لنډیو غنایي غشقي برخه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ له خوا پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد عمجن تر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې ليکل شوی دی. په نومړي مونوګراف کې د ښځينه لنډيو عشقي برخه د الفبا په ترتيب (ښلتون، وصال، د يار خاطر، سپوږمۍ او د مينانو دنيا) په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۱۴۳- د الينګار ولسوالۍ د نيازيو د قوم کليوالي لوبې:

د صديق راشوجان له خوا پر **۱۳۵۸**ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې ليکل شوی، چې د نيازيو د قوم يو شمېر سيمه ييزې لوبې يې تشريح کړې دي.

۱۴۴- د شوروي اتحاد د ځينو معاصرو ليکوالو بيوګرافي:

شاه صنم پر **۱۳۵۸**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (**۵۲**) مخونو کې ليکلی دی. په ياد شوي مونوګراف کې د ((شوروي اتحاد) د څوارلسو ليکوالانو بيوګرافي راغلې ده.

۱۴۵- د کونړ ولايت د نرنګ علاقه دارۍ کليوالي ورزشي لوبې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلام حسين پر ۱۳۵۸ل كال د نورمحمد غمجن تر لاربنوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې ليکلى دى او د يادې شوې علاقه دارۍ ځينې ورزشي لوبې يې په کې راوړې دي.

۱۴۶- د خراسانيانو نهضت د عربو په مقابل کې:

ظابط الله پر ۱۳۵۸ل كال د پاينده محمد سرهنګ تر لاربنوونې لاندې په (۸۴) مخونو کې ليکلى دى، چې د عربو پر وړاندې د خراسانيانو د مبارزو څرګندونه په کې شوې ده.

۱۴۷- د نارينه وو له خوا ښځو ته غنايي لنډۍ:

وړانګې پر ۱۳۵۸ل كال د نورمحمد غمجن تر لاربنوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې ليکلى دى. په نوموړي مونوګراف کې د الفبا په ترتيب د نارينه وو له خوا ښځو ته غنايي لنډۍ راوړل شوې دي.

۱۴۸- وزيرستان وپېژنئ:

بخت مير وزيري پر ۱۳۵۸ل كال د جاج پښتون زوى تر لاربنوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې ليکلى دى، چې د وزيرستان جغرافيايي موقعيت، د هغه ځاى ژبه، کرنه او ځينې دودونه په کې بيان شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹- د ګیلان په ورځنیو خبرو اترو کې ځینې نادر لغتونه:

عبدالرزاق پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی، چې د ګیلان د سیمې ځینې نادر لغتونه په کې راغلې دي.

۱۵۰- پښتو ادبیات له ۱۴۵۰ څخه تر ۱۲۹۷ پورې:

آصف بهاند پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د یاد شوي عصر عمومي وضعې ته یوه کتنه، د پښتو د نثر او نظم ځانګړتیاوې، د صنعتي انقلاب اغېزې او د ځینو لیکوالو د نظم او نثر بېلګې راوړل شوي دي.

۱۵۱- د خوشال خان سیاسي موضع:

محمد اسمعیل پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د خوشال خان ژوند لیک، د بند دوره، د ځوانۍ دوره، مبارزې، د بند علتونه، له مغلو سره جنګ او د خوشال سیاسي او ټولنیز موقف بیان شوي دي.

۱۵۲- د شیګل په شینوارو کې د ځمکې د وېش سیستم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرزمین پر ۱۳۵۸ل کال د حکیم تڼیوال تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړ ولایت د شیګل د سیمې جغرافیایي موقعیت تاریخچه او د ځمکو د وېش سیستم څېړل شوی دی.

۱۵۳- پښتو ادبیاتو ته د ثور انقلاب په رڼا کې یوه کتنه:

خالق رشید پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۴۴) مخونه لري. دا مونوګراف دوه برخې لري چې له لرغونې دورې څخه تر ۱۳۵۷ل کال او بیا له ۱۳۵۷ څخه تر ۱۳۵۸ کاله پورې پښتو ادبیاتو ته په کې کتنه شوې ده.

۱۵۴- د ورګون د ولسوالۍ سیمه ییزه جغرافیه:

حفیظ الله وزیر پر ۱۳۵۸ل کال د محمد ظریف تڼیوال تر لارښوونې لاندې په (۷۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ورګون بشري، فزیکي او اقتصادي بڼې بیان شوي دي.

۱۵۵- د خلق په جریده کې د علمي مضامینو فهرست:

مکمل پر ۱۳۵۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په یاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې جريده کې د علمي ليکنو عنوان، لنډيز او د ليکوال نوم راوړل شوي دي.

۱۵۶- د تعليمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاريخي سير ته يوه کتنه:

ګل محمد پر **۱۳۵۹**ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د تعليمي نصاب په باب خبرې شوي او هم د ځينو ليکوالو د تعليمي نصاب کتابونه معرفي شوي دي.

۱۵۷- د پښتو په شفاهي ادبياتو کې د حماسي لنډيو يوه برخه:

د وړمې يوسفي له خوا پر **۱۳۵۹**ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو ليکل شوی دی، چې په کې يو شمېر حماسي لنډۍ او د هغو د ځينو لغتونو مانا راوړل شوې دي.

۱۵۸- د پښتنې ښځې تصوير په لنډيو کې:

زرغونې عزيز وردګ پر **۱۳۵۹**ل کال په (**۵۸**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لنډۍ راوړل شوي چې د ښځو د ژوند څېره په کې ځلېږي.

۱۵۹- د پښتنو ښځو مبارزې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الینیس قیوم پر ۱۳۵۹ل کال په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د افغانستان د ښځو ټولنیز موقف، په ملي مبارزو کې د هغوی ونډه او بیا د (۱۳) مبارزو ښځو معرفي د دوی فکري او ادبي کارونه او د هغوی د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۰- پښتنې شاعرانې:

حبیبي پر ۱۳۵۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۷) تنه پښتنې شاعرانې معرفي شوې دي.

۱۲۱- په کندهار کې پښتني دودونه:

د زینب فروغ لـه خوا پر ۱۳۵۹ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکلی شوی دی، چې د کندهار ولایت ځینې پښتني دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱۲۲- د فراه د سمیې پښتني دودونه:

پر ۱۳۵۹ل کال د عبدالرزاق له خوا په (۳۵) مخونو کې لیکل شوی دی، چې دفراه ولایت ځینې دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱۲۳- د خوشال په غزلیاتو کې ښکلا:

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلام مصطفی نږدي پر ۱۳۵۹ل کال د ډاکتر زېور الدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۸) مخونو کې لیکلی دی، چې د خوشال په شعرونو کې حسن، مینه، عشق، هنر او اقتصادي موقف په کې څېړل شوی دی.

۱۲۴- د دولت لواڼي په دېوان کې د نومونو برخه:

محمدصابر حقمل پر ۱۳۶۰ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لواڼي په دېوان کې د راغلیو نومونو لکه د مېړیو، ګلانو او مرغانو یادونه شوې ده.

۱۲۵- سترګې:

فاطمې اسد حسیني پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۴۶) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لنډۍ د الفبا په حساب راوړل شوي، چې سترګې په کې یادې شوې دي.

۱۲۶- د خوست په خبرو اترو کې نادر لغات:

ګلاب خان پر ۱۳۶۰ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځنيو خبرو کې د خوست ځينې نادر لغات په ګوته شوي او بيا تشريح شوي دي.

۱۲۷- يو لړ هغه لنډۍ چې د ښځو له لوري په محروميت کې ويل شوي:

هما اختري پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلی دی او هغو لنډيو ته په کې اشاره شوې، چې د ژوند د ځينو برخو د محروميت په نتيجه کې د ښځو له خوا ويل شوي دي.

۱۲۸- د کونړ ولايت په باره کې عمومي معلومات:

محمد قدير پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ ولايت جغرافيايي موقعيت، د خلکو پېژندنه، تاريخي سوابق، زراعت، کرنې، اداري تشکيلات او ټولنيزو دودونو په باب ځينې معلومات راغلي دي.

۱۲۹- د کرکو او کږو د پيدا ايښت عوامل او ډولونه:

نواز پر ۱۳۶۰ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کرکو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړنو په باب ځینې معلومات راغلي دي، لکه: له یو چا څخه کرکه، له ناروغۍ څخه کرکه او داسې نورې بېلګې.

۱۷۰- فولکوري طب:

حضرت ګل احساس پر ۱۳۶۰ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري طب په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۱- د مقر د ګیلان علاقه دارۍ د واده دودونه:

محمد عمر ګیلاني مقري پر ۱۳۶۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکلی دی او د یادې شوې سیمې د واده دودونه په کې بیان شوي دي.

۱۷۲- په پښتو لنډیو کې شونډې، خوله، خالونه او مخ:

نظیفې پر ۱۳۶۱ل کال د بایزید اڅک تر لارښوونې لاندې په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی او هغه لنډۍ په کې راغلي دي، چې یاد شوي موضوعګانې په کې یادې شوې دي.

۱۷۳- د محمد جان فنا ادبي ټوټې:

کاملې پښېمان پر ۱۳۶۱ل کال د لطیف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د محمد جان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا ژوند لیک د هغه اثار او تالیفاتو پېژندنه او د هغه یو لړ ادبي توتې راغلي دي.

۱۷۴- د لوګر دودونه:

آصفي احمدزی پر ۱۳۶۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لوګر جغرافیایي موقعیت او د هغه ځای ځینې پښتني دودونه بیان شوي دي.

۱۷۵- د کونړونو ولسي شاعران:

سید محی الدین پر ۱۳۶۲ل کال د زهورالدین زهور تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ د سیمې یو شمېر ولسي شاعران او د هغوی د ځینو شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۷۶- د کلیوالو پر ورځني ژوند د فولکور اغېزه:

غوټۍ خاوري پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۱۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کلیوالو د مېرانې، اتلولۍ، زړورتیا او ټولنیز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۷۷- په فولکور کې د کیسې ماهیت او وظیفه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرغونې احمدزی پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اتلانو د کیسو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۸- خوشال خان د پخوانیو او اوسنیو شاعرانو په نظر کې:

خدایداد پر ۱۳۶۳ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۵۳) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې لومړی د خوشال د ملي مبارزو په باب یو لړ معلومات راغلي او بیا د خوشال په باب د پخوانیو او اوسنیو شاعرانو نظرونه راوړل شوي دي.

۱۷۹- د دولت لوانی په دیوان کې قافیوي نیمګړتیاوې:

عزیزالله پاک جبارخېل پر ۱۳۶۳ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لوانی د دیوان ځینو قافیوي نیمګړتیاوو ته نغوته شوې ده.

۱۸۰- په اندړو کې د واده دودونه:

مهتاب الدین وحدت پر ۱۳۶۴ل کال د پوهنیار جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د غزني ولايت د اندړو ولسوالۍ د واده دودونه تشريح شوي دي.

۱۸۱- کلمه داره روپۍ:

عزيزې شېرزاد پر ۱۳۶۴ل کال د دوکتور زبورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې کلمه داره روپۍ (ډرامې) خبرې شوي.

۱۸۲- د خوشال په ديوان کې د ځينو ځايونو نومونه:

ذکريا پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۹) مخونو کې ليکلی دی. په دې مونوګراف کې د خوشال په غزلونو، رباعياتو او قصايدو کې د مهمو ځايونو نومونه په ګوته شوي دي.

۱۸۳- د روښاني نهضت ببل ببل اړخونه:

محمدرسول باوري پر ۱۳۶۴ل کال د استاد ضمير ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د بايزيد روښان ژوند ليک، مبارزې، اثار، مذهبي عرفاني اړخ او ملي فکر بيان شوي دي.

۱۸۴- د خوشال خان ژوند ليک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد قدوس پر ۱۳۶۴ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال د کوچنیوالي دوره، د ژوند ځینې پېښې او د کورنۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۸۵- د خوشال خان په اشعارو کې د ازادۍ انعکاس او د ازادۍ له اوسني مفهوم سره د هغه پرتله:

حکیم محمد خاورین پر ۱۳۶۴ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال خان په شعرونو کې د ازادۍ موضوع څېړل شوې ده او د هغه یو شمېر حماسي شعرونه هم راوړل شوي دي.

۱۸۶- د تاریخ په پوړیو کې د پښتو هنري ادبیاتو ته یوه کتنه:

دادمحمد راسا پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د لرغونې دورې د ادبیاتو او شاعرانو او همدارنګه د معاصرې دورې د ادبیاتو او شاعرانو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۸۷- د سید جمال الدین افغان ژوند او مبارزې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ۱۳۲۴ل کال محمد عارف طاهر د محمد صابر خویشکي تر
لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف
کې د سید جمال الدین افغان د ژوند او مبارزو په باب یو لړ
معلومات راغلي دي.

۱۸۸- د لرغوني مصر، یونان او روم په افسانو کې د خلقت مفکوره:

محمد قاسم هیله من پر ۱۳۲۴ل کال د جاج پښتون زوی تر
لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه
مونوګراف کې د لرغوني مصر تاریخچه او په افسانو کې د ارباب
الانواعو خلقت څېړل شوی دی.

۱۸۹- په پښتو معاصرو ادبیاتو کې ځینې ریالستیکي موضوعات:

د شمس الله مجمر له خوا پر ۱۳۲۴ل کال د محمد صابر خویشکي
تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی شوی دی. په دغه
مونوګراف کې د ریالیزم په هکله، د ریالستیکي هنر او د رنساس د
دورې د ریالیزم په باب معلومات لیکل شوي دي، دغه راز د استاد
الفت، اجمل خټک او سلیمان لایق په اثارو کې ځینې ریالستیکي
افکار څېړل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۰- په پښتو ادب کې د مولوي صالح محمد ونډه:

اسدالله کاروان پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مولوي صالح محمد ژوند لیک او اثارو په باب معلومات راغلي دي.

۱۹۱- دلعل ګل شاعر پېژندنه:

محمدنذیر بري پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د **لعل ګل** د کورني ژوند او د شعر د ویلو د عواملو په باب **معلومات** راغلي دي او هم د شاعر د شعرونو بېلګې په کې راوړل شوي دي.

۱۹۲- د حمید په دیوان کې بدیع صنایع:

حضرت یوسف افتخار پر **۱۳۶۴**ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (**۴۲**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حمید په دیوان کې بدیع صنایع په ترتیب سره ښوول شوي دي.

۱۹۳- پښتو منظومې کیسې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالغني اقبال پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې (۹) منظومې او مشهورې فولکورې کیسې لیکل شوي دي.

۱۹۴- په پښتو منظوم ادب کې د نظم شکلي ډولونه:

سید کریم ملگري پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې ځینې شعري فورمونه لکه: مربع، رباعي، مثنوي، قصیده، مخمس او داسې نور تشریح شوي دي.

۱۹۵- چاربیته او د هغې ډولونه:

عاشق الله فریاد پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د چاربیتو پر فورم باندې رڼا اچول شوې ده او هم د چاربیتو بېلگې راوړل شوي دي.

۱۹۶- د لنډۍ داستان پیدا ینبت:

نفیسې طوطاخېل پر ۱۳۶۴ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د لنډې کیسې ځانگړنې او پړاوونه بیان شوي دي او اوسنۍ لنډې کیسې ته په کې هم کتنه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۷- د اديپوس افسانه او پر هغې يوه انتقادي تبصره:

ګل غوټۍ نايب خېل پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې ليکلې دی، په دغه مونوګراف کې د يونان لنډه تاريخچه او د اديپوس پاچا د کيسې مضمون ليکل شوی دی.

۱۹۸- په ولسي ادب کې د جمعه ګل د اشعارو دريځ:

د احمدشاه ويښ له خوا پر ۱۳۶۴ل کال د زهورالدين زهور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د شاعر پېژندګلوي، د هغه چاپېريال، د هغه په شعر کې انځورونه بيان او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۹۹- په پښتو ادبياتو کې د ناول پيدا ايښت:

شريفې احمدزۍ کوچۍ پر ۱۳۶۴ل کال د زهورالدين زهور تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ناول ډولونه، ځانګړنې او په پښتو ادب کې د ناول په باب خبرې شوي دي.

۲۰۰- پښتو د امير شېرعلي خان په دوره کې:

مامور مموزي پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې پښتو ژبه د امير شېرعلي خان په دوره کې د پوځي او رسمي ژبې په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړل شوې ده او د هغه وخت سياسي او اقتصادي اوضاع هم تر څېړنې لاندې نيول شوې ده.

۲۰۱- يوسفزي د خوشال بابا په نظر:

عبدالغني بشردوست پر **۱۳۶۴**ل کال د محمد صابر خويشکي تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې ليکلى دى. په نوموړې مونوګراف کې د خوشال د ژوند حالات، د سوات يوسفزي او د هغوى ژوند او د خوشال او يوسفزيو ترمنځ مناسبات څېړل شوي دي.

۲۰۲- د پرامېته داستان ته يوه انتقادي کتنه:

جانانې ځائې پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوى تر لارښوونې لاندې په (**۵۵**) مخونو کې ليکلى دى او د پرومېتې پر داستان يې يوه انتقادي تبصره کړې ده.

۲۰۳- مومن خان او شيرينو:

هنګامې ظاهر پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوى تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې ليکلى دى. په دغه مونوګراف کې د داستان اصلي متن، د لغتونو څېړنه، د ځايونو نومونه او د فولکوري عباراتو څېړنه راغلې ده.

۲۰۴- نمرو او تاج محمد:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماه جبيني لمر پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د دغه منظوم داستان د نظم د برخې وزن و قافيه، د لغتونو څېړنه، د ځايونو نومونه، د شعر ساده ګي او د داستان د موضوع څېړنه راغلې ده.

۲۰۵- د قصيدې وده او پيدا ينښت:

محبوبې پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (۴۳) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د قصيدې تعريف او د غوريانو روښانيانو او خوشال په دوره کې د قصيدې په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۰۶- د الفت په نثر کې د لنډې کيسې ببلګې:

نفس ګل شريفي پر ۱۳۶۴ل کال د محمد صابر خويشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د الفت ژوند ليک، د الفت په نثر کې دلنډو کيسو ځانګړتياوو او د نثر ببلګې راوړل شوي دي.

۲۰۷- اويرجل د اينيا د تحليل او د روم تشکل:

د راحلې احمدي وردګ له خوا د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۶۴ل کال ليکل شوی، چې (۳۱) مخونه لري. په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د ټرای او سپارتا ترمنځ د لس کلن جنګ علتونه بیان شوي دي.

۲۰۸- په فولکور مجله کې د پښتني فولکور انعکاس:

زرلښتې اوریاخېلې پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنمل بایزید اخک تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې هغو لیکنو ته اشاره شوې، چې د پښتني فولکور په باب په فولکور مجله کې خپرې شوې دي.

۲۰۹- په سراج الاخبار کې د پښتو شعر:

محمد شاه پور احمدزي پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۷۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې په سراج الاخبار کې د پښتو شعر د خپرېدو او څومره والي په باب معلومات راغلي دي.

۲۱۰- د کندهار مجلې فهرست د تاسیس له وخته تر ۱۳۵۲ل کال پورې:

سردار محمد راستمل پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار مجلې نیولیک راغلی (د لیکوال نوم او د لیکنې سرلیک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۱- د روښان د مبارزې تصوفي اړخ:

نسیمې فقیر پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنمل محمدصابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. دا مونوګراف دوه څپرکي لري، په لومړي څپرکي کې یې د روښان پېژندنه او په دویم کې یې د روښاني تصوف د اتو مرحلو په باب خبرې شوې دي.

۲۱۲- د بي بي نېکبختې مموزۍ ژوند او ادب:

صاحب ګل مموزي پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د بي بي نېکبختې پر ژوند لیک سربېره د هغې پر ادبي ژوند هم رڼا اچول شوې ده.

۲۱۳- د ګیلګه مېش حماسه او د هغې څېړنه:

مصري خان کلیوال پر **۱۳۶۵**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګیلګه مېش د حماسې پیدا ایښت او مضمون شامل دی.

۲۱۴- د چغه سرای نرخونه او دودونه:

مرسلین روغوال پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د چغه سرای د پېژندګلوۍ او دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۲۱۵- د کوهدامن د داودزو اجتماعي، تاریخي او ادبي فعالیت:

وجیهې داودزۍ پر ۱۳۶۵ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سیمې د داودزیو ټولنیز، تاریخي او ادبي فعالیتونه یاد شوي دي.

۲۱۶- د مستورې شال شاعري:

سید محقق پر ۱۳۶۵ل کال د پوهندوی ډاکترې زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتنې شاعرې (مستورې شال) پر ادبي ژوند رڼا اچول شوې ده.

۲۱۷- د خوشال په کلیاتو کې ادبي صنایع:

فهیمې هاشمي پر ۱۳۶۵ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال ژوند لیک، اثار او د هغه په کلیاتو کې ادبي صنایع په ګوته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۸- د ماشوم ادبيات:

سدو ټکني پر **۱۳۶۵**ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې ليکلی دی. د ماشومانو د ادبياتو په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۱۹- پر نظم باندې ختيځې کيسې او اسطورې:

مياجان مشفق پر **۱۳۶۵**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۲) افسانوي کيسې راغلې دي.

۲۲۰- د پښتو ژبې باقاعده او بې قاعده مصدرونه:

نورس امرخېل پر **۱۳۶۵**ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو باقاعدې او بې قاعدې مصدرونو ته ګوته نيول شوې ده.

۲۲۱- د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغاتو مجموعه چې مصدر يې په (يدل) ختمېږي:

زرغونې برېښ پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغتونو تشريح راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۲- د بهايي جان په اشعارو کې ادبي صنايع:
محمد داود ساپي پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (**۴۸**) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د بهايي جان پر ژوند ليک سربېره د هغه په شعرونو کې ادبي صنايع هم ښوول شوي دي.

۲۲۳- په معاصرو هنري پښتو ادبياتو کې د ويښ ځلميانو د خپرونو او اثارو تحليل:
زرغونې درانۍ پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (**۴۲**) مخونو کې ليکلی دی. نوموړي مونوګراف کې د ويښ ځلميانو له جملې څخه د بېنوا د اثارو تحليل او په دويمه برخه کې د ګل پاچا الفت د اثارو تحليل راغلی دی.

۲۲۴- د ماه رخې ناول ته لنډه انتقادي کتنه:
پروين منګل پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (**۵۴**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سيدراحت زاخېلي د (ماه رخې ناول) ته يوه انتقادي کتنه شوې ده.

۲۲۵- د ننګرهار د مجلې فهرست:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه ولي پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (**۵۰**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ننګرهار مجلې د لیکنو فهرست (د لیکوال نوم او د لیکنې سرلیک) برابر شوی دی.

۲۲۶- د رحمان بابا په دیوان کې ادبي صنایع:

بي بي حیا خلازۍ پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (**۴۷**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د رحمان بابا پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه په دیوان کې ادبي صنایع هم په ګوته شوي دي.

۲۲۷- په معاصر پښتو شعر کې ملي او مترقي افکار:

محمد حکیم تڼیوال پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف درې څپرکي لري، چې د پښتو د معاصرو ادبیاتو په ځانګړي ډول د شعر د فکري خوا (مترقي افکارو) په باب په کې خبرې شوي دي.

۲۲۸- په پښتو لنډیو کې تاریخي پېښې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد قسیم پر ۱۳۲۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی، چې په لنډیو کې تاریخي پېښې په کې څېړل شوې دي.

۲۲۹- په پښتو ادب کې ټوکې ټکالې:

میراجان غروال پر ۱۳۲۲ل کال د پوهنوال زهورالدین زهور تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ژبې یو شمېر ټوکې او عامیانه اصطلاحات راغلي دي.

۲۳۰- د سراجي دورې پښتو منظوم ادبیات:

محمد علي قریشي پر ۱۳۲۲ل کال د پوهنوال زهورالدین زهور تر لارښوونې لاندې په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ادبیاتو د نظم او شعر پر برخې یو څه خبرې شوې او بیا په یاد شوې دوره کې ځینې پښتو نظمونه راوړل شوي دي.

۲۳۱- پښتانه په بلخ کې:

عبدالقیوم پر ۱۳۲۲ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې لیکی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري او د بلخ د پښتنو په باب معلومات په کې خوندي شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۲- په پښتو ادبیاتو کې سفرنامه:
حیات الله صبور پر **۱۳۶۲**ل کال د پوهنوال زېور الدین زېور تر لارښوونې لاندې په (**۴۹**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې یونلیکونو (سفرنامو) په باب معلومات راغلي دي.

۲۳۳- په بره او کوزه پښتونخوا کې ادبي تاریخ لیکنه:
غلام نبي فراهي پر **۱۳۶۲**ل کال د پوهنوال زېور الدین زېور تر لارښوونې لاندې په (**۴۲**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یادې شوې موضوع په باب یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۳۴- شعر او شاعري د لرغوني یونان د پوهانو له نظره:
غلام مصطفی رحیمي شلګري پر **۱۳۶۲**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (**۹۲**) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري، چې د موضوع په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۳۵- مهمې فولکوري شپې او ورځې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکتر خان پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري روایاتو له مخې مهمې شپې او ورځې په ګوته شوې دي.

۲۳۶- د منګلو د پښتونولۍ نرخ:

ګلات منګل پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د منګلو د قوم د پښتونولۍ، دود او دستور په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۳۷- په پښتو ژبه کې د باقاعده او بې قاعده مصدرونو ډېټا:

شیرین شاه پر ۱۳۶۲ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی.

۲۳۸- د ګودر په باره کې لنډۍ:

محمد اسحق پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د الفبا په ترتیب هغه لنډۍ راټولې شوي چې د (ګودر) په باب ویل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۹- لازمـــي افعـــال او د هغـــوی مورفولـــوژيکي خصوصيات:

ګل غوټۍ پر ۱۳۶۷ل کال د زرغونې زيور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فعلي کټګورۍ او لازمي فعلونو په باب معلومات راغونډ شوي دي.

۲۴۰- د افغانستان د ليکوالو انجمن له تاسيس (۱۳۵۹-۱۳۶۶) کلونو پورې د پښتو چاپ شويو اثارو فهرست:

تاج محمد ياري پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۹) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د هغو پښتو کتابونو يادونه شوې، چې په ياد شوي زماني واټن کې د ليکوالو ټولنې خپاره کړي دي.

۲۴۱- د ملګرو ملتو منشور او زموږ ملي روغه جوړه:

ميرزا محمد توتاخېل پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ياد شويو موضوعګانو فکري نږدېوالی تر بحث لاندې نيول شوی دی.

يادښت: پر ۱۳۷۰ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې په امريت کې يو زيات شمېر پښتو مونوګرافونه خوندي وو، په دې لړ کې يو شمېر داسې مونوګرافونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم وو ، چې د کابل پوهنتون په مرکزي کتابتون کې یې کاپي نه وي، ددې خبرې یوه وجه شاید دا وي، چې مرکزي کتابتون ته یې کاپي نه وي استول شوې او یا هم د کتابتون د کارکوونکو د تخنیکي ستونزو او ځینو نورو لاملونو له امله د دغو مونوګرافونو نقل د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې نه وي خوندي شوی. په هر حال دلته به د کال په ترتیب د دغو مونوګرافونو یادونه هم وکړو. د پېژندنې لپاره (د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې د هغو د کتلاک نومره هم ثبت شوې وه خو څرنګه چې د مرکزي کتابتون اکثره خطي نسخې چور او یا سیزل شوي چې دې کې پښتو مونوګرافونه هم شامل وو ، نو ځکه د کتلاک نومره یې رانه وړل شوه ، اوس ددې مونوګراف یو شمېر د زیاتو سیلاوونو او ناتارونو له بلاوو سره سره په پښتو څانګه کې خوندي پاتې دي او ځینې یې کېدی شي د هغو له خپلو لیکوالو سره هم خوندي وي.

۲۴۲- غرځستان:

بسم الله ځیرمن پر **۱۳۳۹**ل کال لیکلی، چې (**۵۹**) مخونه لري او د یاد شوې سیمې سیاسي، ټولنیز او اقتصادي حالات په کې څېړل شوي دي.

۲۴۳- د خوشال خان ادبي لار:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزيزالله پښتونمل پر ۱۳۳۹ل کال، په (۱۲۷) مخونو کې ليکلی او د خوشال د ادبي ژوند په باب په کې معلومات ورکړل شوي دي.

۲۴۴- د غرب او سنی تمدن:

نوراحمد پر ۱۳۳۹ل کال په (۴۰) مخونو کې ليکلی، چې د غرب د تمدن په باب يې يو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲۴۵- د افغانستان د لمر ختيځو او مرکزي برخو کوچيان:

محمد عزيز کاکړ پر ۱۳۴۰ل کال په (۱۷۵) مخونو کې ليکلی او د ياد شوې موضوع په هکله په کې يو لړ معلومات ورکړل شوي دي.

۲۴۶- د لغمان محلي شاعران:

عبدالرشيد پر ۱۳۴۱ل کال ليکلی، (۱۰۵) مخه لري او د لغمان د ځينو محلي شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلګې په کې راوړل شوي دي.

۲۴۷- ابداليان:

امين الله پر ۱۳۴۱ل کال په (۵۹) مخونو کې ليکلی او د پښتنو د يوه نامتو ټبر (ابداليانو) په باب معلومات په کې راټول کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۸- د ښځې تاريخي او محيطي موقف:
صفورا پر ۱۳۴۱ل کال په (۲۴) مخونو کې ليکلی او د تاريخ په اوږدو کې او بيا تر نوي عصره پورې په ټولنه کې د ښځې پر ژوند او دريځ خبرې شوي دي.

۲۴۹- د پکتيا ولايت يو لړ ملي او اجتماعي دودونه:
پر ۱۳۴۳ل کال محمد رحيم شملزي په (۷۰) مخونو کې ليکلی او د ياد شوي ولايت يو لړ ملي او ټولنيز دودونه په کې بيان شوي دي.

۲۵۰- د پښتو اصطلاحات:
حبيب الله حاج پښتو زوی پر ۱۳۴۳ل کال په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی او د پښتو ژبې ځينې اصطلاحات يې په کې راټول کړي دي.

۲۵۱- د نباتاتو او مرغانو په باب تحقيق:
محمد اسمعيل پر ۱۳۴۵ل کال په (۳۵) مخونو کې ليکلی او د ياد شوې موضوع په باب په کې يو لړ معلومات راغونډ شوي دي.

۲۵۲- د هلمند ولايت د مارجي د ناقلو حوزه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایاب پر ۱۳۴۸ل کال د استاد احمدي تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی او د یاد شوې موضوع په باب په کې یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۵۳- د پښتو پخوانیو ګرامرونو ته یوه کتنه:

جانباز پر ۱۳۴۸ل کال په (۵۹) مخونو کې لیکلی او د پښتو د ځینو پخوانیو ګرامرونو پر معرفۍ سربېره یې پر هغوی یو لړ خبرې کړې دي.

۲۵۴- د لوګر ولایت د فیض اخوندزاده سوانح او اشعار:

شاه الله احمدزي پر ۱۳۴۹ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شخص پر ژوند لیک سربېره یې د شعرونو بېلګې هم راوړې دي.

۲۵۵- د سپرې ولسوالۍ دودونه:

عبدالودود پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې په (۱۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د سپرې ولسوالۍ موقعیت، دکلیو نومونه او د همغه ځای د ځینو پښتني دودونو په باب معلومات لیکل شوي دي.

۲۵۶- د کندهار سیاسي او اجتماعي اوضاع:

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیات الله رفیقي پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار تاریخي اهمیت، د هغه ټولنیزه وضع، اقتصادي اوضاع او جغرافیایي حالت څېړل شوي دي.

۲۵۷- ولسي ادب:

محمد صابر خویشکي پر ۱۳۵۱ل کال د مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې پښتو لنډۍ، ناول او د ولسي ادب ځینې نور ډولونه بیان شوي دي.

۲۵۸- د باجوړ متلونه:

پذیرګل سالارزي پر ۱۳۵۱ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی او د الفبا په حساب یو شمېر هغه متلونه په کې راټول شوي، چې د باجوړ د خلکو په خبرو اترو کې کارول کېږي.

۲۵۹- ژوند او هنر:

محمد جان ګیاني پر ۱۳۵۲ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هنر او ادبیاتو ارزوني، شعر او هنر، فن او ژوند او د خلکو او هنر په باب یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۷۰- په لغمان کې لاسي صنایع او د هغو اقتصادي ارزښت:

عبدالظاهر نوري پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۲) مخونو کې لیکلی او د لغمان ولایت د جغرافیایي موقعیت او لاسي صنایعو په باب په کې معلومات ځای کړای شوي دي.

۲۷۱- په افغانستان کې د ښځو د عصري تربیې تاریخ:

فاطمې ساپی پر ۱۳۵۳ل کال د مجاور احمدزیار تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی او په افغانستان کې یې د ښځو د عصري تربیې او تعلیم په باب رڼا اچولې ده.

۲۷۲- د راډیو افغانستان د پروګرامونو شکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

شامحمود زیارمل پر ۱۳۵۳ل کال په (۳۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د ۱۳۵۲ل کال او تر هغه وړاندې د راډیو پروګرامونه معرفي شوي او هم د دغو پروګرامونو پر مطالبو خبرې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۳- د کیسو په باره کې:

پر **۱۳۵۳**ل کال د محمود ساپي له خوا د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۷**) مخونو کې لیکل شوی. په دغه مونوګراف کې د کیسې تعریف، مرام او بیا په بېلابېلو سیمو کې د کیسو ویل څېړل شوي او هم یې د ویلو طرز بیان شوی دی.

۲۲۴- د ننګرهار ولایت د برېنې د سیمې فولکور:

سیمین پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی او د یادې شوې سیمې پښتني دودونه لکه: واده، کوژده او ځینې نور دودونه بیان شوي دي.

۲۲۵- د زین الله لنډه پېژندګلوي او اشعار یې:

عزیزالله پر **۱۳۵۲**ل کال د مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شاعر پر ژوند لیک سربېره یې د هغه پر اشعارو خبرې کړې او د شعرونو بېلګې یې ورته راوړې دي.

۲۲۶- د لال پورې څو وګړني شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبر برم پر ۱۳۵۲ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۷۰) مخونو کې لیکلی او د لال پورې څلور تنه ولسي شاعران په کې معرفي شوي او د شعرونو بېلګې يې راوړل شوې دي.

۲۲۷- د تعلیمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاریخچې ته یوه لنډه کتنه او د هغو د لیکوالانو پېژندګلوي:

ګل محمد شینزي پر ۱۳۵۹ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د تعلیمي نصاب میتود، د پښتو ادبیاتو د لیکوالو پېژندګلوي او د ځینې درسي کتابونو پر میتود رڼا اچول شوې ده.

۲۲۸- د خوشال په اشعارو کې مېړانه:

الله نظر پر ۱۳۲۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه مبارزې او هم خوشال د نورو له نظره څېړل شوی او بیا یې د کلام بېلګې راوړل شوې دي.

۲۲۹- ادبي کره کتنه او ګټې یې:

شاه محمود زرمتي پر ۱۳۲۳ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۶) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د پوهانو له نظره کره کتنه څېړل شوې، د کره کتنې تعریف وړاندې شوی او هم د کره کتنې ډولونه په ګوته شوي دي.

۲۷۰- د حضرت یوسف علیه السلا قیصه:

شریفې یونس وردګ پر ۱۳۶۴ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی. په نوموړي مونوګراف کې لومړی د اتلانو او پیریانو کیسې او بیا د حضرت یوسف علیه السلام د کیسې بیان شوی دی.

۲۷۱- د خوشال په اشعارو کې د غیر لفظي مفاهموي خپلونو انعکاس:

زرغونې حلیمې پر ۱۳۶۲ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سر، وچولي، وروځو، سترګو، شونډو او داسې غړو په واسطه د غیر لفظي مفاهمې ډولونه ښوول شوي دي.

۲۷۲- په پښتو معاصرو ادبیاتو کې د (منان ملګري) ادبي او هنري دریځ:

عبدالشکور قیومي د زبورالدین زبور تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۶۷ل کال په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د پښتو په اوسنيو ادبياتو کې د منان ملګري پر ادبي څېړې او مقام خبرې شوې دي.

۲۷۳- په پښتو لنډيو کې د مسافر څېره:

ميرزامحمد ګړندي پر ۱۳۶۷ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لنډيو محتوا، وېش او بېلګې راغلې دي او بيا په پښتو لنډيو کې د مسافر څېرې ته ګوته نيول شوې ده.

۲۷۴- د ماه رخې ناول او ټولنيز ارزښتونه:

زرغونې شهیٖ پر ۱۳۶۷ل کال د خالق رشيد تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخېلي پېژندګلوي او د هغه د اثارو د پېژندنې په باب معلومات راغلي دي او بيا د ماه رخې ناول اړتيا، ټولنيز او هنري ارزښت او د ناول ټولنيز پيغام بيان شوی دی.

۲۷۵- پښتو ترانې:

حبيبې پر ۱۳۶۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو ژبې يو شمېر ترانې راټولې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۶- په پښتو لنډيو کې د (جانان) څېړه:

راحلې بابکرخېل پر ۱۳۲۷ل کال د محمد صابر خويشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلې او هغه پښتو لنډۍ په کې راوړل شوې، چې د (جانان) ياد په کې راغلی دی.

۲۷۷- د پښتني پېغلو او مېرمنو ادبي او ژبنۍ هلې ځلې:

صالحې سروري پر ۱۳۲۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلې دی. په نوموړي مونوګراف کې د ځينو هغو پښتنو پېغلو او مېرمنو پېژندګلوي راغلې، چې د پښتو ژبې او ادب په پراختيا او بډاينه کې يې برخه اخيستې ده.

۲۷۸- د ويښتيايي پېر سياسي، ملي جريدو پښتو برخې ته يوه کتنه:

محمد حسن مطع پر ۱۳۲۷ل کال د خالق رشيد تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې ليکلی. په دغه مونوګراف کې د ويښتيايي پېر د جريدو پر پښتو برخې يو لړ خبرې شوې دي.

۲۷۹- د ازاد افغانستان پښتو برخه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیرمحمد شېرزي پر ۱۳۲۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی.

۲۸۰- د انګرېزي استعمار پر ضد د پښتنو د لیکني او ګړني ادب ونډه:

نورمحمد پر ۱۳۲۸ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د انګرېزانو راتګ، د انګرېزانو پر وړاندې د خلکو کرکه او پر هغه وخت د پښتو ادب پر څرنګوالي رڼا اچول شوې ده.

۲۸۱- د لرغوني یونان او روم نامتو پوهان او لیکوالان:

عاطفې حرکت پر ۱۳۲۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی او د یونان او روم (۲۹) نامتو پوهان او لیکوالان په کې معرفي شوي او د هغوی پر ځینو اثارو خبرې شوې دي.

۲۸۲- د خوشال په کلیاتو کې تلمیحات:

نسیمې ارغندیوال پر ۱۳۲۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی او د خوشال په کلیاتو کې د تلمیح ادبي صنایع په ګوته شوې دي.

۲۸۳- په فولکوریک ولسي ادب کې د پښتنو د واده دود او دستور:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمرګل پر ۱۳۲۸ل کال د جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په پښتو ادبیاتو کې د فولکور اهمیت په باب خبرې شوي او ځینې پښتنې دودونه بیان شوي دي.

۲۸۴- د شپون تحقیقي او نوښتي اثار:

نفیسې هاشمي پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۴۹) مخونو کې لیکلی او د سعدالدین شپون پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه پر ادبي اثارو یې هم رڼا اچول شوې ده.

۲۸۵- د ادب مجلې پښتو برخه:

اصفې اندړې پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی او د ادب مجلې د پښتو برخې نیولیک یې په کې ترتیب کړی دی.

۲۸۶- د پټې خزانې د تاریخي متونو بېلګې: منثور، منظوم متن:

د اسې رحماني له خوا پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پټې خزانې د تاریخي متونو پر بېلګو خبرې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۷- د استاد زیار معرفي او د هغه اثار:

پلوشې جبارخېلې پر **۱۳۲۹**ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (**۵۱**) مخونو کې لیکلی او په هغه کې یې د استاد زیار پر پېژندګلوي، سربېره د هغه د اثارو په باب هم یو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲۸۸- د خوشال په اثارو کې د سوا تنامې ارزښت:

سپوږمۍ پر **۱۳۲۹**ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (**۵۹**) مخونو کې لیکلی او په هغه کې د خوشال پر پېژندګلوي، سربېره پر (سواتنامې) هم خبرې شوې دي.

۲۸۹- ټوټکې:

د لیلما وردګ له خوا پر **۱۳۲۹**ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکل شوی او په هغه کې بېلابېلې ټوټکې لکه پر زوم باندې ټوټکې، د ایرو او سپېلنو ټوټکې او داسې نورې راټولې شوې دي.

۲۹۰- د لرغونې دورې د شعر شکل او مضمون:

د جلات خان له خوا پر **۱۳۲۹**ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکل شوی. په دغه مونوګراف کې په لرغونې دوره کې پر ملي اوزانو برابرو شعرونو، لکه: د امیر کروړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ویاړنې، د ببېټ نیکه، شیخ تیمن او داسې نورو پر شعرونو خبرې شوې دي.

۲۹۱- خوشال ولې دستار نامه ولیکله:

محمد نعیم پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې پر دستارنامه او د هغې د لیکلو پر علتونو خبرې شوې دي.

۲۹۲- د کاظم خان شیدا په شعر کې د غربت او مساپرۍ انعکاس:

پلوشې عمر پر ۱۳۶۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کاظم خان شیدا پېژندنه، د شیدا شاعري او د شیدا د مسافرۍ او غربت علتونه بیان شوي او هم د بېلګې په توګه د شیدا ځینې غزلونه، څلوریزې، مخمسات او قطعات راوړل شوي دي.

۲۹۳- د پخواني یونان او روم وتلي اثار:

عبدالرسول جبارخېل پر ۱۳۶۹ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی او د لرغوني یونان او روم یو شمېر اثار په کې معرفي شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۴- د میر مهدي شاه د لنډو کیسو مهم موضوعات:

شریفې پر ۱۳۶۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۲۵) مخونو کې لیکلی او د مهدي پر ژوند لیک سربېره یې د هغه د لنډو کیسو مهمو موضوعاتو ته ګوته نیولې ده.

۲۹۵- د سید بهاوالدین مجروح ژوند او دده د پښتو اثارو معرفي:

نصیرې نوري پر ۱۳۶۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د سید بهاوالدین مجروح پر ژوند او پښتو اثارو یې رڼا اچولې ده.

۲۹۶- د رحمت شاه سایل د شعر رنګین اړخونه:

امنې پر ۱۳۶۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی او د رحمت شاه سایل د ژوند او اثارو پر پېژندنې سربېره یې د هغه د شعر پر ځینو محتوایي اړخونو رڼا اچولې ده.

۲۹۷- د پخواني یونان پنځه اتلان:

ناجیې مقبلې پر ۱۳۶۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی او د پخواني یونان د پنځو اتلانو په باب یې معلومات په کې راټول کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۸- د دولت لوانی په دېوان کې د توجیه تغیر:
جمیلې پر ۱۳۲۹ل کال لیکلی، لارښود استاد یې جلال الدین خان دی. دا مونوګراف (۳۶) مخونه لري او د دولت لوانی د دېوان په قافیه کې یې یاده شوې موضوع څېړلې ده.

۲۹۹- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه:
د محمد اسمعیل یون له خوا لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د وزیر محمد ګل خان مومند د ژوند، مبارزو او افکارو په باب څرګندونې شوي دي. دا مونوګراف پر ۱۳۷۳ل کال چاپ شوی دی.

۳۰۰- لنډیو ته یوه لنډه کتنه:
د ارین مومندې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی، چې د لنډیو د جوړښت او د هغو د ځینو اړخونو په باب په کې څرګندونې شوې دي.

۳۰۱- پښتو ډرامه:
د ګل غوټۍ له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی، په دغه مونوګراف کې لومړی په تاریخي لحاظ د ډرامې په باب معلومات راغلي او بیا د پښتو ډرامې په باب څرګندونې په کې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۲- د راحت زاخیلي ژوند او اثار:

بلقیس اندړ پر ۱۳۷۰ل کال لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخیلي د ژوند او اثار په باب معلومات راغلي دي.

۳۰۳- د عبدالروف بېنوا ژوند او اثار:

د شیما جبارخېلې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی دی، د مرحوم بېنوا ژوند لیک او د هغه اثارو په باب معلومات په کې راغلې دي.

۳۰۴- د محمد صدیق روهي ژوند او اثار:

د محمد رحیم له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی او د کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي د ژوند او د هغه د ادبي فعالیتونو په باب معلومات په کې راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یـون د حـاجي محمـد خان زوی پـر ۱۳۴۲ل کـال، د لغمان ولایت د الینګـــــار ولســـــوالۍ دنیازیو پـه یوې روښـــــنفکرې کـــورنۍ کـــې زېږېدلی دی.

لـومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسـوالۍ د سلینګار پـه لـومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کـال د کابـل پوهنتـون د ژبـو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پـر ۱۳۷۰ل کـال لـه نومـوړې څـانګې څخـه اول نـومره بریـالی او پـر همـدې کـال ببرتـه د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پـر ۱۳۸۵ل کـال پـه نومـوړې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو ، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، رادیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د و اقعیتونو او حقایقو د څرګندیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته ایښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیلۍ گړه شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه د حیران شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل ګړه شعري ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد د سیمینار د لیکنو ټولګه دويم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات د استاد الفت نثرونه دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري د اسحق ننګیال شعري منتخبات دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر دويم ۱۳۸۷

د - یونلیکنې:

- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دويم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- دپنټاګون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دويم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي ژبانونه دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او سبلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

dəkabəl pohantun də adabyāto pohanji

paṣ̌hto kitābṣ̌od

(The faculty of literature of Kabul University Pashto Guide Book)

By:
M. Ismael yoon

د خپرونو لړ: (۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library